

TOIMINTA KERTOMUS 1992

SAK:n VALTUUSTON KEVÄTKOKOUS
28.—29.5.1993

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN
KESKUSJÄRJESTÖ SAK ry

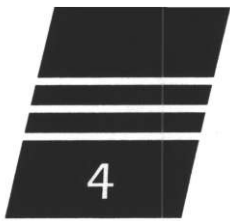
TOIMINTAKERTOMUS 1992

21.2

SISÄLTÖ

Vaikeudet jatkuivat	5
Hallinto	6
Valtuusto	6
Hallitus	6
Asiantuntijavaliokunnat	7
Toimialaneuvottelukunnat	8
SAK:n johtoryhmä	8
Tilintarkastajat	8
Palkansaajakeskusjärjestöjen yhteistyö	8
Talousasiat	9
Jäsenistö 31.12.1992	9
Valtuuston jäsenet	10
Kansainvälinen toiminta	13
Taloudellinen kehitys	15
Määrätietoista edunvalvontaa	17
Länsi-Euroopan yhdentymiskehitys	19
Sosiaalipolitiikka leikkausten kohteena	21
Hivuttavaa puolustustaistelua	24
Jäsenistö liikkeellä	26
Nuorten toiminta	26
Naisten toiminta	26
Ruotsinkielinen toiminta	26
SAK:n tapahtumat	27
Tulevaisuuden haasteet	28
Yt-neuvottelukunta	28
Työpaikkatoimikunta	28
Henkilöstö	29
Tutkimustoiminta	31
Koulutustoiminta	31
Kulttuuritoiminta	32
Tietohallinto	32
Tiedotustoiminta	33
Palkkatyöläinen	34
Löntagaren	34
	35
SAK:lainen ammattiyhdistyslehdistö vuonna 1992	
	36
SAK:n lausunnot	

SAK:n jäsenyydet ja osakkuudet	39
Svårigheterna fortsatte	40
FFC:s svenska sekretariat	40
Löntagaren	41

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Siltasaarencatu 3 A, PL 157, 00531 Helsinki
Puhelin (90) 772 11
Telekopio (90) 7721 447

Toimitus
Kirsti Kekkonen-Montonen
Tekstin valmistus
Leila Hartonen
Magneettisesta tekstistä
Kirjapainojen Tekstipalvelu Oy

ISBN 951-714-162-9
ISSN 0786-2288

Helsinki 1993

Vuosi 1992 ei tuonut talouden myönteistä käännettä. Päinvastoin, talousvaikeudet lisääntyivät, sillä viennin veto ei riittänyt kääntämään koko kansantaloutta kasvuun. SAK:n syksystä 1991 esittämät varoitukset talouden leikkauslinjan haitallisista seurauksista koko kansantaloudelle näyttivät toteutuvan.

Esko Ahon porvarihallitus jatkoi talouspoliittista kompurointiaan. Päätöksen- teko kulki edelleen kriisistä kriisiin. Valuuttapaniikin ajamana hallitus teki 3.4. mm. sosiaaliturvan leikkauspäätöksiä, jotka herättivät laajaa arvostelua. SAK protestoi järjestämällä 22.4. puolen päivän työnseisauksen hallituksen leikkauspolitiikkaa vastaan.

Hallitus tulilinjalla

Hallituksenvaihdosta koskevat vaatimukset voimistuivat kesän aikana. Erityisesti kokoomuksessa käytiin kesän ja alkusyksyn ajan keskustelua, jossa painottui hallituksen laajentamisen tärkeys. Tuloksia keskustelusta ei syntynyt.

Kunnallisvaalit protesti

Alkusykyä leimasi vahvasti kunnallisvaalitaistelu puolueiden välillä. Hallituspuolueet, erityisesti keskustapuolue, menettivät huomattavasti ääniä, minkä arvioitiin yleisesti heijastavan palkansaajien hallitusta kohtaan tuntemaa epäluottamusta. Vaalien voittajiksi nousivat sosiaalidemokraatit ja vihreät.

Suomen markka kellumaan

Syyskuussa keinottelu Suomen markalla jatkui. Paineet markkaa kohtaan kävivät jälleen ylivoimaisiksi ja markka laskettiin kellumaan. Markan arvosta haihtui loppuvuoden aikana noin 15 prosenttia.

Työttömyys nousussa

Työttömyysluvut jatkoivat koko vuoden kasvuaan. Vuoden lopussa työttömiä

oli jo noin 400 000. Työttömyysturva nousi keskeiseksi yhteiskunnalliseksi keskustelunaiheeksi. Hallitus teki työttömyysturvan heikennyspäätöksiä jokaisessa budjettiriihessään.

Työnantajat taustalla

Hallitus jatkoi palkansaajista piittaamatonta yhteiskunta- ja sosiaalilinjaustaan. Palkansaajille kielteisiin päätöksiin yhdistyivät säännöllisin väliajoin mm. keskustan johdon yhteistyöpuheet.

Tulosopimuksen tarkistusneuvotteluista syksyllä tuli ennätysvaikeat. Pääkiista hallituksen ja palkansaajakeskusjärjestöjen välillä käytiin poikkeuksellisesti eritoten työttömyysturvasta. Työnantajat lymyilivät hallituksen selän takana. Ammattiyhdistysliike lähti tavoitteissaan ennen kaikkea solidaarisuudesta työttömiä kohtaan. SAK ei esittänyt palkkavaatimuksia, vaan keskittyi työttömien toimeentulon puolustamiseen.

Yhteislakkovaroitus

Hallituksen joustamattomuus neuvotteluissa kärjisti tilanteen ja johti palkansaajakeskusjärjestöjen yhteiseen yhteislakkovaroitukseen marraskuussa. Lakkouhan alla käydyt neuvottelut johtivat lopulta tulokseen 25.11. Hallitus perääntyi työttömyysturvan leikkausaikeissaan sekä suunnitelmissa työlainsäädännön romuttamisesta. Sopimus ei tuonut palkan- korotuksia, mutta se sisälsi SAK:n vaatimusten mukaisen indeksiehdon.

TVK konkurssiin

SAK:n jäsenistö osoitti koko toimintavuoden ajan suurta toimintavalmiutta ja yksimielisyyttä. Palkansaajakeskusjärjestöjen keskinäinen yhteistyö vahvistui. Keskusjärjestöjen välistä yhteistyötä mutkisti TVK:n ajautuminen loppukesästä talousvaikeuksiin ja myöhemmin konkurssiin. SAK:n tekemän linjauksen mukaan TVK:laisille liitoille tuli jättää harkintaa keskusjärjestökysymyksen pohdinnassa.

EY-jäsenyyshakemus jätettiin

Esko Ahon hallitus jätti Suomen EY-jäsenhakemuksen maaliskuussa. SAK tuki jäsenhakemuksen jättämistä, vaikkakin arvosteli hallitusta maatalouden liiallisesta painottamisesta EY-jäsenyyskeskustelussa. Ay-liikkeen toiminnassa integraatiokysymykset olivat vahvasti esillä koko toimintavuoden ajan.

VALTUUSTO

Sääntömääräinen kevätkokous

SAK:n valtuuston sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 22.–23.5.1992 Ammattiyhdistysopistolla Kiljavalla.

Valtuusto varoitti vakavasti maan hallitusta yksipuolisesti muuttamasta työttömyys-, eläke- ja muuta työllä ansaittua sosiaaliturvaa. Samalla valtuusto päätti, että SAK ei salli hallituksen eikä työnantajien horjuttavan järjestäytymisvapautta, lakko-oikeutta tai työehtosopimusten sitovuutta. Lisäksi valtuusto päätti, että SAK on valmis puolustamaan näitä etuja ja oikeuksia tarvittaessa yhteisin voimatoimin.

Valtuusto hyväksyi SAK:n toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen vuodelta 1991 sekä käsitteli liittojen tekemät 27 esitystä. Kokouksen asialistalla otettiin huomioon myös SAK:n 85-vuotisjuhla.

Valtuusto käsitteli perusteellisesti kuudessa työryhmässä edunvalvonnan tärkeitä kysymyksiä asiantuntijoiden alustusten pohjalta. Teemoina olivat ulkomaanvelan hoitoja Suomen teollistaminen, julkiset palvelut ja julkisen talouden rahoitusongelmat, ihminen työpaikalla ja työolojen kehittäminen, sopimustoiminnan kehittäminen, työttömyysturva muuttuvassa taloudessa ja eläketurvan rahoitus.

Sääntömääräinen syyskokous

SAK:n Valtuuston sääntömääräinen syyskokous pidettiin 30.–31.10.1992 Ammattiyhdistysopistolla Kiljavalla.

Valtuusto piti erityisen tärkeänä työttömien toimeentulon turvaamista. Se päätti, että SAK ei salli horjuttaa työttömyyskassojen toimintamahdollisuuksia ja niiden rahoitusta. Valtuusto vaati ansiosidonnaisen työttömyysturvan tason ja työttömien koulutusmahdollisuuksien säilyttämistä. Lisäksi se vaati jo keväällä tehtyjen linjausten mukaisesti, että maan hallitus luopuu työttömyys-, eläke- ja muun työllä ansaitun sosiaaliturvan heikennyksistä. Valtuusto muistutti niin ikään, että SAK pitää tiukasti kiinni järjestäytymisvapaudesta, lakko-oikeudesta ja työehtosopimusten

sitovuudesta. SAK oli tarvittaessa valmis puolustamaan näitä etuja ja oikeuksia yhteisin voimatoimin.

Valtuusto velvoitti SAK:n hallituksen kutsumaan valtuuston koolle hyväksymään neuvotteluratkaisun tai päättämään muista toimista.

Valtuusto käsitteli neljässä työryhmässä ajankohtaisia edunvalvontasioita: työttömyysturvaa, eläkeratkaisuja, talouden tilaa ja talouspolitiikkaa sekä sopimustoiminnan kehittämistä.

Valtuusto hyväksyi SAK:n toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 1993. Lisäksi se käsitteli 15 liittojen tekemää esitystä.

Ylimääräinen kokous

Valtuuston ylimääräinen kokous aloitettiin 20.11.1992 Marina Congress Centerissä Helsingissä.

Valtuusto päätti yksimielisesti, että hallituksen ja palkansaajakeskusjärjestöjen välisissä neuvotteluissa ei ollut saavutettu hyväksyttävää neuvottelutulosta ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta eikä työeläkejärjestelmästä, työläinsäädännön valmistelun periaatteista, hintapolitiikasta eikä säästötoimista. Samalla päätettiin käynnistää järjestöliiton painostustoimien valmistelu. Valtuusto päätti, että jos hyväksyttävää neuvottelutulosta ei saavutettaisi, jäsenliittojen työtaistelutoimet alkaisivat kaikilla työaloilla samanaikaisesti 26.11.1992 klo 6.00.

Valtuusto keskeytti kokouksen ja sitä jatkettiin keskiviikkona 25.11.1992 klo 12.00 Helsingissä Paasitornissa.

Valtuusto käsitteli 25.11. vuosien 1992 ja 1993 tulopoliittisen sopimuksen tarkistamisesta syntyneitä neuvottelutulosta ja siihen liittyneitä hallituksen ja palkansaajien keskusjärjestöjen pöytäkirjaa. Valtuusto hyväksyi neuvottelutuloksen edellyttäen, että muutkin osapuolet sen hyväksyvät. Samalla todettiin yhteislakon peruuntuvan.

HALLITUS

Hallitus kokoontui vuoden aikana 21 kertaa. Tämän lisäksi hallitus käsitteli seminaareissaan 1–2.6. ja 5.–6.10. talous- ja tulopoliittikkaa sekä järjestön kehittämistä.

Talous- ja tulopoliittikka

Hallitus käsitteli talous- ja tulopoliittikkaa kaikissa kokouksissaan. Huhtikuusta alkaen hallituksen työ liittyi pääasiassa valtion talousarvion ja maan hallituksen kriisipaketin vaikutusten torjuntaan. Maan hallituksen yksipuoliset, lähinnä palkansaajien eläke- ja työttömyysturvaan kohdistuneet säästöpäätökset johtivat siihen, että päätettiin toteuttaa alueelliset mielenosoitukset maan hallituksen talouspolitiikkaa vastaan 22.4. Neuvotteluja sekä maan hallituksen että työnantajan kanssa päätettiin kuitenkin jatkaa. Maan hallituksen suunnitelma rahoittaa ohjelmaansa työttömyysturvaa leikkaamalla pakotti hallituksen tekemään päätöksen järjestöliiton toimiin valmistautumisesta ja johti edelleen uhkavaatimuksen esittämiseen lakon aloittamisesta 26.11., jos joudutaan puolustamaan lakko-oikeutta, sopimusten yleissitovuutta, järjestäytymisvapautta ja työttömyysturvajärjestelmää. Lakolta kuitenkin vältyttiin, kun valtuuston ylimääräinen kokous 25.11. hyväksyi neuvottelutuloksen, jonka hallitus sille yksimielisenä esitti.

Kannanottoja

Hallitus hyväksyi vuoden aikana useita lähinnä talouspolitiikkaan liittyviä kannanottoja, jotka koskivat mm. hallituksen talouspolitiikkaa ja työmarkkinaratkaisuun kiirehtimistä, valtion tulo- ja menoarvion valmistelua, työllisyyspolitiikkaa, työttömyysturvaa, työeläkejärjestelmää, hinta- ja kustannustasoa, peruskoron nostamista ja devalvaatiopäätöstä. Kantaa otettiin myös Etelä-Afrikasta tuotavien tavaroiden käsittelyboikottiin, tasa-arvolain tulkintaan sekä ammatillisen järjestäytymisen ja lakko-oikeuden puolesta.

HALLITUS

Varsinaiset jäsenet	Liitto	Henkilökohtaiset varajäsenet	Liitto	Yleisvarajäsenet	Liitto
Ihalainen Lauri	SAK	Kannisto Tuulikki	SAK	Kesseli Pentti	VTY/Raut. liitto
Aitamurto Aarno	SAK	Saikkonen Kaarina	VTY/VAL	Alanoja Hannu	Rakennusliitto
Anttila Reijo	SM-U	Teräväinen Pekka	SM-U		
	31.10.1992 saakka		31.10.1992 saakka		
Nelin Per-Erik	SM-U	Ukkonen Erkki	SM-U	Lehtonen Jarmo	KTV
	31.10.1992 alkaen		31.10.1992 alkaen		
Haapakoski Matti	HRHL	Kallio Jorma	HRHL	Talamäki Arto	SEL
Hynönen Pekka	Rakennusliitto	Ojala Matti	Rakennusliitto	Rutanen Matti	Metalliliitto
Häkkinen Hilka	Kumi- ja Nahka	Ikonen Viljo	Kumi- ja Nahka	Vikström Raimo	Muusikkoliitto
Järvinen Aura	Teva	Paajanen Raili	Kirjaliitto	Sorsa Risto	Kiinteistöliitto
Koski Jarmo	Liikeala	Piipponen Eija	HRHL	Kortekangas Kaija	Liikeala
Kovanen Sauli	Paperiliitto	Laitinen Raimo	Paperiliitto	Saarenen Viljo	Paperiliitto
Kuisma Risto	AKT	Lehikoinen Kauko	AKT	Ahonen Pertti	VTY
Lehto-Kannisto Eija	KTV	Peltomäki Pirkko	KTV	Tanner Timo	VTY/VML
Lehtonen Veikko	Metalliliitto	Lindfors Erik	Metalliliitto		
	23.5.1992 saakka		23.5.1992 saakka		
Lindfors Erik	Metalliliitto	Gustafsson Bo	Metalliliitto	Erkkola Jouko	SSSL
	23.5.1992 alkaen		23.5.1992 alkaen		
Levo Pentti	Kirjaliitto	Lahtinen Pekka	Kirjaliitto	Mäenpää Irmeli	HRHL
Lindlöf Raimo	Maaliitto	Lepola Sakari	Maaliitto	Lahtinen Matti	AKT
Lundh Per-Erik	Metalliliitto	Kiuru Kyösti	Metalliliitto	Söder Juha	Teva
Mäki Antero	Paperiliitto	Pennanen Artturi	Paperiliitto	Vuorenmaa Erkki	Metalliliitto
Määränen Heimo	Tekeri	Pihlman Marja-Leena	Tekeri	Heikura Pirkko	Puuliitto
Oksa Pirkko	Teva	Salonen Heikki	Teva	Sorsa Kyösti	Sähköliitto
Patrikainen Seppo	VTY/VAL	Nikander Jukka	VTY/Raut. liitto	Hölttä Kalevi	Puuliitto
Peltonen Heikki	Puuliitto	Kervinen Veijo	Puuliitto	Tihinen Reijo	Sähköliitto
Pohja Heikki	Kemia	Hyytiä Reijo	Kemia	Sund Ralf	Kemia
Rannisto Raimo	VTY	Heino Juhani	VTY/Postiliitto	Hemberg Kari	Kirjaliitto
Rautaportas Pekka	KTV	Ahonen Päivi	KTV	Väisänen Kalevi	Maaliitto
Remahl Maj-Len	Liikeala	Komi Nils	Liikeala	Rosten Tauno	Kiinteistöliitto
Sainio Risto	LPL	Järvelä Klaus	IAU	Urpelainen Kalevi	Kumi- ja Nahka
Salisma Seppo	Sähköliitto	Talala Paavo	Sähköliitto	Ahonen Risto	Tekeri
Savtschenko Ritva	SEL	Valli Mikko	AKT	Höylä Mervi	Liikeala

Kokouksiin osallistuvat puhe- ja esitysoikeudella SAK:n johtoryhmän jäsenet: Tuulikki Kannisto ja Raimo Kantola sekä hallinto- ja kehittämisosastolta Marjaana Valkonen.

Asiantuntijavaliokunnat

SAK:n hallituksen asettamat asiantuntijavaliokunnat (11) jatkoivat työtään työvalmistelu- ja asiantuntijaelinä.

Työvaliokunta

Hallituksen välittömänä apuelimenä toimiva työvaliokunta kokoontui 16 kertaa valmistelevaan edunvalvontaja toimintapoliittisia asioita. Valiokunnan rooli hallituksen kokousasioiden valmistelussa korostui.

Muut hallituksen asettamat valiokunnat toimivat seuraavien osastojen yhteydessä:

TYÖVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet

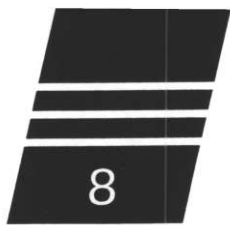
Lauri Ihalainen	SAK, pj
Aarno Aitamurto	SAK, v pj
Jouni Riskilä	KTV
Raimo Rannisto	VTY
Antero Mäki	Paperiliitto
Per-Erik Lundh	Metalliliitto
Maj-Len Remahl	Liikeala
Pekka Hynönen	Rakennusliitto

Ritva Savtschenko SEL

Varajäsenet

Risto Kuisma	AKT
Pekka Rautaportas	KTV
Pentti Levo	Kirjaliitto
Matti Haapakoski	HRHL
Heikki Peltonen	Puuliitto
Seppo Salisma	Sähköliitto
Hilka Häkkinen	Kumi- ja Nahka
Veikko Lehtonen	Metalliliitto
	7.12.1992 saakka
Erik Lindfors	Metalliliitto
	7.12.1992 alkaen
Jarmo Koski	Liikeala

Kokouksiin osallistuvat puhe- ja esitysoikeudella SAK:n johtoryhmän jäsenet: Tuulikki Kannisto ja Raimo Kantola sekä hallinto- ja kehittämisosastolta Marjaana Valkonen.

HALLINTO

Kokonaistoimintojen johto

Kansainvälisten asioiden valiokunta
Viestintävaliokunta

Edunvalvontaosasto

Tasa-arvovaliokunta
Työmarkkinavaliokunta
Työelämän kehittämisen valiokunta
Sosiaalipoliittinen valiokunta
Järjestövaliokunta
Ruotsinkielinen sihteeristö
Nuorisoasioiden valiokunta

Hallinto- ja kehittämisosasto

Suunnittelu- ja kehittämisvaliokunta

Talous- ja henkilöstöosasto

Talous- ja työehtovaliokunta
Ammattiyhdistysarkiston johtokunta

Toimialaneuvottelukunnat

SAK:n hallituksen päätöksellä toimintansa vuonna 1991 aloittaneet toimialaneuvottelukunnat jatkoivat toimintaansa. Neuvottelukunnat kokoontuivat tarpeen mukaan ja käsittelivät yleistä talous- ja työmarkkinapoliittista tilannetta sekä toimialoihinsa kuuluvia muita asioita.

Toimialaneuvottelukuntia on neljä: teollisuusliittojen, yksityisten palveluliittojen, kunta-alan sekä valtion alojen neuvottelukunta.

SAK:n johtoryhmä

SAK:n hallituksen asettaman SAK:n johtoryhmän jäseninä toimivat:

Lauri Ihalainen	SAK:n puheenjohtaja
Tuulikki Kannisto	Johtaja
Aarno Aitamurto	SAK:n hallituksen varapuheenjohtaja
Raimo Kantola	Johtaja
Mikko Paiho	Taluspäällikkö

Johtoryhmän työskentelyyn osallistuu lisäksi: osastopäällikkö Marjaana Valkonen.

Tilintarkastajat

SAK:n 14. edustajakokouksen valitsemina SAK:n tilintarkastajina toimivat: HTM Tapio Luoma Tilintarkastusrenkaasta ja HTM Matti Pimes. Tilintarkastajien henkilökohtaisina varamiehinä toimivat: HTM Kauko Hotti Tilintarkastusrenkaasta ja HTM Timo Kanerva Fexima Oy:stä.

PALKANSAAJA-KESKUSJÄRJESTÖJEN YHTEISTYÖ

SAK:n, TVK:n, STTK:n ja AKAVAn yhteistyö toimi tyydyttävästi kuukausittaisten puheenjohtajakokousten ja työryhmien muodostaessa toiminnan rungon. Alkuvuodesta työ kohdistui erityisesti vaikean talous- ja työllisyystilanteen aiheuttamiin ongelmiin. Hallituksen julkista taloutta leikkaava linja aiheutti runsaasti yhteisiä edunvalvontatehtäviä.

Toisella vuosipuoliskolla yhteistyö oli tiivistä, ja se kohdistui erityisesti hallituksen kanssa käytyihin neuvotteluihin. Keskusjärjestöt ehdottivat työllisyyttä parantavaa ja elvyttävää talouspoliittista linjaa tuloksetta. Valtion budjettisäästöjen kohdentamisesta ei myöskään saatu yksimielisyyttä.

Yhteinen yhteislakkovaroitus

Marraskuussa päättäneiden tarkistusneuvottelujen painopiste oli hallituksen ja keskusjärjestöjen välisissä neuvotteluissa, joissa käsiteltiin erityisesti työttömyysturvaa ja eräitä työlaainsäädäntöön liittyviä kysymyksiä. Palkansaajakeskusjärjestöt uhkasivat marraskuussa hallitusta yhteisesti laajalla lakolla, joka kuitenkin vältettiin tarkistussopimuksen syntyessä.

Työnantajapuolen kanssa neuvoteltiin lähinnä eläkekysymyksistä. Vaikean taloudellisen tilanteen johdosta palkkojen osalta tyydyttiin uudistamaan voimassa olevat sopimukset.

Yhteistyötä ilman TVK:ta

Keskusjärjestöistä TVK lopetti syyskuussa toimintansa jouduttuaan konkurssitilaan. Konkurssi aiheutui TVK:n yhteydessä toimivien liikeyritysten vaikeuksista, sillä järjestö oli niiden velkojen takaajana. Jäsenliitot kieltäytyivät keskusjärjestönsä talouden tervehdyttämisestä.

SAK, AKAVA ja STTK päättivät jatkaa toimintaa entisin muotoin. TVK:n jäsenliitot neuvottelivat ja hyväksyivät työmarkkinoiden tarkistussopimuksen erikseen muodostetun TVK:n neuvotteluunkaan puitteissa. Entisen TVK:n liitot aloittivat uuden keskusjärjestön valitsemisen vuoden lopussa.

Myös tiedotusyhteistyö jatkui, vaikkakaan ei yhtä tiiviinä kuin vuonna 1991. Järjestöjen erilaiset painotukset työmarkkinapolitiikassa ja erityisesti suhtautumisessa joukkotoimintaan vaikeuttivat yhteisten suurten tiedotusoperaatioiden toteuttamista.

KEY-projektille uusi vetäjä

Keskusjärjestöjen yhteistyö Euroopan integroitua jatkui KEY-projektina. Neuvoteltu ETA-sopimus ja EY-jäsenyysneuvottelujen valmistelu aiheuttivat runsaasti toimintaa. Projektia johtaneen Pekka O. Aron tilalle valittiin lokakuussa SAK:n johtaja Pekka Ahmavaara.

Puheenjohtajuus vaihtui

Palkansaajakeskusjärjestöissä naisten yhteistyö tapahtuu ammattiliittojen naispuheenjohtajien sekä keskusjärjestöjen tasa-arvovaliokuntien välillä. Kansainvälisen naisten päivän seminaarin teemana oli Euroopan yhteisökysymykset ja tasa-arvon edistäminen.

Ammattiliittojen naispuheenjohtajien puheenjohtajuus siirtyi elokuussa Tuulikki Kannistolle. Hyvinvointiyhteiskunnan palvelut ja työnarviointi ovat olleet naispuheenjohtajien yhteisen työn kohteina.

Työ kansainvälistyy

PSKJ-yhteistyö vuonna 1992 kohtasi värikkäitä vaihteita, mutta osoitti tarpeensa ja hyötynsä selkeästi. Yhteistyö laajeni erityisesti kansainvälisen yhteistyön suuntaan. Myös paikallisella tasolla tehtiin vilkasta yhteistoimintaa.

TALOUSASIAST

Tilivuoden tulos oli 13,2 Mmk. Rahasto-
siirtojen ja varausten muutosten jälkeen
tilinpäätös osoitti 12,1 Mmk:n ylijäämää.
Talousarvio päättyi 7,4 Mmk:n yli-
jäämään; joten tulos oli 4,7 Mmk
talousarviota parempi. Toimintakulut
(netto) alittivat talousarvion 2,3
Mmk:lla, henkilöstökulut 0,1 Mmk:lla.

Jäsenmaksutuotto

Jäsenmaksutuotot pienenevät 4,3 Mmk
ja olivat 54,0 Mmk. Tilivuodelle kirjautui
n. 1 Mmk edelliselle tilivuodelle
kuuluvia jäsenmaksuja.

Sijoitukset

Sijoitustoiminnan kate säilyi lähes
edellisen vuoden tasolla. Tilikauden
aikana siirtyi yli 30 Mmk lyhytaikaisista
sijoituksista pitkäaikaisiin. Toimenpide
vakauttaa sijoitustuottojen säilymistä
lähivuosina nykyisellä tasolla korko-
tason laskusta huolimatta. Vuokra-
tulot pienenevät vuokratason olen-
naisen laskun takia.

Talous tasapainossa

SAK:n talouden suunnittelussa otettiin
ennalta huomioon laskeva jäsenmaksu-
tuotto. Tehtyjen toimenpiteiden ansi-
osta talous pysyi tasapainossa tili-
vuoden 1992 aikana.

Varsinainen SAK:n tilinpäätös ja tilin-
tarkastuskertomus julkaistaan erillisenä
julkaisuna.

Toimistopalvelut

Toimiston sisäisten palvelujen osit-
tainen karsiminen on ollut välttä-
mätöntä, koska yksikössä on työn-
tekijöitä vähemmän kuin ennen.
Palvelut on turvattu työmenetelmiä
kehittämällä ja laitteistoa tehosta-
malla.

Varastotilat järjestettiin uudelleen.
Palvelujen hallintaa ja seurantaa
tarkennettiin siirtymällä atk-pohjaisiin
lomakkeisiin ja kirjanpitoon.

Koulutettiin henkilökuntaa, koska
puhelinvaihte uusittiin, hyödyn-
tämään laitteiston monipuolisia
toimintoja. Tällöin korostettiin erityi-
sesti asiakaspalvelua.

Hallituksen uuden työskentelytilan
suunnittelu- ja muutostöitten valvonta
ja viimeistely sisustuksineen, kalus-
teineen, koneineen ja laitteineen
muodostivat merkittävän osan yksikön
työstä.

Koko SAK:laisen ammattiyhdistys-
liikkeen matkapalvelujen järjestämistä
selvitettiin loppusyksystä. Tavoitteena
oli jäsenliittojen yhdenmukainen
mahdollisuus käyttää matkapalveluja
edullisesti. Ratkaisuun päästiin
tammikuussa. Majoitus- ja kokous-
palvelujen selvitystyö on meneillään.

Selvitettiin, miten voitaisiin lisätä
yhteistyötä jäsenliittojen kanssa
toimistopalvelujen hoitamiseksi ja
järkeistämiseksi. Parhaiten alkuun
päästiin monistustöissä ja jakelu-
toiminnoissa.

Jäsenliittojen jäsenistön jakauma ja jäsentilasto 31.12.1992

Liitto	Miehiä	%	Naisia	%	1992 yht.	1991 yht.	muutos henk.	muutos %	1991 vap.jäs.	1992 vap.jäs.	%-osuus kok.määr. v. 1992	Paikat SAK:n valtuus- tossa
Auto- ja Kulj.alan Työnt.Liitto AKT ry	43 149	91,65	3 933	8,35	47 082	46 306	776	1,68	5 606	6 096	12,95	5
Hotelli- ja Ravint.henkilök. Liitto HRHL ry	8 538	16,65	42 738	83,35	51 276	49 749	1 527	3,07	8 290	8 756	17,08	6
Ilmailualan Unioni ry	2 529	79,78	641	20,22	3 170	3 016	154	5,11	0	1	0,03	1
Kemian Työntekijäin Liitto ry	13 270	60,42	8 694	39,58	21 964	22 012	-48	-0,22	3 407	1 222	5,56	3
Kiinteistötyöntekijäin Liitto ry	4 454	36,28	7 823	63,72	12 277	10 962	1 315	12,00	295	405	3,30	2
Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto ry	3 626	36,39	6 339	63,61	9 965	10 269	-304	-2,96	1 564	1 438	14,43	2
Kunta-alan ammattiliitto KTV ry	68 050	30,31	156 450	69,69	224 500	206 000	18 500	8,98	13 970	14 332	6,38	22
Lasi- ja Posliinityöväen Liitto ry	2 949	60,69	1 910	39,31	4 859	4 801	58	1,21	228	282	5,80	1
Liikealan ammattiliitto ry	24 462	18,94	104 715	81,06	129 177	122 461	6 716	5,48	24 236	25 820	19,99	13
Maaseututyöväen Liitto ry	16 015	82,93	3 297	17,07	19 312	19 209	103	0,54	2 213	2 360	12,22	3
Metallityöväen Liitto ry (30.06.92)	118 507	80,24	29 186	19,76	147 693	141 886	5 807	4,09	18 218	19 264	13,04	15
Paperiliitto ry	36 273	74,78	12 233	25,22	48 506	48 780	-274	-0,56	10 760	11 253	23,20	5
Puutyöväen Liitto ry	28 150	75,77	9 000	24,23	37 150	38 419	-1 269	-3,30	2 086	2 000	5,38	4
Rakennusliitto ry	96 005	94,84	5 226	5,16	101 231	102 421	-1 190	-1,16	15 903	17 544	17,33	10
Suomen Elintarviketyöväen Liitto ry	16 700	40,69	24 338	59,31	41 038	41 276	-238	-0,58	8 017	8 338	20,32	5
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto ry	14 775	46,08	17 287	53,92	32 062	32 595	-533	-1,64	6 524	5 913	18,44	4
Suomen Merimies-Unioni ry	5 781	56,10	4 524	43,90	10 305	8 958	1 347	15,04	0	0	0,00	1
Suomen Muusikkojen Liitto ry	2 767	79,01	735	20,99	3 502	3 557	-55	-1,55	200	200	5,71	1
Suomen Sos.dem. Sanomalehtimiesliitto ry	249	76,85	75	23,15	324	308	16	5,19	69	60	18,52	1
Suomen Sähköalantöyöntekijäin Liitto ry	28 803	95,53	1 349	4,47	30 152	30 815	-663	-2,15	4 917	5 002	16,59	4
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto ry	5 776	43,98	7 357	56,02	13 133	12 611	522	4,14	115	122	0,93	2
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto Teva ry	2 857	11,87	21 203	88,13	24 060	25 698	-1 638	-6,37	1 638	1 765	7,34	3
Valtion Yhteisjärjestö VTY ry	63 769	63,82	36 146	36,18	99 915	104 226	-4 311	-4,14	17 352	17 750	17,77	11
Yleinen Lehtimiesliitto ry	155	63,01	91	36,99	246	255	-9	-3,53	81	81	32,93	1
YHTEENSÄ	607 609	54,60	505 290	45,40	1 112 899	1 086 590	26 309	2,42	145 689	150 004	13,48	125

VTY-öön kuuluvat jäsenet (sisältyvät ylläoleviin VTY:n lukuihin)

Kunta-alan ammattiliitto KTV ry	4 000	Postiliitto ry	25 343	Valtion Ammattiliitto VAL ry	37 135
Metallityöväen Liitto ry	5 385	Rautatieläisten Liitto ry	18 974	Vankilavirkailijan Liitto ry	1816
Suomen Merimies-Unioni ry	183	Tullimiesliitto ry	1 520	Veturimiesten Liitto ry	5 083
Merivartioliitto ry	476				

VTY-öön kuuluvat jäsenet yhteensä 99 915

VALTUUSTON JÄSENET

SAK:n 14. edustajakokouksen valitsemina valtuuston jäseninä työskentelevät seuraavat jäsenliittojen nimeämät 125 jäsentä ja puhe- ja läsnäolo-oikeudella valtuuston työskentelyyn osallistuu 3 jäsentä.

Valtuuston puheenjohtaja

Riskilä Jouni KTV

Valtuuston varapuheenjohtajat

Kervinen Päivi SEL

Mäkinen Eija Liikeala

Varsinaiset
jäsenet

Henkilökohtaiset
varajäsenet

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry

Lehikoinen Kauko Antikainen Seppo

Johansson Reijo Lahtinen Matti

Pitkälä Esa Turunen Kari

Jokikokko Esko Stenstrand Raimo

Ihalainen Urpo Takkinen Venho

Haapakoski Timo Saarela Pertti

Tavajärvi Jouko

Viitanen Markku

Järvi Raimo

Haapakoski Timo

Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto HRHL ry

Koro Sinikka Tuppurainen Reino

Nykänen Hannu Koistinen Aili

Selviranta Raili Heino Eino-Pekka

Poikela Hilikka Rantanen Mirja

Nuutinen Siiri Mäkinen Pentti

Niittynen Eila Tähtinen Birgit

Kantola Riitta Mäkinen Leo

Nikkilä Hannele

Ylä-Peräinen Kirsti

Karjalainen Valpu

Nurminen Olavi

Ilmailualan Unioni ry

Rautava Tapani

Päivänen Osmo

Laine Veikko

Kemian Työntekijäin Liitto ry

Uschanov Eila Kangasoja Marja-Liisa

Koistinen Kari Olin Inkeri

Pakkanen Tuula Tastula Antero

Saukkokangas Leevi

Häkkinen Aira

Kiinteistötyöntekijäin Liitto ry

Räty Veikko

Salovaara Seija

Ruohomäki Erkki

Leppäkangas Sisko

Lehtonen Tauno

Katila Olavi

Kumi- ja Nahkavyöväen Liitto KNL ry

Vallin Harri

Peltonen Anja

Hämäläinen Veikko

Lehto Marja-Leena

Helala Toivo

Nuolikoski Kerttu

Kunta-alan ammattiliitto KTV ry

Vartiainen Helena

Hirsimäki Ulla

Huhtamaa Hilikka

Homanen Anja

Kärnä Seija

Mård Marjatta

Keskinen Kalevi

Kantojärvi Martti

Vuorijoki Kauko

Pihlapuro Pentti

Makkonen Aila

Leskinen Erkki

Haarahiltunen Liisa

Kuitunen Irma

Koivuniemi Raakel

Lehtinen Reijo

Niemipelto Ritva

Myllylä Kristiina

Leppälä Anna-Kaarina

Niemi Maria

Ruohonen Tuula

Koisi Mirja

Hietala Reijo

Halttunen Ritva

Ahlqvist Marja-Liisa

Virkki Tapio

Lintunen Matti

Hiltunen Paavo

Puska Timo

Kähärä Leena

Pessi Jorma

Oinonen Marjatta

Enholm Paula

Härkönen Sisko

Salmivuori Maija

Höök Jorma

Rosendahl Elot

Stenholm Pauli

Pulkinen Helena

Virtanen Maija

Lähtinen Marketta

Tanninen Salme

Satamo Tuovi

Jokikokko Piritta

Rinkinen Antero

Petäjäaho Jouni

Hellström Pauli

Karjalainen Taisto

Vataja Raija

Sintonen Risto

Korhonen Teuvo

Helakallio Sirpa

Asikainen Ritva

Vuohiniemi Jouko

Korhonen Kyllikki

Saine Tuire

Utriainen Pentti

Peltonen Hannu

23.5.1991 saakka

Kapraali Kaarina

Hiltunen Briitta

Lamberg Aira

Laaksonen Kalevi

Keskinen Outi

Lasi- ja Posliiniöväen Liitto ry

Jokinen Greta

Hopia Markku

Kujala Rauno

Liikealan ammattiliitto ry

Hakanen Eila

Ahonen Marjatta

Tossavainen Ritva

Kuronen Riitta

Särkkä Mauri

Laine Lea

Notko Riitta-Liisa

Arponen Irja

Reinikainen Timo
31.10.1992 saakka
Hirvonen Eila

Punnonen Eija

Varis Liisa
23.5.1992 saakka
Karjalainen Ritva

Johansson Leif

Siuvatti Marketta

Ikonen Eija

Maaseututyöväen Liitto ry

Heinonen Lauri

Puottula Kaija

Seppänen Martti

Metallityöväen Liitto ry

Anttila Urpo

Hirvonen Reijo

Ikonen Kari

Kaihlamo Kimmo

Korpi Juho

Lappalainen Silja

Mononen Esko

Mäkitalo Aila

Partanen Erkki

Peltonen Veijo

Pääkkö Irja

Seger Ari

Sillanpää Esko

Tikkanen Veikko

Turtiainen Pertti

Paperiliitto ry

Heiska Mirja

Salo Aino

West-Syrjä Satu

Mäkelä Tarmo

Leppänen Merja

Suckman Anja

Torvinen Anna-Liisa

Juvonen Liisa

Aaltonen Margit

Kolehmainen Jukka

Sillanpää Kari

Skön Hellevi

Leppänen Tuomo

Lihavainen Raija

Aro Jorma

Grönholm Britt-Marie

Hattula Jouko

Kilpeläinen Eeva-Liisa

Utriainen Irma

Örling Risto

Järvinen Esa

Pyyny Heimo

Palokangas Pentti

Hietanen Pekka

Kettunen Katri

Sormunen Leevi

Kerätä Seppo

Laurila Marja-Leena

Mäkelä Timo

Falin Marja-Liisa

Jakonen Jouko

Ruotsalainen Erkki

Parviainen Vesa

Laakso Taina

Peltomaa Kare

Hautakoski Risto

Tähtinen Jukka

Ollakka Terttu

Hietala Leevi

Luukkonen Jouko

Pinola Urho

Rinne-Leppänen Helena

Jokinen Tuula

Wallenius Kari

Rajanen Raimo

Laitinen Yrjö

Toropainen Heikki

Kemppainen Eila

Uutela Raija

Stam Arno

Nurmi Harri

Majamäki Seppo

Äijälä Erkki

Pyhäjärvi Risto

Hämäläinen Risto

Paija Risto

Järvinen Markku

Lahdenperä Raili

Porkka Seppo

Suominen Seppo

Ahtola Pertti

Ukkonen Pekka

Puutyöväen Liitto ry

Järvinen Raimo

Kettunen Sinikka

Koikkalainen Sakari

Kangas Matti

Rakennusliitto ry

Salonen Ernst

Kalliokoski Pentti

Riuttala Erkki

Kankaanpää Erkki

Hämäläinen Kari

Majaneva Paavo

31.10.1992 saakka

Nieminen Seppo

23.5.1992 saakka

Korhonen Matti

Koskinen Seppo

Kormu Jouni

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry

Vihersaari Tuula

Uusitalo Aira

Kurjenrauma Sinikka

Kivelä Taisto

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto ry

Käyhkö Pentti

Lahtinen Pekka

Yli-Eerola Marja

Kivistö Soile

31.10.1992 saakka

Puholainen Betty

Kultanen Veikko

Lundan Pentti

Haaramäki Juhani

Hentunen Heikki

Ihander Tapio

Tolonen Hannu

Heikinmatti Markku

Hyvönen Jussi

Mononen Mirja

Ojala Jorma

Virta Tuula

Helvasto Anja

Lahtela Esa

Glumerus Hugo

Rajala Anna-Liisa

Kuokka Seppo

Eloranta Olavi

Riipi Marja-Terttu

Jalkanen Yrjö

Utriainen Esko

Martikainen Reijo

Järvinen Pertti

Sirviö Eero

Hartikainen Pentti

Hirvonen Seppo

Kettunen Martti

Korhonen Petri

Hämäläinen Heimo

Summanen Kaarlo

23.5.1992 saakka

Nurmi Jouko

Kivelä Ritva

Misikangas Risto

Saukkonen Lauri

Joki-Korpela Kauko

Kurki Rauno

Halonen Ahti

Laatikainen Raila

Hirvelä Bernice

Räsänen Riitta-Leena

Komulainen Mauno

Ekman Jouko

Sievinen Marjatta

Kontkanen Alpo

Lampinen Maija-Liisa

Sarjanen Reino

Salonen Kalle

Hämäläinen Irene

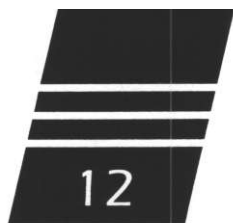
Helkavuori Heikki

Savolainen Anja

Juopperi Marita

Paajanen Raili

Hellsten Lasse

HALLINTO

Suomen Merimies-Unioni ry

Luotola Kari Nerg Heikki
 Mäkinen Seppo

Suomen Muusikkojen Liitto ry

Nissilä Pekka Filppu Veijo
 Kinberg Tuomas

Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto ry

Hietala Ilkka Ainasoja Kauko
 Jyväkorpi Pirkko

Suomen Sähköalantöntekijäin Liitto ry

Saari Risto Herrala Kalevi
 Koukku Paavo
Nieminen Antti Litman Juhani
 Helander Jouko
Lähteenmäki Vesa Ylikauppila Kari
 Ojala Seppo
Kehusmaa Taisto Ketonen Antti
 Solante Kauko

Teknisten ja Erikoisammattien Liitto Teker ry

Hyppölä Inga Järvinen Reijo
 Tiilikainen Sakari
Kairenius Tarja Laine Nina
 Imberg Ari

Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto Teva ry

Toivola Vuokko Hohenthal Marja-Liisa
 Välimaa Sisko
Kilpeläinen Talvikki Järvinen Eino
 Weissman Mirja
Vähäkoski Anja Vimpari Leena
 Kautonen Mirja

Yleinen Lehtimiesliitto ry

Sokka Antti Pekkola Timo
 Aalto Airi

Valtion Yhteisjärjestö VTY ry

Jokinen Eila Puttonen Eeva
 Järvi Eeva
Autonen Raimo Ontronen Olavi
 Hiltunen Olavi
Maarala Pirjo Orajärvi Yrjö
 Taatila Erkki
Myllymaa Veijo Antosalo Veikko
 Hakulinen Eero
Koskinen Raimo Nuto Ritva
 Romo Pentti
Rönnkvist Kai Ohtonen Tauno
 Lappalainen Juhani
Raukola Tuomo Ruotsalainen Voitto
 Matilainen Reino
Tuomi Jaakko Mäkelä Seppo
 Kaarakainen Erkki
Nurmi Heikki Tuominen Pertti
 Korpihalla Matti
Timonen Pekka Kallioniemi Jorma

Piippo Raimo
23.5.1992 saakka

Komonen Pauli
Hämäläinen Markku
Sundman Tage

Puhe- ja läsnäolo-oikeus

Kettunen Risto

Taipalus Tauno

Seppelin Seppo

Kokko Markku
Marttila Matti
Hänninen Martti
Löytönen Veijo
Mattila Veli-Matti
Kauppinen Seppo

Vuoden 1992 kansainvälisiä tapahtumia hallitsivat Euroopan integraatiokehitys, entisen Jugoslavian kriisi ja Yhdysvaltain presidentinvaalit. Lähialueittemme kehitys oli myös suuren kiinnostuksen kohteena.

Suomen kannalta Euroopan integraatio kehittyi monella saralla mielenkiintoisesti ja levottomasti. Ensinnäkin keväällä saatiin aikaan pitkään neuvoteltu ETA-sopimus EY:n ja EFTA:n kesken, toiseksi Suomi päätti vilkaan keskustelun jälkeen anoa EY:n jäsenyyttä ja kolmanneksi EY koki alkukesästä lähtien vaikeuksia Maastrichtin sopimuksen vahvistamisessa mm. Tanskan kansanäänestyksen kielteisen tuloksen takia. Myös ETA-sopimus joutui vaikeuksiin, koska Sveitsi hylkäsi sen joulukuussa kansanäänestyksessä. Toisaalta EY:n joulukuinen huippukokous Edinburghissa päätti aloittaa jäsenyysneuvottelut Suomen, Ruotsin ja Itävallan kanssa.

Epävarmuus Maastrichtin sopimuksen kohtalosta sai aikaan ennennäkemättömän valuuttamyrskyn ja useiden valuuttojen devalvaation ja kellutuksen, myös Suomen markan. Samaan aikaan työttömyys kasvoi ja lama syveni lähes kaikissa teollisuusmaissa.

Suuri turvallisuushuhka

Entisen Jugoslavian alueella sisällissodan kiihtyminen Bosnia-Hertzegevinassa oli suurin turvallisuushuhka Euroopassa. Koko vuoden jatkuneet rauhanponnistelut ja YK:n lähettämät rauhanturvajoukot eivät kyenneet estämään taisteluita. Eri väestöryhmien toisiinsa kohdistamat väkivallanteot, esim. järjestelmälliset raiskaukset, alueiden "kansallinen puhdistaminen", osoittavat, miten hauras monikansallisen Jugoslavian perusrakenne oli ollut. Väkivalta sai aikaan suuren pakolaisaallon muualle Eurooppaan.

Vaalien selvä voittaja

Yhdysvalloissa valittiin presidentin lisäksi edustajainhuone, 1/3 senaattia

ja osavaltioiden parlamentit sekä lukuisia kurvernöörejä. Presidentinvaalien voittajaksi selvisi demokraattien Bill Clinton. Presidentti Georg Bush sai lopulta vain 1/3 äänistä. Koska Clintonin voiton myötä myös edustajainhuoneessa ja senaatissa säilyi selvä demokraattinen enemmistö, se loi suuret odotukset mm. USA:n talouden elpymiseen, jolla olisi välitön vaikutus myös muuhun maailmaan. Clintonin valinnan taustalla oli USA:n huono talouskehitys ja vaikeat sisäpoliittiset ongelmat, mm. terveydenhuolto ja koulutus.

Viro ja Venäjä

Viro otti vuoden aikana käyttöön oman valuutan, kruunun (kroon), jota vuoden lopulla alkoi noteerata myös Suomen Pankki. Valuuttauudistus toi tavarat takaisin kauppoihin mutta merkitsi palkansaajille elintason heikkenemistä. Se johtikin mm. eläkeläisten protesteihin ja nälkälakkoihin. Virossa pidettiin myös ensimmäiset parlamentti- ja presidentin vaalit. Parlamenttivaaleissa oikeistopuolueet voittivat ja muodostivat uuden, Mart Laarin johtaman hallituksen. Suorassa kansanvaalissa kukaan presidenttiehdokkaista ei saanut yli puolta äänistä, joten uusi parlamentti valitsi presidentin. Presidentiksi valittiin Viron Suomen suurlähettiläs Lennart Meri.

Itsenäisten valtioiden yhteisön alueella epävakaisuus jatkui. IVY:n sisäinen yhteistyö ei puheista huolimatta edennyt. Useissa Aasian tasavalloissa oli sekä sisäisiä että naapureiden kanssa aseellisia valtakamppailuja. Venäjällä presidentti Boris Jeltsin ja vt. pääministeri Jegor Gaidar yrittivät jatkaa maan talousjärjestelmän uudistamista mutta kohtasivat jatkuvasti kasvavaa vastarintaa. Vuoden lopulla kokoontui kansanedustajien kongressi, joka myrskyisissä istunnoissa valitsi uudeksi pääministeriksi Viktor Tshernomyrdinin ja pakotti Jeltsinin erottamaan läheisen apulaisensa Gennadi Burbuliksen.

Neuvottelut rauhasta

Lähi-idässä merkittävin tapahtuma oli Israelin työväenpuolueen vaalivoittoa

uuden hallituksen muodostaminen. Ensitöikseen se saikin rauhanneuvottelut uudelleen liikkeelle. Tosin synkän varjon niiden ylle heittivät vuoden lopulla tapahtuneet palestiinalaisten katoitukset.

Jatkuvaa väkivaltaa

Somaliassa suoritti USA yhdessä liittolaistensa kanssa näyttävän maihinnousun, jolla haluttiin lopettaa maassa vallinnut anarkia ja taata kansainvälisen avun perille meno nälkäänäkeville. Etelä-Afrikassa jatkui valkoisen vähemmistöhallituksen ja ANC:n välinen pattitilanne, ja väkivalta jatkui entistä vakavampana.

PAY

Pohjolan Ammatillinen Yhteisjärjestö PAY piti vuoden aikana perinteisesti kolme hallituksen kokousta. Hallituksessa SAK:ta edustivat puheenjohtaja Lauri Ihalainen sekä johtaja Pekka Ahmavaara. Jälkimmäisen siirryttyä KEY:n johtajaksi hänen tilalleen nimettiin puheenjohtaja Ritva Savtshenko Elintarvikeliitosta.

PAY piti syksyllä hallituksen kokouksen yhteydessä seminaarin aiheesta Sama palkka samanarvoisesta työstä. Lisäksi tasa-arvotyöryhmä sai valmiiksi vuoden loppuun mennessä raporttinsa toimenpide-esityksineen. Hallituksen käsittelyyn se ehti vasta seuraavana vuonna. PAY:llä oli kaksi pysyvää työryhmää, Eurooppa ja Itämeri.

Itämeri-töryhmä vastasi mm. Baltia-yhteistyöstä, ja se järjesti kolmannen Baltifoorumin Jurmalassa, Latviassa. PAY:n valtuuskunnat vierailivat kaikissa Baltian maissa ay-tilanteen kartoittamiseksi. Lisäksi PAY jatkoi Baltian ay-liikkeiden materiaalista avustamista.

Eurooppa-työryhmä kokoontui usean kerran vuoden aikana. Se keskusteli Euroopan integraatiokehityksestä ja tarkasteli kunkin Pohjoismaan suhdetta EY: hyn.

EAY

Euroopan Ammatillisen Yhteisjärjestön EAY:n hallitus kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Järjestö siirtyi uuteen käytäntöön Luxemburgin kongressin päätösten pohjalta. Aiemman viiden

hallituksen kokouksen sijasta kokouksia on neljä, mutta uusi työvaliokunta kokoontui kahdeksan kertaa.

EAY:n työssä pääpaino oli integraation sosiaalisen ulottuvuuden seuraamisen ohella käsittelemisessä eurooppalaista edunvalvontaa. Se järjesti aiheesta kesällä Luxemburgissa konferenssin ja lisäksi se käsiteli asiaa kahdesti hallituksen kokouksessa. Myös eurooppalaiset ammattisihteerit käsitelivät aihetta keskuudessaan. Mitään päätöksiä ei kyetty vielä tekemään, ja keskustelu jatkuu vilkkaana vuonna 1993.

Kolmikantainen sosiaalidialogi EY:n komission kanssa sai uutta eloa vuoden aikana. Kesällä järjestettiin dialogin huippukokous, johon Pohjoismaista sai osallistua kaksi puheenjohtajaa. ETA-sopimuksen myötä Pohjoismaat vaativat täyttä osallistumisoikeutta, kun kokouksia jatkossa pidetään ja tämä luvattiinkin. Sosiaalidialogi asetti uuden johtoryhmän, joka ehti kokoontua vuoden aikana.

EAY:n johto tapasi molemmat EY:n puheenjohtajamaat (Portugal ja Englanti) ja komission erikseen kaksi kertaa.

VAKL

Vapaiden Ammattiyhdistysten Kansainvälinen Liitto VAKL piti maaliskuussa edustajakokouksensa Venezuelassa, Caracasissa. Kokoukseen osallistuivat SAK:n, TVK:n ja AKAVAn delegaatiot puheenjohtajien johdolla. Kokouksen pääaiheet olivat tulevaisuuden haasteet ja ympäristökysymykset. Ympäristökysymyksistä pääalustajana oli Norjan pääministeri Gro Harlem Brundtland. Pitkäaikainen pääsihteeri John Vanderveken jäi eläkkeelle, ja hänen tilalleen valittiin italialainen apulaispääsihteeri Enzo Friso. VAKL:n hallitus valitsi loppuvuodesta uudeksi apulaispääsihteeriksi VAKL:n Geneven toimiston johtajan, belgialaisen Eddy Laurijssenin.

TUAC

OECD:n ay-neuvoa-antava elin TUAC kokoontui kahdesti sääntömääräiseen yleisistuntoon. Sen eri työryhmien, erityisesti talouspoliittisen, työhön osallistuttiin. OECD on tehnyt maakartoitusta

Itä- ja Keski-Euroopan maissa, ja tähän kasvavaan alueeseen TUAC on yrittänyt vaikuttaa.

ILO

ILO:n hallintoneuvosto kokoontui kolme kertaa vuoden aikana. Suomesta sen jäsenenä ovat SAK:n kansainvälisten asiain päällikkö Kari Tapiola ja STK:n johtaja Göran Hultin. Molemmat ovat ryhmissään pohjoismaisella mandaatilla.

ILO perusti kesällä toimiston Budapestiin Itä- ja Keski-Euroopan maiden kanssa käytävää yhteistyötä varten. Työntekijöiden yhdysmieheksi toimistoon nimettiin KEY:n johtaja Pekka O. Aro.

Kansainvälisen työjärjestön ILO:n 79. työkonferenssissa kesäkuussa 1992 yleiskeskustelun aiheena oli demokratisointi. Komiteakäsittelyjen aiheina olivat sopimusten ja suositusten soveltaminen (pysyvä komitea), palkkaturvaa eli työntekijöiden palkkasaatavia työntekijöiden maksukyvyttömyystilanteissa koskeva sopimus (toinen käsittely), suuronnettomuuksien estämistä koskeva sopimus (ensimmäinen käsittely) sekä keskusteluaiheena inhimilliset voimavarat ja rakennemuutos. Julkilausumakomitea hyväksyi ennätysmäärän eli kolme julkilausumaa. Ne koskivat yrittäjyyttä ja työllisyyttä, työllisyyttä ja kehitystä sekä siirtotyöläisten asemaa. Lisäksi työskenteli Etelä-Afrikan rotusortojärjestelmää käsittelevä erityiskomitea. Israelin miehittämien arabialueiden työntekijöiden asemaa käsiteltiin konferenssin erityisistunnossa kuten myös vuosina 1990–1991.

Poliittisia jännitteitä ei pulpahtanut pintaan aiempien vuosien tavoin, vaan kokouksessa voitiin keskittyä työelämän ja sosiaalipolitiikan ongelmiin. Kesäkokouksessa käyty keskustelu viittasi siihen, että työntekijäryhmältä odotetaan vastaisuudessa suurempaa panostusta ajankohtaisten työelämän ongelmien käsittelemiseen. Niistä nousevat esille ainakin neuvottelutoiminnan eri tasot ja tulevaisuus, järjestäytymisoikeus, työriitojen sovittelu ja lakko-oikeus. Joudutaan myös pohtimaan ILO:n normatiivisen toiminnan painopistettä: uusien

normien laatiminen vai vanhojen tarkistaminen? Kesäkokous osoitti myös, että ILO:n ja EY:n normien ja niiden tulkintojen väliset ongelmat ovat pahentuneet.

Lähialueet

Baltian maissa SAK jatkoi läheistä yhteistyötä Viron EAKL:n kanssa. SAK:n puheenjohtaja Lauri Ihalainen vieraili keväällä Tallinnassa ja EAKL:n puheenjohtaja Raivo Paavo kävi useaan kertaan Suomessa. Kansainvälinen yksikkö vieraili tutkimusmatkalla Tallinnan lisäksi Narvassa, Pärnussa ja Tartossa. Koulutusyhteistyö aloitettiin järjestämällä PSKJ - EAKL-yhteistyönä Laulasmaalla, lähellä Tallinnaa, ensimmäinen EAKL:n liittojen johdolle ja koulutusvastaaville tarkoitettu viikon kurssi. SAK avusti myös taloudellisesti EAKLää.

Palkansaajakeskusjärjestöjen puheenjohtajat vierailivat Venäjällä FNPR:n vieraana vuoden lopulla. Samalla sovittiin yhteistyöstä seuraavaksi vuodeksi. Koulutusyhteistyössä järjestettiin FNPR:n jäsenliittojen edustajille syyskuussa kurssi Moskovassa ja sille jatkokurssi marraskuussa Kiljavalla. Elokuussa järjestettiin palkansaajakeskusjärjestöjen ja FNPR:n kansainvälisten sihteereiden seminaari Pietarissa. Lisäksi pidettiin yhteyttä Pietarin ay-neuvoston puheenjohtajaan Jevgeni Makaroviin.

Kalottiyhteistyö kehittyi uudelle asteelle, sillä Suomen, Norjan, Ruotsin ja Venäjän pohjoiset piirit perustivat yhteistyöneuvoston, jonka sihteeriksi tuli SAK:n Lapin piirisihteerille.

Vuosikymmenen alussa alkanut taloustaantumaa syveni edelleen vuonna 1992. Kansantuote supistui voimakkaasti toisena vuonna peräkkäin, ja työttömyys kasvoi joukkomittaiseksi.

Kilpailukyky vahvistui ja vienti lisääntyi nopeasti

Vuoden 1991 marraskuun devalvaatio ja vuoden 1992 lopun devalvoituminen nostivat yhdessä elinkeinoelämää tukevien toimenpiteiden ja palkkojen sopimuskorotuksista pidättäytymisen kanssa yritysten hintakilpailukykyä ennätyksellisesti. Viennin määrä kasvoi vuoden aikana 9 prosenttia vientimarkkinoilla vallitsevasta taloustaantumasta huolimatta.

Kotimainen kysyntä heikkeni

Koska työttömyys lisääntyi, reaali-palkat pienenivät ja säästämistä parani (säästäminen yleisty), väheni yksityinen kulutuskysyntä 4 prosenttia. Säästötoimien ja leikkausten kohteena oli julkinen kysyntä, ja se supistui vuoden aikana kulutuskysyntää enemmän.

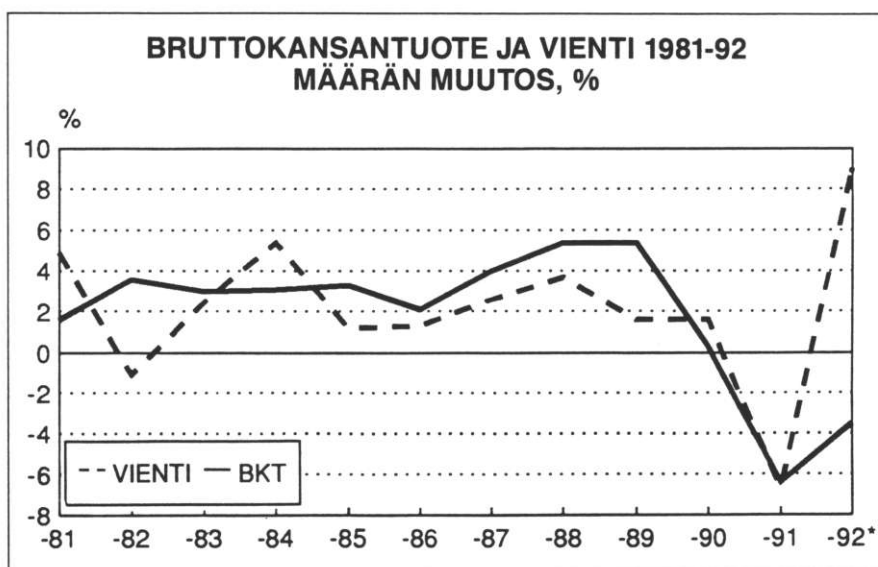
Myös investoinnit taantuivat. Julkisella sektorilla säästäminen supisti investointeja 16 prosenttia. Heikko kotimainen kysyntä ja ylivelkaantuminen vähensivät puolestaan yksityisiä investointeja vuoden aikana 15 prosenttia.

Kokonaistuotanto supistui, rakennustoiminta syvässä lamassa

Bruttokansantuote supistui vuoden aikana 3,5 prosenttia. Tuotannon menetykset olivat siten vuosina 1991 ja 1992 yhteensä 10 prosenttia. Kehitys oli vuonna 1992 heikointa talonrakennustoiminnassa, joka supistui 15 prosenttia. Myös maa- ja vesirakennustoiminta sekä kauppa-, ravitsemus- ja majoitustoiminta supistuivat vuonna 1992 runsaasti.

Työttömyys jatkoi jyrkkää kasvua

Vuoden 1990 kesällä lähes kohtisuoraan nousuun kääntynyt työttö-

myyskäyrä ei taantunut vuoden aikana. Vuoden lopulla työttömyys ylitti työministeriön tilaston mukaan jo 450 000 henkilön rajan. Työttömyyden jyrkkä nousu lisäsi nopeasti myös pitkäaikaistyöttömyyden määrää.

Inflaatio pysyi lievänä

Markan arvon voimakkaasta heikkenemisestä huolimatta hintojen nousu hidastui edelleen. Kuluttajahintaindeksi kohosi vuoden 1991 joulukuusta vuoden 1992 joulukuuhun 2,1

prosenttia eli lähes 2 prosenttiyksikköä edellisvuotista vähemmän. Indeksiä nostivat lähinnä valtion toimenpiteet ja sitä alensivat omistusasumisen kustannukset.

Vaihtotaseen vaje kuroutuu umpeen hitaasti

Huolimatta siitä, että kauppatase oli yli 12 mrd. markkaa ylijäämäinen, supistui vaihtotaseen vaje vuoden aikana vain 4 mrd. markkaa ja oli vuoden lopussa 22,7 mrd. markkaa.

Vaihtotaseen paranemista hidasti nettokorkomenojen suuri kasvu, joka aiheutui ulkomaisen lainanoton tuntuvasta lisääntymisestä ja markan arvon heikkenemisestä.

Valtiontalouden alijäämä suurenemassa

Valtiontalouden alijäämä suureni vuoden aikana nopeasti, koska tuloverokertymä pieneni työttömyyden ja heikon ansiokehityksen vuoksi. Myös työttömyyden aiheuttamat menot ja paisuva pankkituki lisäsivät alijäämää. Myös kuntien rahoitusasema heikkeni vuoden aikana tuntuvasti.

Talouspolitiikalta puuttui uskottavuus

Hallituksen talouspolitiikan perusongelma, uskottavuuden puute, kärjistyi vuoden aikana äärimmilleen. Hallituksen kyvyttömyys talouskriisin laukaisuun omin toimin ja yhteistyökyvyttömyys ammattiyhdistysliikkeen kanssa pudottivat pohjan harjoiteltua raha- ja valuuttakurssipolitiikalta syksyllä 1992. Kellutus päätöksen jälkeen markan arvo on alentunut tuntuvasti, ja se heijastaa markkinoiden epäluottamusta hallituksen kykyihin.

Hallituksen talouspolitiikan kulmakiviksi jäivät syksyn tapahtumien jälkeen julkisen sektorin menojen nopea leikkaaminen ja pankkien turvaaminen. Ensin mainittu johti törmäyskurssille ammattiyhdistysliikkeen kanssa syksyn tulosopimuksen tarkistusneuvotteluissa ja jälkimmäinen kasvatti nopeasti valtion velkaantumista ulkomaille. Talouspolitiikan tavoitteiden puute yhdessä kotimaisen kysynnän supistuskierteen kanssa painoivat vuoden lopulla talouden nopeasti yhä syvemmälle lamaan.

Verotus kiristyi

Vuonna 1992 verotus kiristyi. Raippa-vero nosti vakuutetun sosiaaliturvamaksuja kaksi penniä. Korkovähennystä supistettiin ja sairauskuluvähennys poistui. Tuloveroasteikkoon ja keskeisiin vähennyksiin ei tehty inflaatiotarkistuksia.

Pääomatulojen verouudistus

Vuoden 1993 verotuksessa toteutuu pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen uudistus. Pääomatulojen verotus erotetaan ansiotulojen verotuksesta. Pääomatuloihin sovelletaan 25 prosentin verokantaa. Yritysverotuksen veropohja laajenee ja yhteisöverokanta pienenee 25 prosenttiin.

Tavalliselle palkansaajalle uudistus näkyy lähinnä korkovähennysjärjestelmän muuttumisena. Uudessa verojärjestelmässä korot vähennetään ensisijaisesti pääomatuloista. Jos henkilöllä ei ole pääomatuloja tai hänen korkomenonsa ovat suuremmat kuin pääomatulot, hänelle muodostuu pääomatulojen alijäämää. Alijäämästä 25 prosenttia vähennetään ansiotulosta menevästä verosta (eikä siis tulosta kuten aikaisemmin). Ensiasunnon ostajan alijäämähyvitys on 30 prosenttia koroista 10 vuoden ajan.

Korkovähennysjärjestelmään tulee 10 vuoden siirtymäkausi. Vuosien 1993–2002 verotuksessa saa ylimääräisen siirtymäkauden korkovähennyksen, joka määrätään kaavamaisesti vuoden 1992 asunto- ja opintolainojen korkojen sekä vuoden 1993 tulojen perusteella. Siirtymäkauden vähennys on veronmaksajan kannalta hyvin monimutkainen ja siihen liittyy useita ongelmia.

Rahaa pakkolainalla

Valtion tuloveroasteikkoon ei tehdä muutoksia 1993 verotuksessa. Ennakkoperinnässä valtion tuloveroon lisätään ns. pakkolaina (2–4 prosenttia 100 000 markkaa ylittävistä ansiotuloista), joka palautetetaan lopullisessa verotuksessa. Valtionverotuksen lapsenhoitovähennystä leikataan 12 500 markasta 8 400 markkaan. Kunnallisveroäyrin hinta nousee keskimäärin 0,34 penniä. Ns. raippa-vero pienenee 2 pennistä 0,45 penniin.

Palkansaajille TEL-maksu

Vuonna 1993 tulee palkansaajalle 3 prosentin työeläkemaksu, joka on verotuksessa vähennyskelpoinen. Verovähennyskelpoinen on myös

vuodeksi 1993 sovittu palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu (0,2 prosenttia).

Vuoden 1993 verotuksessa otetaan käyttöön sähkövero ja kiinteistövero. Kiinteistövero painottuu asuinrakennuksiin, sillä metsät ja maatalousmaa jäävät veron ulkopuolelle. Polttoaineverotusta korotetaan. Lähdeveronousee 15 prosentista 20 prosenttiin. Liikevaihtovero on 22 prosenttia.

Kulutus supistuu

SAK:lainen perhe, jossa molemmat puoliset ovat työssä ja jossa on kaksi lasta (toinen lapsista on 3 - 7-vuotias), joutuu maksamaan vuoden 1993 verotuksessa noin 2 000 markkaa edellisvuotista enemmän välittömiä veroja. Lisäksi välillisten verojen ja maksujen korotukset kasvattavat perheen menoja noin 4 000 markkaa. Perheen talouteen tulee vuoden 1993 verotuksen johdosta yhteensä noin 6 000 markan aukko, ja perhe joutuu vähentämään kulutustaan keskimäärin 500 markkaa kuukaudessa. Vuonna 1993 maksettavat kahdet veronpalautukset voivat tuoda helpotusta perheen talouteen.

Neljän puolueen Esko Ahon porvarihallitus on koko olemassaolonsa ajan suhtautunut ammattiyhdistysliikkeeseen varsin nuivasti. Päättämättömyytensä sekä sisäisen riitelynsä takia se on ajelehtinut kriisistä toiseen. Seurauksena on ollut hallituksen uskottavuuden horjuminen sekä paheneva talouskriisi. Budjettivajetta hallitus on pyrkinyt toistuvasti paikkaamaan palkansaajiin kohdistuneilla säästöpäätöksillä.

Hallituksen epäoikeudenmukaiset säästöpäätökset kriisivikonloppuna 3.4.1992 sekä neuvotteluhallittomuus johtivat huhtikuun 22. päivänä laajaan SAK:n toimintapäivään. Tällöin työpaikoilta oli lyhyemmän tai pidemmän ajan poissa lähes 350 000 työntekijää vastalauseeksi hallituksen politiikalle.

Mielenosoituksen vuoksi pääministeri oli vihdoinkin valmis istumaan palkansaajakeskusjärjestöjen kanssa samaan neuvottelupöytään. Hallitus joutuikin 6.5.1992 perääntymään kriisipaketin yhteydessä tekemistään yksipuolisista työttömyysturvan heikennyksistä sekä neuvottelemaan eläkekysymyksistä kolmikantaperiaatteella. Koska hallitus perääntyi, työmarkkinajärjestöt olivat valmiit antamaan yhteisen suosituksen siitä, millaisia pelisääntöjä lomarahojen jaksottamisessa käytetään.

Lomaltapaluurahoille siirtomahdollisuus

Pitkin kevättä työnantajat vaativat ammattiyhdistysliikettä luopumaan työntekijöiden lomaltapaluurahoista. Vaatimusta perusteltiin yritysten heikentyneellä palkanmaksukyvyllä.

Työmarkkinajärjestöt sopivat 6.5.92 lomarahojen jaksotuksen pelisääntöistä. Suosituksen mukaan liittojen sopimusten pohjalta voitiin yrityksissä, joilla on taloudellisia vaikeuksia tai maksuvalmiusongelmia, sopia paikallisesti siitä, miten lomarahojen maksamista siirretään tai miten ne korvataan vapaalla. Olennaista on, että SAK ei sinänsä suo-

sitellut lomarahojen jaksottamista. Sen sijaan SAK suosittelee pelisääntöjä, joilla asiasta voidaan sopia paikallisesti.

Lomarahojen jaksotus ei luonnollistakaan koskenut varsinaista loma-ajan palkkaa, vaan se maksettiin kaikissa tapauksissa normaaliin tapaan. SAK:n kannalta on myös olennaista, että ratkaisussa ei puututtu itse lomarahojen olemassaoloon eikä sen suuruuteen.

Lomarahojen järjestelymahdollisuutta käytettiin kuitenkin melko vähän. Teollisuuden sopimusaloilla asiasta sovittiin noin 350 000 työntekijän osalta ja kaupan alalla arviolta 10–15 % yrityksissä. Valtion järjestelyyn piiriin kuului arviolta 210 000 palkansaajaa. Kunta-alalla sen sijaan järjestelyn ulkopuolelle ei jäänyt kovinkaan monta kuntaa.

Työttömyysturva pääkysymykseksi

Syksyn sopimusneuvotteluissa piti alkuperäiskaavailujen mukaan sopia vain kahdesta asiasta, vuoden 1993 palkoista ja eläkepolitiikan kysymyksistä. Toisin kuitenkin kävi, pääkysymykseksi nousi työttömyysturvan puolustaminen. Tärkeimmiksi nousivat neuvottelut maan hallituksen ja palkansaajakeskusjärjestöjen kesken. Koska työnantajat lymysivät hallituksen selän takana, ei normaaleja kolmikantaneuvotteluja käyty.

Hallitus ei omilla toimillaan suinkaan taivottanut tietä sopimusneuvotteluille, päinvastoin. Hallitus jatkoi työttömyyttä lisäävää talouspoliittista linjaansa. Hallitus ei kyennyt kohentamaan työllisyyttä, mutta se oli valmis heikentämään työttömien toimeentuloturva- ja suistamaan kymmeniä tuhansia perheitä köyhyysloukkuun.

Lakko lähellä

Tulopoliittisia neuvotteluja käytiin tilanteessa, jossa työttömiä oli noin 400 000 ja yrityksiä kaatui konkurssiin kymmen tuhannen vuosivauhdilla. Maan hallitus jännitti ilmapiiiriä omilla toimillaan ja nosti neuvottelupöytään esityksiä, joilla ei ollut mitään tekemistä vallitsevan taloudellisen tilanteen kanssa. Hallituksen jääräpäisyys sekä perusteellisen väärä tilannearvio johtivat siihen, että SAK:n valtuusto hylkäsi 20.11.92 hallituksen tarjouksen ja päätti aloittaa lakon, ellei tyydyttävää neuvottelutulosta saavu-

teta. SAK:n lakkopäätökseen yhtyivät myöhemmin myös STTK ja AKAVA.

Ammattiyhdistysliike saavutti torjuntavoiton, sopimus syntyi ja yhteislakolta vältyttiin. Hallitus joutui vetämään takaisin kaikki esityksensä työttömyysturvan heikentämiseksi. SAK:n valtuusto hyväksyi neuvottelutuloksen yksimielisesti 25.11.92.

Suomalainen ammattiyhdistysliike osoitti, että mikään hallitus ei kykene saanelemaan ratkaisuja, jotka heikentävät ammattiyhdistysliikkeen perusoikeuksia. Enemmistöparlamentarismiin siirryttyäkään maata ei voida menestyksellisesti hallita ilman ammattiyhdistysliikkeen tukea ja konsensusta.

Työnarviointityöryhmä

Työnarviointityöryhmä luovutti raporttinsa työmarkkinajärjestöille 5.3.1992. Työnarviointityöryhmä totesi raportissaan, että Suomessa ei ole järjestelmällisesti otettu huomioon sukupuolten tasa-arvon vaatimuksia, kun on kehitetty käytössä olevia työn vaativuuden arviointijärjestelmiä. Sen mielestä työn vaativuuden arviointijärjestelmien rakentamiseen on olemassa vaihtoehtoisia keinoja. Nämä vaihtoehdot koskevat mm. valittavia vaativuustekijöitä, niiden määrää, asteikkoja ja painotuksia.

Työryhmä esitti raportissaan työn vaativuuden arviointikehikon sekä muita kannanottoja ja ehdotuksia. Nämä koskivat työn vaativuuden merkitystä palkkauksessa, analyttistä työnarviointia ja alakohtaisia työnarviointiprojekteja, työnkuvauksia, osapuolten yhteistoiminnan kehittämistä sekä työn vaativuuden arviointia koskevan tutkimustoiminnan edistämistä. Raportin toimenpideosa on saatavana myös ruotsin ja englannin kielellä.

Työryhmä jatkoi 29.11.1992 solmitun tulopoliittisen sopimuksen mukaisesti työtään käynnistämällä työn vaativuuden arviointia koskevan kokeilututkimuksen. Sen tavoitteena on tuottaa tietoa työn vaativuuden arvioinnin ja sen menettelytapojen kehittämiseksi. Tutkimus annettiin Koulutustutkimus Juha Vuorisen tehtäväksi. Sopimuksen mukaan se valmistuu 31.5.1993 mennessä. Tutkimuksen rahoituksesta vastaavat Työsuojelurahasto ja valtiovarainministeriö.

Tulopoliittista sopimusta tarkistettaessa 30.11.1992 työnarviointityöryhmälle annettiin sovituille tehtäville jatkokaikaa 31.10.1993 saakka.

Työn uudelleenarviointi samapalkkastrategiana

Raporttia esiteltiin tuoreeltaan palkansaajakeskusjärjestöjen järjestämällä alueellisilla messuilla Turussa.

Työnarviointi samapalkkastrategiana oli neljän kaksipäiväisen tasa-arvovaliokunnan järjestämän seminaarin sisältönä. Myös eurooppalainen ammattiyhdistysliike järjesti Oxfordissa, Englannissa, EAY:n ja Englannin TUC:n toimesta seminaarin, joka kokosi työnarvioinnin asiantuntijat yhteen. Seminaarissa evästettiin EY:n komission virkamiehiä samapalkkaperiaatetta koskevaa, vuonna 1993 annettavaa muistiot varten. Myös Pohjolan Ammatillinen Yhteisjärjestö PAY järjesti työnarvioinnista yhteisen seminaarin.

Työn uudelleenarvioinnin käyttö samapalkkastrategiana on leviämässä, ja sillä on monessa maassa pystytty edistämään samapalkkaisuutta.

SAK:n hallitus asetti 25.11.1992 työryhmän, jonka tavoitteena on aikaansaada ehdotukset käytännön toimenpiteistä palkkauksellisen tasa-arvon toteuttamiseksi.

Tutkija Riitta Martikainen ja Päivi Yli-Pietilä saivat valmiiksi tasa-arvovaliokunnan alulle saattaman tutkimushankkeen, jota rahoitti Työsuojelurahasto ja valvoi Tampereen yliopisto. Työehdot ja sukupuoli, sokeat sopimukset -tutkimus on tehty paperi- ja liikealoilta. Siinä arvioidaan myös tasa-arvoerien vaikutusta.

Tuottavuus- ja rationalisointiasiat

Valtiosihteeri Timo Relander sai loka-kuussa tehtäväkseen valmistella toimenpide-ehdotuksia siitä, miten tuottavuutta edistetään yritys- ja työpaikkatasolla. Ahon hallituksen ja palkansaajakeskusjärjestöjen yhteiseen pöytäkirjaan 25.11.1992 otettiin kohta, jossa sovittiin tuottavuuskehityksen vauhdittamisesta erityisprojektilla. Asiaa käsiteltiin talousneuvoston kokouksessa joulukuussa ja päätettiin käynnistää

tuottavuusohjelman kolmikantainen valmistelu valtiosihteeri Relanderin johdolla.

Teknologiapolitiikka

Valtion tiede- ja teknologianeuvosto käsitteli vuoden aikana mm. kansallisen innovaatiojärjestelmän kehittämistä, korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä, kansainvälisen tiede- ja teknologia-yhteistyön seurantaa ja keskeisten sektoritutkimusalojen kehittämissuunnitelmia. Kansainväliseen tiede- ja teknologiyhteistyöhön osallistumisesta aiheutuneet kustannukset olivat noin 350 miljoonaa markkaa. Niiden kasvuarvio vuodeksi 1993 on 140 miljoonaa markkaa. On pelättävissä, että tämä kehitys vaarantaa Suomessa tapahtuvan tutkimustoiminnan rahoitusta.

Valtioneuvoston kanslian asettama teollisuuden toimintaympäristön kehittämistä käsitellyt työryhmä jätti mietintönsä tammikuussa. Pääjohtaja Pertti Voutilaisen johtama työryhmä totesi raportissaan, että tehdasteollisuuden osuus kokonaistuotannosta on pienentynyt 1980-luvun alun runsaasta 30 prosentista noin 20 prosenttiin ja vastaavasti viennin osuus kansantuotteesta on vähentynyt 33 prosentista 21–22 prosenttiin. Työryhmä katsoi, että teollisuutta tarvitaan puolet lisää ja esitti uusteollistamisohjelman käynnistämistä. Ohjelmaan sisältyisi mm. uuden ydinvoimalan rakentaminen.

Teknillisen tarkastuksen komitea

Valtioneuvoston elokuussa 1991 asettama teknillisen tarkastuksen komitea sai työnsä päätökseen 14.9.1992. Komitea ehdotti mietinnössään, että kaikki teknillistä tarkastusta koskevat sitovat normit tulee antaa vähintään ministeriön tasolla. Komitean ehdotuksiin sisältyi myös, että tuotteiden turvallisuusvaatimusasioiden käsittely osoitetaan yhdelle ministeriölle, joka nykyisen ministeriöiden toimialajaon mukaan olisi kauppa- ja teollisuusministeriö. Tämän ministeriön tehtävänä olisi huolehtia tuotevalvonnan järjestämisestä ja teknillisten tarkastusjärjestelmien infrastruktuurista.

Käyttö- ja olosuhdevalvontaa koskevien asioiden käsittely on komitean mielestä tarpeen keskittää nykyistä harvempien ministeriöiden, lähinnä työministeriön ja ympäristöministeriön tehtäväksi. Komitea ehdotti lisäksi myös teknillisten tarkastus- ja testaus-tehtävien erottamista virastojen ja laitosten viranomaistehtävistä.

Valtioneuvosto teki komitean mietinnön pohjalta 3.12.1992 periaatepäätöksen periaatteista ja toimenpiteistä teknillisen tarkastustoiminnan kehittämisestä.

LÄNSI-EUROOPAN YHDENTYMISKEHITYS

Länsi-Euroopan yhdentymiskehitys koki vuonna 1992 monenlaisia vastoinkäymisiä, mutta se myös eteni. Syksyn valuuttamarkkinoiden myllerrys ja työttömyyden kasvu osoittivat kouriintuntuvasti, miten syvästi Länsi-Euroopan maiden talouksien integroituminen on edennyt. Muodolliset yhdentymisen syventämistä ja laajentamista koskevat päätökset jäivät kuitenkin edelleen auki.

Maailemankaupan kannalta hyvin tärkeällä Gattin Uruguayn kierroksella ei vuoden aikana tapahtunut käytännöllisesti katsoen mitään edistystä, päinvastoin protektionismia esiintyi yhä laajemmin ja EY:n ja USA:n välisen kauppasodan vaara kasvoi.

Sveitsiläiset sanoivat Ei Etalle

Sopimus Euroopan talousalueesta, Etasta, joka jo kertaalleen hyväksyttiin 1991, jouduttiin neuvottelemaan uudelleen vuoden 1992 puolella. Lopulta Eta-sopimuksen juhallinen allekirjoitus tapahtui Portossa Portugalissa toukokuun 2. päivänä. Sopimuksen oli määrä astua voimaan 1.1.1993.

Eta-sopimuksen ratifiointi eli hyväksyminen ei kuitenkaan edennyt odotetusti. Joulukuussa 1992 sveitsiläiset sanoivat Ei Etalle kansanäänestyksessä, eikä sopimus näin ollen voinut astua voimaan. Sopimuksen muuttamiseen tähtäävät neuvottelut käynnistyivät kuitenkin välittömästi.

Suomalaisilla kiireinen syksy

Suomessa Eta-sopimus hyväksyttiin eduskunnassa marraskuussa ja vuoden aikana eduskunnalle annettiin noin sata hallituksen esitystä Suomen lainsäädännön muuttamiseksi vastamaan Eta-sopimusta ja EY:n säännöksiä. Silti kaikkia Eta-esityksiä ei vuoden aikana ehditty antaa, saati käsitellä loppuun. Useimmat lakiesitykset hy-

väksyttiin eduskunnassa ilman kummempaa keskustelua, mutta ne astuvat voimaan vasta Eta-sopimuksen myötä. Suurimman kohun eduskunnassa aiheutti ulkomaalaisomistusta rajoittavan lain uusiminen ja nimenomaan kysymys ulkomaalaisten oikeudesta omistaa kesämökkejä Suomessa.

Suomen hakemuksesta maalausunto

Vuoden 1991 aikana virinnyt keskustelu Suomen EY-jäsenyydestä pääsi täyteen vauhtiin vuoden 1992 alussa. SAK:n valtuusto oli jo maaliskuussa 1991 edellyttänyt, että Suomi jättäisi pikaisesti jäsenhakemuksensa. Hallitus esittikin helmikuussa eduskunnalle maatalouspainotteisen tiedonannon jäsenhakemuksen jättämisestä. Eduskunta hyväksyi tiedonannon 16.3.1992, ja jäsenhakemus jätettiin EY:lle kaksi päivää myöhemmin.

Tutkittuaan Suomen hakemusta EY:n komissio jätti marraskuussa nk. avis'n eli maalausannon. Siinä todettiin, ettei esteitä jäsenyysneuvottelujen aloittamiselle ollut, vaikeuksia kylläkin. Näin Suomi oli mukana samalla viivalla Itävallan ja Ruotsin kanssa. Myös Sveitsi ja Norja hakivat EY-jäsenyyttä, mutta Sveitsin hakemuksen tie nousi pystyyn kansan sanottua Etalle Ei.

EY:n kesäkuisessa huippukokouksessa Lissabonissa päätettiin, että jäsenyysneuvottelut voidaan aloittaa vasta Maastrichtin liittosopimuksen tultua ratifoiduksi kaikissa EY:n jäsenmaissa. Huippukokous Edinburghissa päätti kuitenkin joulukuussa, että jäsenyysneuvottelut Itävallan, Ruotsin ja Suomen sekä Norjan kanssa voidaan aloittaa vuoden 1993 alussa, mutta ne voidaan saattaa päätökseen vasta, jos ja kun unionisopimus on astunut voimaan.

Suomen jäsenyysneuvottelujen valmistelua varten muutettiin Eta-neuvotteluorganisaatio EY-neuvotteluorganisaatioksi. Ammattiyhdistysliikkeellä on tyydyttävä edustus Suomen neuvottelutavoitteita valmistelevissa elimissä.

Ongelmallinen maatalous

Ammattiyhdistysliikkeen edustajat ovat kuitenkin monessa valmisteluryhmässä joutuneet toteamaan, että Esko Ahon hallitukselle MTK:n rauhoittaminen on

tärkein teema EY-neuvotteluissa. Maatalous- ja aluepoliittisten neuvottelutavoitteiden lähtökohtana on, että maataloudessa kaikki voisi jatkua melkein kuten ennenkin, eli että maataloudessa rakennemuutosta edelleenkin hidastettaisiin tai vältettäisiin.

Palkansaajien, kuluttajien ja veronmaksajien – ja koko kansantaloudenkin – kannalta maan hallituksen omaksuma neuvottelustrategia on siten ongelmallinen.

Avautuvat sisämarkkinat

Vuoden 1992 lopussa oli käytännöllisesti katsoen tehty EY:n sisämarkkinahankkeen edellyttämät päätökset ja kahdentoista maan sisäiset rajat voitiin purkaa vuoden viimeisenä päivänä. Aivan täysin niin kutsutut neljä vapautta eli tavaroiden, palvelujen, pääomien ja henkilöiden vapaa liikkuvuus eivät kuitenkaan vielä toteutuneet. Tavoitteena oli, että myös kaikki seitsemän Efta-maata olisivat päässeet mukaan sisämarkkinoille vuoden vaihteessa, mutta toisin siis kävi.

Yhteisö ongelmien edessä

Vuosi 1991 oli päättynyt Maastrichtissa hyväksyttyn sopimukseen EY-maiden yhteistyön syventämisestä ja EY:n kehittämistä poliittiseksi ja talous- ja rahaliitoksi. Vuonna 1992 tämä hanke kuitenkin takerteli. Tanskalaisten niukka enemmistö sanoi Ei Maastrichtin sopimukselle kesäkuussa järjestetyssä kansanäänestyksessä. Irlannissa sitä sen sijaan kannatettiin laajasti. Ranskan syksyisessä kansanäänestyksessä liittosopimusta kannatti hyvin niukka enemmistö, ja Englannissa parlamenttikäsittely takertelee.

Kansalaiset osoittivat kriittistä suhtautumista ennen kaikkea poliittista liittoa kohtaan. Valuuttamarkkinoilla keinoilijat hankkivat pikavoittoja, kun EY-valuttoja jouduttiin devalvoimaan.

EY:n hyvin toiminut valuuttapolitiinen yhteistyö hajosi syys-lokakuussa ketjureaktiossa, jossa ensimmäisenä kaatui Suomen markka, joka päästettiin kellumaan. Myös Ruotsin ja Norjan kruunut, punta ja liira päästettiin kellumaan ja muita valuuttakursseja muutettiin ensimmäistä kertaa vuoden 1987 jälkeen EY:n sisällä.

Eräiden arvioiden mukaan valuuttamyllerrys osoitti, ettei rahaliiton edellyttämä yhteinen valuutta ole saavutettavissa, toisten mukaan se taas osoitti yhteisen valuutan välttämättömyyden. Valitettavasti molemmat saattavat olla oikeassa yhtäaikaan.

EY pystyi kuitenkin tekemään myös tärkeitä päätöksiä. Sisämarkkinoiden edellyttämät päätökset saatiin aikaan: budjettikehykset vuosiksi 1993–1999 hyväksyttiin, maatalousreformi saatiin alkuun, läheisyysperiaate hyväksyttiin ja päätöksenteko päätettiin tehdä avoimemmaksi. Edinburghissa joulukuussa pidetty huippukokous löysi ratkaisun "tanskalaiseen ongelmaan" eli kompromissin, joka tekee uuden kansanäänestyksen Tanskassa keväällä 1993 mahdolliseksi.

Yhteistyötä yli rajojen

Yhdentymisprosessi oli keskeisesti esillä useimmissa kansainvälisissä ajajärjestöissä. Pohjolan Ammatillinen Yhteisjärjestö PAY tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden pohtia yhdentymisen vaikutuksia ja Euroopan Ammatillinen Yhteisjärjestö EAY mahdollisuuden vaikuttaa itse päätöksentekoon ja sen valmisteluun EY:n sisällä.

Työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua eli sosiaalidialogia EAY:n ja työnantajien UNICE:n välillä on jatkettu ja kehitetty vuoden aikana ja yhteisiä kannanottoja on annettu niin yhteisötason kasvu- ja työllisyyspolitiikan välttämättömyydestä kuin koulutuskysymyksistäkin. Komissio on myös kytkenyt hyvin työmarkkinaosapuolet mukaan eri säännösten valmisteluun. Sen sijaan EY:n neuvosto ei ole vuoden 1992 aikana juurikaan edennyt työmarkkinakysymyksissä – lähinnä Ison Britannian vastustuksen tähden. Konserniyhteistyötä koskeva direktiivi ei edennyt, mutta sen sijaan yli rajojen ulottuvaa aliurakointia ja komennustyötä koskeva direktiiviehdotus on parantunut huomattavasti mm. EY:n parlamentin käsittelyn vuoksi.

Eftan neuvoo-antavassa komiteassa työmarkkinaosapuolet – SAK:sta talouspoliittinen yksikkö – ovat ennen kaikkea pyrkineet edistämään Eta-sopimuksen pikaista voimaansaattamista. Lisäksi on selvitetty läheisyys-

periaatteen merkitystä Efta-maihin ja Etaan sekä tutkittu talous- ja rahaliittohankkeen heijastusvaikutuksia Efta-maihin. Työmarkkinaosapuolet ovat myös yhdessä vedonneet EY- ja Efta-maiden hallituksiin koko Länsi-Euroopan yhteisen elvytyspolitiikan puolesta. Efta-maiden suhteet Baltiaan ja muuhun Keski- ja Itä-Eurooppaan ovat myös olleet vahvasti esillä, ja yhteyksiä näiden maiden työmarkkinajärjestöihin on kehitetty myös Eftan puiteissa.

Eftan neuvoo-antavan komitean ja EY:n talous- ja sosiaalikomitean yhteisö on ollut tiivis, ja komiteat ovat yhdessä valmisteleet ja hyväksyneet säännöt Eftan neuvoo-antavalle komitealle.

Voimavarojen järjeistämistä

Kotimaassa palkansaaajakeskusjärjestöjen yhteistyö on toiminut hyvin ja keskusjärjestöjen Eurooppa-yhteistyö eli KEY-projekti helpottanut niukkojen voimavarojen järkevää yhdistämistä mm. yhteydenpidossa, tiedotuksessa ja koulutuksessa. SAK:n integraatiokoulutuksesta on edellisen vuoden tapaan huolehtinut toisaalta SAK:n kehittämiskeskus (toimitsijakoulutus) ja toisaalta ennen kaikkea TSL (jäsenkoulutus). Helmi-maaliskuussa järjestettiin parillakymmenellä paikalla EY-tiedotustilaisuuksia SAK:n jäsenille. SAK:n hallitusta ja valtuustoa on pidetty ajan tasalla ja jäsenliittojen integraativastaaville on toimitettu runsaasti tausta-aineistoa.

Perustamiseen liittyvät oikeudelliset kysymykset

EFTAn jäsenmaiden ja EY:n välille on luotu järjestelmä, jonka tarkoituksena on turvata EY:n sisäisten normien yhdenmukainen soveltaminen myös EFTA-maissa.

ETA-sopimuksen lähtökohtana on, että siihen kuuluva huomattava osa alun perin EY:n sisäisiä normeja hyväksytään ja muunnetaan osaksi myös EFTA-maiden kansallista lainsäädäntöä. Tämän vuoksi ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevaan hallituksen esitykseen liittyy erillisiä esityksiä noin 250 lain muuttamiseksi.

Työsuhteiden kannalta välitöntä vaikutusta on EY:n joukkokirtisanomisja ja

liikkeen luovutusta koskevilla direktiiveillä. Palkkaturvaa koskevalla kolmannen EY:n ns. työoikeusdirektiivin ei sellaisenaan katsottu aiheuttavan muutoksia lainsäädäntöömme, vaikka eräitä muodollisia eroja jääkin. Hallitus antoi eduskunnalle hallituksen esitykset työ-sopimuslakiin ja yhteistoimintalakiin tehtäviksi muutoksiksi kahden ensimmäisessä direktiivissä asetettujen velvoitteiden toteuttamiseksi. Eduskunta hyväksyi vähän muutettuna hallituksen esityksen vuoden 1992 lopulla, mutta muutosten voimaantulo lykkääntyi Sveitsin irrottauduttua joulukuussa 1992 pidetyn kansanäänestyksen jälkeen ETA-sopimuksesta.

Lakiesityksen valmisteluun osallistuneet palkansaaajakeskusjärjestöt katsoivat, että eduskunnan hyväksymät lakimuutokset toteuttivat puutteellisella ja Suomen lainsäädäntöön huonosti sopivalla tavalla EY:n normeihin sisältyvät velvoitteet. Työnantajajärjestöjen painostuksesta eduskunnassa tuli hyväksytyksi linja, jonka mukaan vain välttämättömimmät muutokset toteutettiin piittaamatta siitä, että tämä johti entistä vaikeaselkoisempaan lainsäädäntöön. Viime kädessä eduskunta oli valmis myös ottamaan sen riskin, että direktiivien velvoitteet jäivät joko toteuttamatta tai toteutetaan virheellisesti. Valvontajärjestelmästä johtuen viimeksi mainittuja puutteita on vaikea jälkikäteen korjata.

Maan hallituksen säästötoimet kohdistuivat ankarasti sosiaaliturvaan. Vuonna 1992 leikattiin työttömyysturvan ja sairausvakuutuksen ansioon perustuvia päivärahoja ja pienennettiin tuntuvasti sairaanhoidon kustannusten korvauksia sekä pidennettiin sairausvakuutuksen karenssi yhdeksään arkipäivään. Viljelijäväestölle päiväraha maksetaan ensimmäisestä sairauspäivästä alkaen.

Samanaikaisesti hallitus kuitenkin nosti sairausvakuutuksen peruspäivärahaa niille, joille sairastaessa ei synny ansionmenetystä.

Sosiaaliturvamme joutui suuren työttömyyden myötä uuteen tilanteeseen. Menot nousivat bruttokantantuoteosuutena 26 prosentista noin 30 prosenttiin. Nousun syynä olivat toisaalta bruttokansantuotteen lasku ja toisaalta sosiaalisten tulonsiirtojen, erityisesti työttömyysturvakustannusten nousu.

Eläkepolitiikan suuret uudistukset

Marraskuussa 1991 allekirjoitetussa tulopoliittisessa sopimuksessa oli luonnosteltu keskeisiä eläkepoliittisia uudistuksia. Nämä pohjautuivat eläkekomitea 90:n ja työeläkerahastotoimikunnan mietintöihin. Lisäksi työolosuhdekomitean mietinnöllä oli tärkeä merkitys. Työmarkkinajärjestöt olivat myös neuvottelleet työkykyä yllä pitävän toiminnan laajentamisesta työpaikoille, jolloin myös kuntoutusta koskeva lainsäädäntö uudistettiin. Kyseessä oli siis laaja-alainen työelämän uudistamisohjelma sekä sosiaalipoliittinen uudistus. Tällöin sovittiin myös työntekijöiden osallistumisesta vuonna 1993 työeläkemaksun rahoitukseen 3 prosentin osuudella.

Julkiset eläkkeet yksityisten tasolle

Työmarkkinajärjestöt neuvottelivat vuonna 1992 laajasta kokonaisuudesta yhteistoimin aina siihen saakka, kun tulopoliittinen ratkaisu syntyi. Neuvotte-

luissa keskeisimpinä kysymyksinä olivat koko työeläkejärjestelmän tulevaisuuden turvaaminen, työolosuhteiden kehittäminen, varhaiseläkeratkaisut, eläkepalkka, eläkeindeksi, palkansaajien työeläkevakuutusmaksu, rahastointiaste sekä työeläkelaitosten hallinnon ja sijoitustoiminnan kysymykset.

Samanaikaisesti käytiin keskustelua myös valtion ja kuntien eläkeasioiden tulevasta ratkaisusta. Näiden sektoreiden uusien työntekijöiden osalta valmistui lakiehdotus niin, että heidän suhteensa noudatetaan TEL-säännöksiä. Muilta osin ehdotukset siirtyivät tulopoliittiseen ratkaisuun, joissa saatiin asiasta periaatepäätös.

Yksityisistä eläkkeistä yksimielisyyttä

Tulopoliittisessa ratkaisussa marraskuussa 1992 työmarkkinajärjestöt saavuttivat yksimielisyyden eläkeasioiden kehittämisestä. Tällöin yksityisen sektorin eläkkeistä löydettiin yksimielisyyttä lukuun ottamatta yksilöllisen varhaiseläkkeen toteuttamisen yksityiskohtia sekä eräitä muita eläkelainsäädäntöön vaikuttavia kysymyksiä. Sekä kuntien että valtion eläkkeistä syntyi myös yksimielisyyttä periaateratkaisuna, mutta näistä eläkkeistä joudutaan neuvottelemaan myös vuoden 1993 aikana, jotta lakiehdotukset saataisiin valmiiksi.

Lapsiperheiden sosiaaliturva

Massatyöttömyys ja sen seurannaisvaikutukset heikensivät monin tavoin myös lapsiperheiden toimeentuloa. Tämän lisäksi maan hallitus toteutti useita heikennyksiä lapsiperheiden sosiaaliturvaan.

Äitiys- ja vanhempainrahat

Sairausvakuutuksen päivärahojen leikkaus merkitsi myös äitiys- ja vanhempainrahojen tuntuvaa pienenemistä palkansaajaperheissä. Vuoden 1992 aikana päivärahoja leikattiin kaksi kertaa. Lisäksi tehtiin päätös kolmannelta, vuoden 1993 alusta voimaan tulleesta leikkauksesta. SAK vastusti näitä toimia. Käytännössä päivärahaleikkaukset vähensivät perheiden käytettävissä olevia tuloja yhteensä useilla tuhansilla markoilla koko äitiys- ja vanhempainrahakauden aikana.

Lasten hoitopalvelujen alasajo

Hallitus ajoi eduskunnassa läpi myös esitykset lasten päivähoitolain romuttamisesta. Kolmivuotiaiden oikeus päivähoitopaikkaan lykättiin toteutettavaksi vuonna 1995. Lisäksi 4–6-vuotiaiden päivähoitopaikkaoikeuden toteuttamisesta päätettiin luopua toistaiseksi kokonaan. Kunnissa ruvettiin myös ajamaan alas lasten hoitopalveluja. SAK muistutti hallitusta ja eduskuntaa siitä, että valtiolta oli Kallion tulopoliittisen sopimuksen osana omalta osaltaan sitoutunut toteuttamaan alle kouluikäisten lasten oikeuden hoitopaikkaan.

Perheiden taloudellinen tuki

Lapsilisien markkamääriä ei vuonna 1992 tarkistettu ollenkaan. Hallitus teki periaatepäätökset perhetuen rakenneuudistuksen käynnistämiseksi. Ensimmäkin valtionverotuksen lapsenhoito- vähennyksen määrää päätettiin leikata noin kolmanneksella vuonna 1993. Toiseksi päätettiin muuttaa loput lasten huoltamisen perusteella myönnettävät verovähennystuet sekä sairausvakuutuksen ja kansaneläkkeen lapsikorotukset veronalaiseksi lapsilisän osaksi vuonna 1994. SAK vastusti hallituksen linjaa, joka merkitsisi menetyksiä erityisesti yksinhuoltajille ja niille palkansaajaperheille, joissa on kaksi tulonsaajaa.

Hallitus joutui luopumaan suunnitelmistaan laajentaa lasten kotihoidon tuki kaikkiin alle kouluikäisiin lapsiin. Kotihoidontukimienot nousivat kuitenkin vuoden 1992 aikana merkittävästi syksyllä 1991 voimaan tulleen korotuksen sekä työttömyyden takia.

Perhe-eläkeuudistus

Tapaturmavakuutuksen perhe-eläkeuudistus hyväksyttiin eduskunnassa tulevaksi voimaan vuoden 1993 alusta. Uudistus merkitsi nais- ja miesleskien tasa-arvon toteutusta ja lesken tulojen huomioon ottamista leskeneläkkeellä määrättäessä. Myös avolesket saivat oikeuden leskeneläkkeeseen tietyn edellytyksin. Lasten eläkkeet erotettiin leskeneläkkeistä. Hautausavustuksen määrää korotettiin. SAK oli mukana uudistuksen valmistelun kaikissa vaiheissa.

Lastenhoitoajan sosiaaliturva

SAK oli mukana työryhmässä, joka selvitti erityisesti mahdollisuuksia järjestää eläketurvan karttuminen lastenhoitoajoilta. Työryhmä hahmotteli kolme päävaihtoehtoa ja arvioi mahdollisuudet niiden toteuttamiseksi. Varsinaisia esityksiä työryhmä ei tehnyt.

Ryhmähenkivakuutus

Ryhmähenkivakuutuksen korvaussummat ovat vuoden 1992 aikana olleet samat kuin vuonna 1991. Työmarkkinajärjestöjen välisissä neuvotteluissa syksyllä 1992 ei päästy yksimielisyyteen, joten vakuutussummat ovat edelleen ennallaan, vain työnantajan maksua tarkistettiin ja se nousi 0,8 promillesta 1,15 promilleen.

Työsuojeluhallinnon muuttaminen

Esko Ahon hallituksen ohjelmaan sisältyy kohta, jonka mukaan valtion keskushallintoa supistetaan. Työsuojeluhallituksen lopettamisesta tehtiin periaatepäätös työministeriössä selvittämättä millään tavalla entisen hallinnon ongelmia tai työsuojeluhallituksen lopettamisen aiheuttamia seuraamuksia. Samalla käynnistettiin keskustelu työsuojelu- ja työvoimapiirien yhdistämisestä. Asian kolmikantaiseen perusteelliseen harkintaan ja valmisteluun ei työministeriö suostunut.

Pitkällisten neuvottelujen jälkeen päädyttiin ratkaisuun, jonka mukaan työsuojelupiirien itsenäisyys säilytetään. Työsuojeluhallitus sinänsä päätettiin lopettaa, mutta sen tehtävät ja henkilöstö siirretään työministeriöön perustettavaan uuteen osastoon.

Työkykyä ylläpitävä toiminta

Vuoden 1990 tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa sovittiin työkykyä ylläpitävästä toiminnasta työpaikoilla, ja sen sisällön käynnistämiseen vaikutettiin useiden kanavien kautta. Asiasta tuli yksi työsuojeluvalvonnan painopisteistä, sitä tukevaan toimintaan suunnattiin runsaasti tutkimusvoimavaroja ja aiheesta julkaistiin useita oppaita. Työkykyä ylläpitävä toiminta oli esillä mittavasti myös tiedotustoiminnassa ja kampanjoissa.

Työkykyä ylläpitävään toimintaan aktiivisesti suhtautuneilta työpaikoilta saatiin palautetta toiminnan myönteisestä vaikutuksesta.

Muuttuva työsuojelu

Vuoden 1992 aikana selvitettiin mitä muutoksia ETA-sopimuksen voimaantuminen merkitsisi Suomen työsuojelulainsäädännössä ja alempiasteisessa normituksessa. Monet työsuojelua koskevat normit tulevat muuttumaan. Yleisenä lähtökohtana on se, että työsuojelunormisto Suomessa tulee työntekijöiden kannalta hieman paranemaan.

Kuluneen vuoden aikana valmisteltiin ja toteutettiin keskeisin osin säädösvalmistelu, joka aiheutuu ETA-sopimuksen vaikutuksesta Suomen työturvallisuuslainsäädäntöön. ETA-sopimuksen johdosta muutettiin työturvallisuuslakia ja työsuojelun valvontalakia. Sen lisäksi annetaan useita valtioneuvoston päätöksiä. Muutokset tulevat voimaan ETA-sopimuksen voimaantullessa.

Työsuojeluun liittyvien standardien valmistelua seurattiin ja valmisteluun osallistuttiin toimintavuoden aikana.

Nuorten työsuojelu

Nuorten työsuojelun kehittämistoimikunta jätti vuoden alussa mietintönsä. Toimikunta totesi nykyiset nuorten työhönpääsyä ja työaikaa koskevat säännökset pääosin nykyhetken tarpeita vastaaviksi. Alle 15-vuotiaiden työntekoa lukukausien aikana esitettiin mahdolliseksi rajoitetusti. Vähintään kuukauden pituisessa työsuhteessa työnantajan tulisi antaa nuorelle työntekijälle työsuhteen ehdoista kirjallinen selvitys tai tehdä kirjallinen työsuopimus.

Työsuojelun ja ympäristönsuojelun kehittämiskomitea

Työsuojelun ja ympäristönsuojelun yhteistyön kehittämistä työpaikantasolla selvittänyt komitea jätti alkuvuodesta mietintönsä. Komitea esitti ympäristönsuojeluasioiden mukautumista yhteistoimintamenettelyyn piiriin. Komitea teki lukuisia suosituksia ympäristönsuojeluasioiden ja työsuojeluasioiden yhteisestä käsittelystä

ja yhteistoiminnasta työpaikoilla. Komitean esitykset jäivät kuitenkin pääasiassa suositustasolle, eikä SAK:n tavoite ympäristönsuojeluasioiden tuomisesta mukaan työsuojelun yhteistoimintaan toteutunut komitean esityksessä riittävästi. Komiteaan jättivät eriyvän mielipiteensä sekä palkansaajapuolen että työnantajapuolen edustajat.

Työttömyysturvatoimikunta 1992

Koska hallitus esitti budjetissaan vuodelle 1992 useita heikennyksiä työttömyysturvajärjestelmään, työttömyysturva nousi esille myös tulopoliittisessa neuvottelupöydässä. Syksyn 1991 tulopoliittisen sopimuksen tarkistusneuvottelujen yhteydessä sovittiin työttömyysturvaa käsittelevän toimikunnan asettamisesta. Työttömyysturvauudistusten kolmikantainen käsittely vahvistettiin myös hallituksen toimenpiteissä.

Toimikunta aloitti työskentelynsä helmikuun puolivälissä 1992. Se antoi kesäkuun alussa erimielisen väliraportin, jonka valmistelua leimasivat hallituksen jatkuvat esitykset työttömyysturvaan kohdistuviksi heikennyksiksi. Jatkossakaan työskentely ei sujunut paremmissa merkeissä. Toimikunnan määräaika päättyi loka-kuun alussa ja sille myönnettiin lisäaikaa vuoden loppuun. Lisäaikana ei yhteiskuntapoliittisista syistä kyetty työskentelemään lainkaan. Aivan vuoden lopulla toimikunnalle myönnettiin uusi jatkoaika maaliskuun 1993 loppuun.

Työttömyysturva tulilinjalla

Leimallista Esko Ahon hallituksen ajattelutavalle on, että koska nopeasti lisääntyvä työttömyys nostaa työttömyysturvamenoja, on etuusia heikennettävä, jotta menojen kasvua hillittäisiin.

Lomautettujen päivärahaoikeus joutui ensinnä hallituksen tulilinjalle. Jo maaliskuussa tuli sitä koskeva lakiesitys. Se torjuttiin kevään aikana, vielä toukokuussa järjestöjen ja hallituksen välisellä sopimuksella. Kuitenkin esitys tuli uudelleen kirjoitettuna jälleen eteen ensin kesäkuussa, sitten

elokuussa ja vielä lokakuussa lopullisten budjettilakiesitysten joukossa.

Hallituksen budjettiesitykseen sisältyi 14 kohdan lista työttömyysturvaan kohdistuviksi säästöiksi. Näillä oli tarkoitus leikata työttömien turvaa yhteensä n. 2,4 miljardia. Tämä lista oli keskeinen syy tuloneuvottelujen ajautumiselle yhteislakon kynnykselle.

Rinnan budjettiesitysten kanssa on valmisteltu muutoksia työttömyysturvan ns. työvoimapolitiisiin edellytyksiin, joita koskeva lakiesitys annettiin eduskunnalle juuri joulun alla.

Väärää "säästöpolitiikkaa"

Ammattiyhdistysliikkeen sisällä käytiin koko vuoden keskustelua työttömyysturvasta ja hahmoteltiin vaihtoehtoisia ja sosiaalisesti hyväksyttävämpiä tapoja menojen paisumisen jarruttamiseen.

SAK:n tehtävänä on myös ollut analysoida hallituksen esitysten merkitystä ja seurannaisvaikutuksia ja saada julkisuuteen totuudenmukaisempi kuva niistä seuraamuksista, joita hallituksen esityksillä olisi, ja täten estää hallitus harjoittamasta tässäkin kohden väärää "säästöpolitiikkaa".

Tulosopimuksen tarkistusneuvotteluissa torjuttiin lomautettujen ja osakaisten työttömyysturvaan kohdistuvat heikennykset, omavastuuajan pidentäminen, ansiopäivärahaan esitetty heikennys, päivärahauden lyhentäminen, ylimääräinen jäsenmaksu kassojen jäsenille sekä kassojen omavastuun lisääminen.

Ohjeistus työttömyyskassoilla

Hallitus on työllistänyt sosiaali- ja terveysministeriön säästöesityksillä niin, ettei vuoden 1992 aikana ole valmisteltu ohjeistusta työttömyyskassoille siitä, miten ETA-sopimuksen voimaantulossa sovelletaan lainsäädäntöämme. Tätä työtä ei ole käynnistetty huolimatta lukuisista muistutuksistamme.

Sosiaali- ja terveysministeriön lainvalmistelu

Tasa-arvosäännökset uudistumassa

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama

tasa-arvolain uudistamistoimikunta sai mietintönsä valmiiksi lokakuussa. Toimikunta teki maaliskuisen erillisselvityksen perusteella tasa-arvolain muutokset, jotka koskivat raskauteen perustuvan eri asemaan asettamisen sekä välillisen syrjinnän kieltämistä. Nämä muutokset tulivat voimaan jo elokuussa. Lakimuu- tos suojaa erityisesti raskaana olevia ja määräaikaisia työntekijöitä tai työnhakijoita.

Loppumietinnössään toimikunta ehdotti muun muassa, että tasa-arvosuunnitelmat otetaan käyttöön vähintään 150 työntekijän yrityksessä tavoitteellisen ja suunnitelmallisen tasa-arvon edistämiseksi, lain syrjintäkieltoja täydennetään vastatoimilta suojaamista ja sukupuolista häirintää ja ahdistelua koskevilla säännöksillä, kehitetään samapalkkauksen toteuttamiseen liittyviä tiedonsaantioikeuksia ja todistustaakkaa, korotetaan hyvityksen määrää ja toteutetaan niin sanottua 40 prosentin sääntöä pääsääntöisesti yhteiskunnallisia uudistuksia valmistelevissa toimielimissä ja kuntien lautakunnissa.

Sekä yksityisen että julkisen sektorin työnantajat jättivät mietintöön eriävän mielipiteen, jossa ne vastustivat jokseenkin kaikkia toimikunnan ehdotuksia. SAK katsoi lausunnossaan mietinnöstä, että tasa-arvosuunnitelma tulisi laatia kaikissa yhteistoimintalain soveltamisalan piirissä olevissa yrityksissä.

Toimikunnan mietinnön pohjalta valtioneuvosto antoi eduskunnalle marraskuussa tasa-arvoselonteon, jonka antamista eduskunta viisi vuotta sitten lakia säätäessään oli edellyttänyt. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti virkamiestyöryhmän laatimaan hallituksen esitystä tasa-arvolain uudistamiseksi. Työ tulisi saada päätökseen maaliskuuhun 1993 mennessä.

Hoivatyön työoikeudelliset ongelmat

Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa valmisteltiin, ilman kolmikantaista käsittelyä, perhehoitajalaki sekä vammaisen, vanhuksen tai sairaan kotihoitoa koskevat säännökset, joissa lähtökohtana on se, että hoitaja ei ole työsuhteessa kuntaan tai hoidettavaan. Kuntien taloudelliseen tilanteeseen vedoten heikennettiin hoivatyötä tekevien nais-

ten sosiaaliturvaa ja työoikeudellista asemaa. Monimutkaiset, hoivatyötä koskevat säännökset rajoittavat työlainsäädännön soveltamisalaa ja rikkovat työoikeuden peruseriaa vastaan.

Tapaturmavakuutuslain uudistus

Tapaturmavakuutuslain laajemmasta uudistamisesta oli sovittu SAK:n ja STK:n kesken vuonna 1985. Vuoden 1992 aikana lain valmistelu saatiin työmarkkinaosapuolten, vakuutusyhtiöiden ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyönä päätökseen. Uudistus tuli voimaan vuoden 1993 alusta. Keskeiset muutokset koskivat päivärahan määrittämistä sairausajan palkan suuruiseksi neljältä ensimmäiseltä viikolta aiemman vuositulomäärityksen sijaan – työstä johtuvien pahoinpitelyjen tulemista korvattavaksi – eläkkeellä olevan ansiomenetykskorvauksen perustamista työssäoloajan ansioihin sekä eläkkeen enimmäismäärän heikentämistä 70 prosenttiin aiemmasta 85 prosentista henkilön täytettyä 65 vuotta. Nopeasti kuolemaan johtavista ammattitauoista valtaosa on asbestin aiheuttamia syöpiä, ja niistä maksetaan erillinen kertakorvaus jatkuvan korvauksen lisäksi.

Maan hallituksen ja työnantaja-järjestöjen toimet työlaainsäädännön purkamiseksi tiivistyivät vuoden 1992 aikana. Kun edellisenä vuonna vielä säädettiin joitain työntekijöiden asemaa parantavia lakeja, tämä uudistustyö pysähtyi nyt täysin. Työaikalainsäädäntö- ja vuosilomakomiteassa oltiin vastatusten voimakkaiden lakien heikentämisvaatimusten kanssa. Toukokuussa asetettiin työnantajien vaatimuksesta komitea selvittämään työmarkkinajärjestelmiä. Näin työn alle saatettiin sellaisia peruskysymyksiä kuin lakko-oikeus sekä työehtosopimuksien vähimmäisehtoluonne ja yleissitovuus.

Toimintavuosi oli hivuttavaa puolustustaistelua, sillä syksyllä poliittinen uho puuttua työelämän perusoikeuksiin kasvoi. Marraskuun yhteislakkouhalla SAK puolusti myös työelämän perusoikeuksia.

Kairisen komitean työ käynnistyi

Valtioneuvosto asetti toukokuussa apulaisprofessori Martti Kairisen johdolla työskentelevän kolmijäsenisen komitean. Työmarkkinajärjestöistä komiteassa olivat edustettuina ainoastaan SAK ja STK. Komitea asetettiin STK:n vaatimuksesta. STK alkoi olla kärsimätön, koska sen ohjauksessa oleva hallitus ei työelämän kysymyksissä kyennyt saamaan mitään aikaan. Vaikka komitean työn kohteena neutraalisti olivat työsopimus-, yhteistoiminta- ja työriitalain uudistamistarpeiden selvittäminen, tosiasiasa STK pyrki nopealla, kolmikantaisuuden vähimmäismuodot täyttävällä työllä puuttumaan lakko-oikeuteen, työehtosopimusten vähimmäisehtoihin ja yleissitovuuteen sekä yhteistoimintalain neuvotteluoikeuksiin.

Vastalauseiden myrsky

Komitean asettamisesta seurasi vastalauseiden myrsky palkansaajaleirissä. Toimihenkilöjärjestöt oli jätetty työn-

antajien vaatimuksesta ulkopuolelle. SAK joutui komiteassa paljon vartijaksi, mutta se päätyi kuitenkin siihen, että on parempi vaikuttaa komiteatyön sisältöön olemalla siinä mukana.

Työmarkkinajärjestelmien kehittämistarpeet

Kairisen komitean ensimmäinen osamietintö luovutettiin työministeri Ilkka Kanervalle 27.10.1992. Mietintö oli luonteeltaan periaatteellinen, ja se tarkasteli laaja-alaisen, koko työmarkkinakenttää käsittävän kehityspiirteiden analyysin pohjalta, millaisia ovat työmarkkinajärjestelmien kehittämistarpeet. Komitea selvitteli haastattelututkimuksin, miten on paikallisesti sovittu Suomen työelämässä, mikä on eräiden työehtosopimusalojen paikallisen sopimisen nykytila sekä millainen on paikallisen sopimisen juridiikka. Komitea toi työmarkkinapoliittiseen keskusteluun viisi paikallisen sopimisen kehittämisvaihtoehtoa. Yksityiskohtaiset ehdotukset komitea teki ainoastaan työriitojen sovittelemista. Komitea kävi laajalti läpi työmarkkinoiden ajankohtaisia ongelmia ja niiden kytkeytymistä neuvottelu- ja sopimusjärjestelmiin. Ongelmiksi nähtiin ei vain suuri työttömyys ja pieni tuottavuus, vaan myös sellaiset työmarkkinoiden ongelmalliset kehityssuuntaukset kuin kotimaisten investointien pienuus ja kilpailun kiristyminen, henkilöstöön kohdistuvien vaatimusten kasvu, paineet henkilöstön vähentymisen vuoksi ja työssäolevien työttömyysuhan lisääntyminen sekä työvoiman harmaantuminen. Komitea pyrki löytämään sopimusjärjestelmistä keinoja siihen, miten lisätään resurssien käytön tuottavuutta ja samanaikaisesti huolehditaan henkilöstön hyvinvoinnista.

Painopiste paikalliselle tasolle

Samassa tarkoituksessa komitea arvioi eri neuvottelutasojen merkitystä ja tulevaisuutta. Vaikka komitea itse tunnusti kunkin nykyisen neuvottelutason oman roolin, se totesi järjestelmän painopisteen olevan siirtymässä paikalliselle tasolle. Valtakunnallisten järjestöjen asema säilyisi tärkeänä paikallisten osapuolten menettelytapojen, toiminnan puitteiden sekä toimintavaltuuksien kehittäjinä ja turvaajina. Komitea totesi sen, että joustava-

vammankin työehtosopimustoiminnan puitteissa valtakunnallisten järjestöjen tehtävänä on asettaa vähimmäisehdot.

Komitean enemmistö teki työriitojen sovittelemalakiin muutosehdotukset siitä, miten laajennetaan työnseisauksiin ja -sulkuihin liittyvää ennakkoilmoitusvelvollisuutta siitä, mikä on sovittelemisen mahdollisuus määrätä sovintoehdotuksen käsittelyjärjestyksestä sekä mahdollisuudesta asettaa tietyissä tilanteissa sovittelemalautakunta. STK yhtyi komitean puheenjohtajan näkemyksiin, mutta piti niitä riittämättöminä. SAK vastusti esityksiä.

Mietintö oli joulukuussa laajalla lausuntokierroksella. SAK katsoi, että paikallisen sopimusjärjestelmän kehittämisen tulee rakentua perinteisen liitto- ja sopimusala-kohtaisen työehtosopimustoiminnan pohjalle. SAK torjui sen, että valtiovalan toimin puututtaisiin työehtosopimusten vähimmäisehtoluonteeseen tai yleissitovuuteen. Niin ikään SAK torjui työriitojen sovittelemalain muutosehdotukset perusteettomina. SAK näki komiteatyön tarjoavan sinänsä pohjaa laajemmalle keskustelulle, mutta piti selvänä puutteena sitä, että nykyinen taloudellinen ja henkinenkin lama on liiallisesti ohjannut komitean ajattelua paikallisen sopimisen mallien kehittämisessä. Sellainen yksipuolinen lähestymistapa, jossa paikallinen sopiminen merkitsisi lähinnä mahdollisuutta poiketa laista tai työehtosopimuksesta työntekijän vahingoksi, ei lisännyt mietinnön uskottavuutta palkansaajien suuntaan.

Komitean toinen työvaihe, joka koski yhteistoimintalakia, jatkui ja siirtyi seuraavaan vuoteen. Komiteatyön kolmas työvaihe koskee työsuunnitelman mukaan lähinnä sitä, että käydään läpi yleisellä tasolla, millaisia muutoksia työsopimuslakiin pitää tehdä. Määräaika komiteatyön loppuun saattamiselle on 31.5.1993.

Työaikalainsäädäntö- ja vuosilomakomitea jatkoivat työtään

Kummankin komitean työn piti päättyä vuoden 1992 loppuun mennessä, mutta komiteat saivat kumpikin kuukauden jatkoaikaa. Komiteoissa palkansaajien edustajat ovat joutuneet puolustamaan lakien määräämiä perusoikeuksia ja -etuksia, joita riisuisivat sekä virkamiesjäsenet että työnantajaedustajat, edelliset jälkimmäisiä myötäillen.

Työaikalainsäädäntökomiteassa kes-

keisimmiksi kiistakysymyksiksi nousivat vuoden lopulla työaikojen paikallinen sopiminen sekä ylitöiden enimmäismäärä ja korvaustaso.

Vuosilomakomiteassa työntekijäpuoli niin ikään törmäsi vaatimuksiin paikallisesta sopimisesta, mutta myös paineet puuttua äitiys- ja vanhempainlomalla olevien vuosilomaetuksiin olivat suuret.

Komiteatyöstä julkisuuteen tulleet tiedot herättivät voimakkaita reaktioita SAK:n jäsenistössä.

Työlainsäädännön kehittäminen

Vuosiksi 1992–1993 tehdyssä tulopoliittisessa sopimuksessa sekä valtiolta että työnantajajärjestöt olivat sitoutuneet toisistaan poikkeavin muotoiluin työlainsäädännön valmistelussa noudatettaviin periaatteisiin. Työmarkkinaosapuolet olivat sitoutuneet käynnistämään yhteistyössä työministeriön kanssa selvitystyön vain järjestöjen yhdessä toteamista keskeisistä työlainsäädännön uudistamistarpeista. Valtiolta oli omalta osaltaan sitoutunut kolmikantayhteistyöhön lainsäädännön valmistelussa. Koska kumpikaan osapuoli ei kunnioittanut tulopoliittiseen sopimukseen liittyviä velvoitteitaan, palkansaajajärjestöt esittivät valtiollalle sopimuksen tarkastamiseen liittyvien neuvottelujen yhteydessä, että valtiolta omalta osaltaan kunnioittaisi kolmikantayhteistyön periaatteita ja ettei se lähtisi antamaan muutosesityksiä lakko-oikeutta tai työehtosopimusten sitovuutta koskevaan lainsäädäntöön. Lisäksi järjestöt edellyttivät, että maan hallitus antaisi sopimuskauden aikana vain sellaisia työelämän uudistamista koskevia lakiesityksiä, joiden antamisesta vallitsi työmarkkinaosapuolten yksimielisyys.

Yhteislakkouhasta käytiin maan hallituksen kanssa neuvotteluja ja niissä hallitus hyväksyi lakko-oikeutta ja työehtosopimusten sitovuutta koskevan kirjauksen tulopoliittista sopimusta koskevaan pöytäkirjaan. Hallitus hyväksyi työlainsäädännön kehittämistä koskevan kirjauksen sopimuspöytäkirjaan. Kirjaus merkitsi sitä, että sopimuskauden aikana hallitus pidättäytyisi antamasta lakko-oikeutta tai työehtosopimusten sitovuutta koskevia lakiesityksiä eduskunnalle, ellei siihen ole työmarkkinajärjestöjen kanssa yhdessä todettu tarvetta.

Se, missä määrin hallitus tulisi kunnioittamaan sitoumustaan, siirtyi nähtäväksi vuoden 1993 puolelle.

Sorsan työaikatyöryhmän työ päätökseen

Vuosiksi 1990 ja 1991 tehdyn tulopoliittisen kokonaisratkaisun perusteella asetettiin työmarkkinoiden keskusjärjestöedustajista koostuva työaikatyöryhmä, jonka puheenjohtajaksi kutsuttiin kansliapäällikkö Pertti Sorsa. Työryhmä sai työnsä päätökseen joulukuussa. Työryhmä tuotti Kohti uusia työaikajärjestelmiä -nimisen raportin. Raportissa on tarkasteltu työaikoihin ja työaikajärjestelyihin liittyvää lainsäädäntöä ja sopimuksia, kehitystä kotimaassa ja ulkomailla, kansantalouden ja työmarkkinoiden tilaa ja ongelmia, työelämän ja työorganisaatioiden kehitysuuntia sekä työmarkkinaosapuolien tarpeita työaikajärjestelmien kehittämiseksi. Työryhmä totesi hyvin yleisellä tasolla yhteistyötavoitteita ja vaihtoehtomalleja työaikajärjestelyiksi.

Raportissa tunnustetaan tarpeet työaikajärjestelyjen kehittämiseen. Tavoitteiksi todettiin yritys- ja työpaikkatasoisen joustavuuden lisääminen yhteensovittuna työaikaissa säädeltävän vähimmäisturvan kanssa. Yhteisenä tavoitteena oli, että normaalin työsuhteen puitteissa toteutetaan erilaiset vaihtoehtoja luovat työaikajärjestelyt ja kehitetään säästöjärjestelmiä esimerkiksi pekkaspäivillä.

SAK:n hallituksessa käydyin keskustelun perusteella työaikajärjestelyjen muutokset tulee käytännössä toteuttaa työehto- ja virkaehtosopimusten kautta eikä joustavoittamalla työaikalainsäädäntöä.

Luottamusmiesten työsuhteturva uhattuna

Luottamusmiesten toimintaoikeus ja asema ovat monissa yrityksissä joutuneet tulliinjalle. Työnantajapuolella on ollut vahva taipumus luottamusmiessopimuksen "uustulkintoihin". Työtuomioistuimien vahvisti tuomiollaan, että luottamusmiessopimus suojaa työosaston luottamusmiestä myös lomautustilanteissa eikä vain irtisanomisissa, kuten STK ja työnantajaliitot yrittivät sopimusmääräystä tulkita. Työtuomioistuimien vahvisti myös periaatteen, että osaston luottamusmies voidaan lomauttaa vain, jos osaston työ kokonaan

päättyy, eikä luottamusmiestä voida si-
joittaa yrityksen jollekin toiselle osastolle.

Työvoimapalveluja koskeva lainsäädäntö muuttumassa

Työministeriö on asettanut työvoimapalveluja koskevan lainsäädännön yhtenäistämistä ja ajanmukaistamista pohtimaan toimikunnan, ja se sai työnsä valmiiksi kesä-elokuussa. Tavoitteiltaan erimielinen toimikunta ei kyennyt valmistelemaan ehdotuksia työvoimapoliittisen lainsäädännön uudistamiseksi. Komitean työskentelyn kuluessa valtioneuvosto irtisanoi maksullista työnvälitystä koskevan ILO:n sopimuksen nro 96, vaikka palkansaajakeskusjärjestöt vastustustivat irtisanomista. Irtisanominen merkitsee, että tulevaisuudessa sallitaan yksityinen työnvälitys sekä että luovutaan nykyisestä työnvälitykseen, ammatinvalinnanohjaukseen ja työvoiman vuokraukseen liittyvästä lupamenettelystä. Lainsäädäntöuudistuksen jatkovalmistelun sai tehtäväkseen virkamiestyöryhmä, joka antaa esityksensä kevään 1993 aikana.

Maan hallituksen poliittiset ja talouspoliittiset toimenpiteet sekä hallituksen esittämät työnjako-opit saivat ammattiyhdistysliikkeen jäsenistön liikkeelle. Keväällä järjestettiin koko maassa toimintapäivä, jolloin eri tilaisuuksiin osallistui noin 300 000 palkansaajaa. Mielenosoituspäivänä pysähtyivät myös monet työpaikat eri läänien alueilla. Syksyllä sopimusneuvotteluihin valmistautumisen yhteydessä SAK joutui valmistautumaan järjestöllisiin toimenpiteisiin kaikilla järjestötasoillaan.

Toimivat organisaatiot

Alkusyksistä järjestölliset valmistelut aloitettiin ajanmukaistamalla työtaisteluohteistot, lakko-ohjeet, lakkorajat sekä tarkistamalla lakko-organisaatiot. Lisäksi kerättiin yhteystiedot noin 12 000 luottamusmiehestä. Loka-marraskuun aikana kutsuttiin koolle läänikohtaiset tiedotustilaisuudet, joihin osallistui noin 2 800 luottamusmiestä. Järjestölliset valmistelut sujuivat hyvin ja osoittivat eri järjestöorganisaatiotason olevan hyvässä kunnossa.

Aluetoiminnan kehittäminen

Työnantajatahot esittivät sopimustoiminnan siirtämistä suoraan työpaikoille, yrityksiin sivuuttamalla liitto- ja keskusjärjestöt, ja tämä antoi osattaan aiheen aloittaa SAK:n järjestörakenteiden sekä piiri- ja aluetoimintamerkostojen kehittämistyön.

Kehittämiskeskustelu aloitettiin laatimalla perusselvityksiä mm. SAK:laisen ay-liikkeen piiritason toimitiloista, henkilöstön määrästä ja aluetoiminnan rakenteesta. Selvitystyönä valmistui nk. Peltosen raportti, joka on osa SAK:n kokonaistoimintoja koskevaa painopiste-työtä. Raportti lähetettiin liittoihin lausunnoille, ja järjestötoiminnan kehittämistyö jatkuu tulevan vuoden aikana.

Toiminta työttömien kanssa

Suurena jatkuva työttömyys, joka koskettaa eniten SAK:laisen ammattiyhdistysliik-

keen jäsenistöä, sekä työttömyyden epäinhimilliset seuraukset siirsivät järjestötyön painopistettä toimintaan työttömien kanssa. Vuoden aikana annettiin paikallisjärjestöille ja jäsenliitoille suositukset aloittaa tehostettu neuvontatyö ja yhteistoiminta työttömien kanssa. Alueilla järjestettiin kevätkauden aikana tilaisuuksia yhdessä eri yhteistoimintatahojen kanssa.

Itsenäisyyttä paikallisjärjestöille

Paikallisjärjestöjä työllistivät järjestöllisiin toimiin valmistautuminen sekä paikallisjärjestöjen sääntöuudistuksen aiheuttamat toimet. Lakkouhan aikana paikallisjärjestöt toimivat alueellisina lakkotoimikuntina ja vastasivat valmistelutehtävistä toiminta-alueellaan.

Sääntömuutosten aiheuttamat muutokset tehtiin ja toiminta muutettiin niiden mukaiseksi. Uudet säännöt antavat järjestöille enemmän toimintavapautta ja itsenäisyyttä päättää toiminnastaan.

Paikallisjärjestöt laativat itsenäisesti omat toimintasuunnitelmansa.

Läänien neuvottelukunnat vaikuttajina

Neuvottelukuntatoiminnan kautta vaikutettiin laajalti lääni- ja kuntatasoiseen yhteiskuntapolitiikkaan. Neuvottelukunnat pitivät yhteyttä viranomaisiin, järjestöihin ja muihin tahoihin. Toimintavuoden lopussa valmistauduttiin uusien organisaatioiden, läänivaltuustojen toimintaan vuonna 1993. SAK:n läänien neuvottelukunnat laativat omat toimintasuunnitelmansa.

NUORTEN TOIMINTA

Tuleva Nuorten vuosi (1993) leimasi toimintaa koko vuoden ajan. Teemojen kestäminen paikallisesti saatettiin loppuun ja kerätyistä asioista koostettiin toimintaa ohjaava teemavihko. Nuorten vuoden toimintaryhmä käynnistettiin loppuvuodesta.

Nuorten vuosi 93 aloitettiin jo kesäkuussa 92. Nuorten juna kulki Kuopion, Oulun, Seinäjoen, Tampereen ja Turun halki ja tavoitti tuhansia ammattiyhdistystoiminnasta kiinnostuneita ihmisiä. Projektin toteutuksesta vastasivat paikalliset toimintaryhmät, joita tuettiin taloudellisesti sekä antamalla taitotietoa. Projekti toteutettiin yhteistyössä Työväen Akatemian kulttuuri-toiminnan linjan opiskelijoiden kanssa.

Nuorisotyöttömyys ja sen vaikutukset nousivat tärkeimmälle sijalle asioiden valmistelussa. Onnistuttiin torjumaan esimerkiksi erilaiset yritykset murtaa työehtosopimusten yleissitovuus nuorisopalkoilla ja samalla heikentää nuorten asemaa. Vuoden aikana käynnistettiin kolme tutkimusta, joilla kartoitetaan nuorten asennoitumista työhön ja koulutukseen sekä perheessä olevan työttömyyden vaikutusta nuoren tulevaisuudensuunnitelmiin.

NAISTEN TOIMINTA

Ammatillisten paikallisjärjestöjen neuvottelupäivillä Pieksämäellä ja opintopäivillä Vuokatissa pohdittiin SAK:laisten naisten asemaa projektisihteeri Marja Erkkilän tuoreen selvityksen Sivullisia vai muutoksentehtäviä pohjalta. Keskustelussa ja kannanottojen sisältönä useassa tilaisuudessa oli vakavasti esillä, että naisten asema heikkenee harjoitetun politiikan vuoksi. Hyvinvointiyhteiskunta on rakennettu naisten esittämien vaatimusten ja työn tuloksena, sitä ylläpidetään naisten työllä ja sen merkitys erityisesti naisille palvelujen käyttäjänä on suuri.

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA

SAK:n ruotsinkielinen sihteeristö on osa järjestöpoliittista kehittämistyötä. Sen toiminnan päätehtävä on taata ruotsinkielisille mahdollisuuksia toimia järjestöllisellä ja yhteiskunnallisella tasolla. Painopisteet toiminnassa ovat olleet järjestöllinen edunvalvonta, tiedottaminen ja jäsenkannan kouluttaminen.

Toimintavuoden aikana käännettiin ruotsinkielelle kaikki paikallisjärjestökirjeet ja kiertokirjeet ja toteutettiin 13 erilaista koulutustilaisuutta, joissa oli yhteensä 331 osallistujaa. Kaksi koulutustilaisuutta jouduttiin peruuttamaan osallistujapulan vuoksi. Syynä kurssien peruuntumiselle oli marraskuussa yleinen ja ajankohtainen työmarkkinatilanne. Työsuojelun jatkokurssi yhdistettiin suomenkieliseen kurssiin osittain rinnakkaiskoulutuksena. Kurssi toteutettiin keuhkokuumeen osaksi siksi, että koulutustarve täytettiin, ja osaksi siksi, että vastaava kurssi järjestetään aikaisintaan vuonna 1994.

Syyspaja

SAK:n edunvalvontaosasto, SAK:n kehittämiskeskus ja Ammattiyhdistysopisto järjestivät Kiljavan Syyspajan 20.8.1992 jo toisen kerran. Tilaisuuden tarkoituksena on toimia toimintakauden avaustilaisuutena. Syyspaja on kohdistettu SAK:n ja liittojen henkilökunnalle. Siihen osallistui 351 henkeä.

Liittojen toimintojen esittelyn ohella ohjelmaan kuului vapaa-aika- ja liikuntatilaisuuksia. Lisäksi SAK:n puheenjohtaja Lauri Ihalainen, STK:n varatoimetusjohtaja Tapani Kahri ja LTK:n toimitusjohtaja Jarmo Pellikka osallistuivat paneelikeskusteluun työmarkkinatoiminnan näköaloista. Keskustelun juonsi radiotoimittaja Hilppa Kimpanpää.

Tilaisuuksista Syyspaja oli voimakkaasti esillä julkisuudessa ns. Kiljavan hengen vuoksi koko työmarkkinasyksyn ajan.

Jäsenliittojen liittokokoukset

Merivartioliitto 5.-6.5., Vaasa

Valtion Yhteisjärjestö VTY 14.-15.5., Dipoli, Espoo

Tullimiesliitto 21.-22.5., Valtionhotelli, Imatra

Liikealan ammattiliitto 2.-4.6., Messukeskus, Helsinki

Suomen Merimies-Unioni 11.-12.6., Hanasaari, Espoo

Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto 15.-18.11., Rosendahl, Tampere

Teknisten ja Erikoisammattien Liitto Tekeri, ylimääräinen kokous 18.1. ja varsinainen kokous 7.11., Helsinki.

JÄRJESTÖYKSIKÖN TAPAHTUMAT

Aika	Tapahtuma ja aihe	Paikka	Osallistujia
23.-24.1.	Pohjoiskalotin elinkeinopoliittinen seminaari	Tornio	120
25.-26.1.	Läänin neuvottelukuntien puheenjohtajien ja sihteerien neuvottelupäivät	Lappeenranta	36
18.2.	Mielenosoitus työttömyyttä vastaan	Helsinki, Eduskuntatalon edusta	1500
helmikuu	EY-keskustelutilaisuudet 18 paikkakunnalla		
tammimaaliskuu	Paikallisjärjestöjen edustajistojen vuosikokoukset		
28.-29.3.	Turun ja Porin läänin SAK-päivät	Turku	4 000
11.-12.4.	Lapin läänin talvipäivät	Pello	80
22.4.	Toimintapäivä	Koko maassa poissa työpaikalta iltapäivän, osin koko päivän	330 000
toukokuu	Läänin edustajistojen kokoukset		
1.5.	Vappujuhlat 61 paikkakunnalla	Kulkueisiin osall. juhliin	14 050 67 900
1.-6.6.	"Nuorisojuna", Kuopio, Oulu, Seinäjoki, Tampere, Turku		
6.-7.6.	Pohjoismainen nuorisotapahtuma	Göteborg	
28.6.-3.7.	Pohjantähti-leiri, Kisakeskus	Pohja	
23.8.	Kuopion läänin SAK-päivät	Rautavaaran Metsäkartano	300
29.-30.8.	Vaasan läänin SAK-päivät	Kokkola	700
29.-30.8.	Kymen, Mikkelin ja Pohjois-Karjalan SAK-päivät Punkaharju,	Retretti	750
9.-10.9.	Järjestöpoliittinen seminaari	KTV-opisto, Karjaa	74
26.-29.9.	Oulun läänin SAK-päivät	Hotelli Kuusamo	250
9.-10.10.	"Uraputki" -messut, Jyväskylä Työmarkkinat ja uudelleen koulutus - SAK-päivät		20 000
18.10.	Kunnallisvaalit, "Alistu tai äänestä" -kampanja		
6.12.	SAK:n nuorten itsenäisyyspäivän juhla	Jyväskylä	4 000
24.-25.10.	Lapin läänin SAK-päivät	Saariselkä	250
Ruotsinkieliset tapahtumat			
20.-24.1.	Työsuojelun peruskurssi	Vaasa	9
15.-16.2.	Ay-tietoa pähkinäkuoressa		28
14.-15.3.	EY-seminaari	Karjaa	49
16.-20.3.	Luottamusmiesten peruskurssi	Kiljava	9
4.-5.4.	Ay-tietoa pähkinäkuoressa	Maarianhamina	17
13.-20.8.	Skandinaviska sommarskolan	Kiljava	38
12.-16.10.	Yhteistoimintakurssi	Vaasa	14
24.-25.10.	Ruotsinkieliset neuvottelupäivät	Tampere	21
9.-20.11.	Työsuojelun jatkokurssi -rinnakkaiskurssi	Kiljava	(4 r-kielisiä)
11.3.	EY-luento tilaisuus	Maarianhamina	40
4.-5.4.	Verotus ja kunnalliset palvelut	Vaasa	32
4.6.	Yhteisk.pol. seminaari, sairaalapol.	Maarianhamina	30
1.10.	Yhteisk.pol. seminaari, maakuntapol.	Maarianhamina	40

SAK:n hallitus hyväksyi 6.10.1992 raportin SAK:n painopisteet ja voimavarojen ohjaaminen. Raportissa arvioitiin toimintaympäristön muutoksia ja määriteltiin sen perustalta SAK:n lähivuosien toiminnan painopisteet. Tavoitteena oli voimavarojen entistä parempi kohdentaminen.

Lokakuussa hallitus asetti toiminnan kehittämistä varten työryhmän, jonka tehtävänä on laatia esitys siitä, mihin toimintoihin keskusjärjestö keskittyy ja mitä toimintoja tai tehtäviä vastaavasti supistetaan tai mahdollisesti lopetetaan. Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin Tuulikki Kannisto ja jäseniksi Pertti Ahonen, Pekka Hynönen, Heikki Pohja, Maj-Len Remahl ja Jarmo Lehtonen sekä sihteeriksi Marjaana Valkonen. Työryhmän työ jatkuu vuonna 1993.

Yt-neuvottelukunta

Yt-neuvottelukuntaan kuuluivat vuonna 1992 työnantajan (3) edustajina Lauri Ihalainen (Tuulikki Kannisto), Aarno Aitamurto (Pekka Ahmavaara) ja Mikko Paiho (Anneli Roine) ja henkilöstön (4) edustajina Eva Fager (Oili Martimo-Andersson), Ari Myllyviita (Toivo Pudas), Heli Puura (Tuomo Mäkinen) ja Pirjo Vainio (Vuokko Lähteenmäki). Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi Lauri Ihalainen (Tuulikki Kannisto) ja sihteerinä Ritva Virolainen.

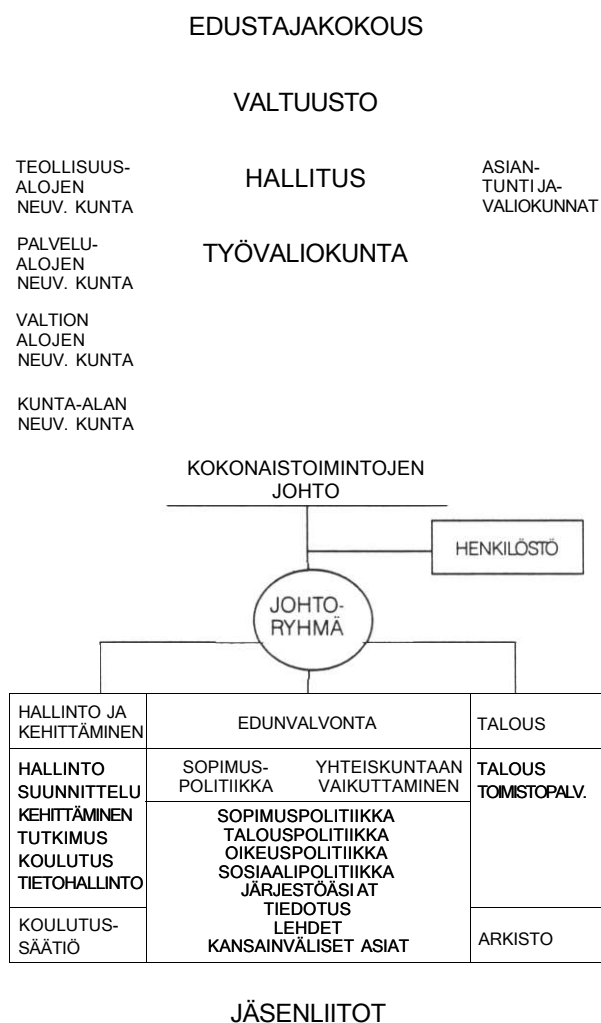
Neuvottelukunnassa käsiteltiin mm. SAK:n henkilöstöpoliittista ohjeistoa, painopistetyöryhmän raporttia, toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuodeksi 1993, sekä vahvistettiin henkilöstökoulutusbudjetti vuodeksi 1993.

Työpaikkatoimikunta

SAK:n työntekijöiden keskuudestaan valitsemaan työpaikkatoimikuntaan kuuluivat vuonna 1992 seuraavat henkilöt: Pirjo Vainio (puheenjohtaja, taloudenhoitaja), Eva Fager (varapuheenjohtaja, toimistotyöntekijöiden luottamusmies), Kaija Pitkonen-Petersson (sihteerä), Merike Esparagoza, Kaisa Sember, Jouko Räsänen, Pauliina Murto-Lehtinen, Reijo Paananen ja Heli Puura (toimitsijoiden luottamusmies). Työpaikkatoimikuntaan on myös kutsuttu työsuojeluvaltuutettu, varavaltuutetut, varaluottamusmiehet ja yt-neuvottelukunnan jäsenet. Työn psyykkisestä kuormittavuudesta järjestetyn kyselyn jatkotoimena järjestettiin 17.6. Kisakeskuksessa koulutus- ja virkistyspäivä, jonka teemana oli SAK työyhteisönä. Työpaikkatoimikunta on järjestänyt monipuolista kult-

tuuritarjontaa SAK:n työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen. Työpaikkakirjasto sai remontin jälkeen uuden paikan neljännen kerroksen aulasta. Kirjojen rekisteröinti siirrettiin TRIP:iin samaan tietokantaan muiden kirjojen kanssa.

SAK:N ORGANISAATIO

HENKILÖSTÖ

Vuoden 1992 lopussa oli SAK:n palveluksessa 139 henkilöä, joista

- 5 määräaikaisessa työsuhteessa
- 1 opintovapaalla
- 3 työvapaalla
- 1 hoitovapaalla olevia.

Lisäksi oli osa-aikaisessa työsuhteessa 4 henkilöä. Eläkkeellä oli 26 ja perhe-eläkettä sai 6 henkilöä ja osa-aikaista eläkettä 1 henkilö.

Kokonaistoimintojen johto

Puheenjohtaja
Lauri Ihalainen
Puheenjohtajan sihteeri
Marianne Uuskoski
Hallituksen varapuheenjohtaja
Aarno Aitamurto
Hallituksen varapuheenjohtajan sihteeri
Arja Lindstedt

Henkilöstöyksikkö

Henkilöstöpäällikkö
Matti Kopperi
Henkilöstösihteeri
Ritva Virolainen
Henkilöstövirkailla
Ritva Laitinen

Tiedotusyksikkö

Tiedottaja
Pauliina Murto-Lehtinen
Tiedottaja
Hilkka Jukarainen
Av-tuottaja
Raili Kangas
Julkaisutoimittaja
Kirsti Kekkonen-Montonen
Virkailija
Orvokki Virtanen

Lehtiyksikkö

Palkkatyöläinen
Päätoimittaja
Eero Kosonen
Toimitussihteeri
Aino Pietarinen

Löntagaren

Chefredaktör
Hans Jern
Redaktionssekreterare
Astrid Nikula
Redaktionssekreterare
Christina Nordgren-Siivonen
Sihteeri
Marja-Leena Kanerva
Virkailija
Leena Isokääntä

Kansainvälinen yksikkö

Kansainvälisten asioiden päällikkö
Kari Tapiola
Kansainvälisten asioiden sihteeri
Hannu Ohvo
Tulkki-kielenkääntäjä
Raili Blom
Sihteeri
Marja-Liisa Vuorenmaa
Vt. sihteeri
Eva Sjöholm
Virkailija
Eva Fager

Edunvalvontaosasto

Johtaja
Tuulikki Kannisto
Johtaja
Raimo Kantola
Sihteeri
Anitta Suhonen

Sopimussyksikkö

Vastaava sopimussihteeri
Raimo Kärkkäinen
Sopimussihteeri
Heikki Kettunen
Teknologiasihteeri
Antti Mattila
Tasa-arvos sihteeri
Riitta Partinen
Sihteeri
Tuula Suojanen
Virkailija
Kaisa Sember

Sosiaalipoliittinen yksikkö

Sosiaalis sihteeri
Asiantuntijalääkäri
Markku Toropainen
Työsuojelusihteeri
Matti Huttunen
Tutkimussihteeri
Kaija Kallinen
Lakimies
Janne Metsämäki
Ympäristösihteeri
Markku Wallin
Tutkimussihteeri
Mirja Janerus
Sihteeri
Ulla Honkanen
Sihteeri
Irma Tornberg

Talospoliittinen yksikkö

Talospoliittinen sihteeri
Pertti Parmanne
Työvoima- ja koulutuspoliittinen sihteeri
Jari-Pekka Jyrkänne
Ekonomisti
Turo Bergman

Ekonomisti

Peter J Boldt
Ekonomisti
Ismo Luimula
Ekonomisti
Helena Pentti
Ekonomisti
Erkki Laukkanen
Tilastosihteeri
Terttu Laitala
Sihteeri
Helvi Teppo
Integraatioavustaja
Marjatta Salmi

Oikeuspoliittinen yksikkö

Vastaava lakimies
Kirsti Palanko-Laaka
Lakimies
Tuomo Mäkinen
Lakimies
Heli Puura
Lakimies
Jorma Rusanen
Lakimies
Olavi Sulkunen
Lakimies
Arjo Suonperä
Sihteeri
Marjut Vainio
Virkailija
Merike Esparagoza

Järjestöyksikkö

Järjestösihteeri
Pekka Sarkkinen
Ruotsinkielinen sihteeri
Christer Björkstrand
Järjestötoimitsija
Sirpa Ilola
Järjestötoimitsija
Ari Myllyviita
Nuorisosihteeri
Reijo Paananen
Järjestötoimitsija
Reijo Päiväranta
Sihteeri
Auli Viikki
Virkailija
Oili Martimo-Andersson
Virkailija
Riitta Kulmala

Piirit

SAK:n Hämeen piiritoimisto

Piirisihteeri
Seppo Jokela
Toimistonhoitaja
Kirsti Bister
Siivooja
Liisa Kuisma

Piirisihteeri
Raimo Salpakoski
Toimistonhoitaja
Irma Leinonen

Piirisihteeri
Raimo Laulainen
Toimistonhoitaja
Helga Vanttinen
Siivooja
Heidi Pirskanen
Vt. siivooja Tarja

Piirisihteeri
Pentti Immonen
Toimistonhoitaja
Leila Oderma

Piirisihteeri
Seppo Törmälä
Toimistonhoitaja
Maija-Liisa Kaasinen
Siivooja
Onerva Marski

Piirissihteeri
Kurt Gustafsson

Piirisihteeri
Paula Kivivuori-Meri

Piirisihteeri
Seppo Partinen
Toimistonhoitaja
Sisko Kamppinen
Puhelinvaihteenhoitaja
Riitta-Liisa Ojuva
Siivooja-toimistovahtimestari
Ritva Kantola

Piirisihteeri
Seppo Ansamaa
Toimistonhoitaja
Raija Raittio

Piirisihteeri
Erkki Varpula
Toimistonhoitaja
Taria Lyttinen

Hallinto, suunnittelu, kehittäminen,
tutkimus, koulutus, tietohallintoja
tietopalvelu

Osastopäällikkö
Marjaana Valkonen
Suunnittelusihteeri
Eero Heinäluoma
Osastosihtööri
Auli Alander
Virkailija
Marja-Leena Hakkarainen
Virkailija
Jaana Seppänen
Suunnittelija
Hannu Rosengren
Tutkimussihtööri
Eine Mikkonen
Projektitutkija
Marja Erkkilä
Koulutussuunnittelija
Pentti Vainio
Sihteeri
Pirjo Vainio
Tietohallintopäällikkö
Maija Karimaa
Atk-suunnittelija
Toivo Pudas
Atk-yhteyshenkilö
Tarja Kaukovaara-Haase
ATK-yhteyshenkilö
Ulla Vetenranta
Informaatikko
Helena Hämäläinen
Sihteeri
Ritva Kivelä

Kehittämiskonsultti
Mauri Lunden
Koulutussuunnittelija
Aulikki Liukko

Taluspäällikkö
Mikko Paiho
Osastosihteeri
Kaija Pitkonen-Pettersson

Talouspäällikkö
Mikko Paiho
Taloussihteeri
Matti Viitanen
Kirjanpitäjä
Raija Mankinen
Reskontranhoitaja
Leila Vänttinen
Kassanhoitaja
Vuokko Lähteenmäki

Toimistopäällikkö
Anneli Roine
Vt. puhelinvaihteenhoitaja
Helena Beck
Autonkuljettaja
Markku Gratschew
Toimistovahtimestari
Kate Honkanen
Postitusvirkaillija
Nina Kanter
Virkaillija
Irmeli Kivivuori
Emäntä
Raija Korkalainen
Vastaava virkaillija
Leena Kyöstilä
Postitusvirkaillija
Sari Mäkelä
Puhelinvaihteenhoitaja
Tiina Näslindh-Viljamaa
Autonkuljettaja
Esko Peura
Vahtimestari
Jouko Räsänen
Toimistosiihteeri
Anja Savolainen
Virkaillija
Erja Tolvanen
Tekstinkäsittelijä
Ulla Vettenranta
Vt. tekstinkäsittelijä
Leila Hahtonen
Siivooja
Anne Jouhilahti
Siivooja
Marjatta Piirainen
Siivooja
Kaija Viinikka
Siivooja
Anja Värtinen

Arkistonhoitaja
Pekka Kalliokoski
Arkistovirkailija
Tuula Kourunen

TUTKIMUSTOIMINTA

Aiempien vuosien tapaan on painotettu sitä, että turvataan työelämän tutkimuksen kehittäminen vaikeissakin taloudellisissa olosuhteissa. Vaatimusten kärkeen on noussut työelämän laadun kehittäminen, joka sisältää sekä tuottavuus- että hyvinvointinäkökulman. Yhteisiä linjauksia on hahmotettu palkansaajakeskusjärjestöjen tutkimusvastaavien kesken.

Toimintavuoden aikana on ilmestynyt SAK:n järjestötutkimus 1990 -hankkeen kolmas osaraportti Sivullisia vai muutokset kysijöitä? raportti SAK:laisista naisista. Uudistuva ay-toiminta -tutkimushanke on tuottanut raportin Ammattiosastoa etsimässä. Tutkimus toteutettiin toimintatutkimustyyppisenä Kemian Työntekijäin ja Kumi- ja Nahkatyöntekijäin Liittojen eräissä ammattiosastoissa.

Toistuvat jäsenkyselyt aloitettiin. Paneeliaineistoon perustuvan gallupin avulla selvitetään pari kertaa vuodessa jäsenistön näkemyksiä yhteiskuntapolitiikasta, SAK:n edunvalvonnasta ja työpaikkojen ajankohtaisesta tilanteesta.

Aiheesta Ay-liikkeen eloonjäämisstrategiat järjestettiin tutkimusseminaari.

KOULUTUSTOIMINTA

Maan hallitus päätti uusista vähennyksistä vuoden 1993 tulo- ja menoarvion yhteydessä. Tällöin poistettiin kokonaan muun muassa työsuojelukoulutukseen ja sen kehittämiseen osoitettu määräraha, mikä merkitsee noin 400 000 markan vähentymistä tältä koulutuslohkolta. Lakien ja budjetin valmisteluun vaikutettiin kaikin mahdollisin keinoin.

Sekä kansanopistojen että opintokeskusten toimintaa ja rahoitusta ohjaavien lakien muutoksia valmisteltiin. Kävi selväksi, että lait muuttuvat 1.1.1994 suoriteperusteisiksi, joka vähentää ay-koulutuksen rahoitusta. Tämän lisäksi valtion "säästötoimin" vähennettiin opintokeskusten valtionapuja ja toimia.

Koulutusyhteistyö murenee

Työnantajat vähensivät koulutussopimusten mukaista koulutusta sekä alkoivat heikentää itse sopimuksia. STK irtisanoi koulutussopimuksen liitteenä olleen ns. ateriakorvauspöytäkirjan ja LTK irtisanoi koko koulutussopimuksen. Pai-

kallisesti vaikeutettiin kursseille lähtemistä, mikä näkyi muun muassa ateriakorvausten laskutuksen vähenemisenä. Vuodesta 1976 kohtuullisesti toiminutta koulutusyhteistyötä haluttiin murentaa.

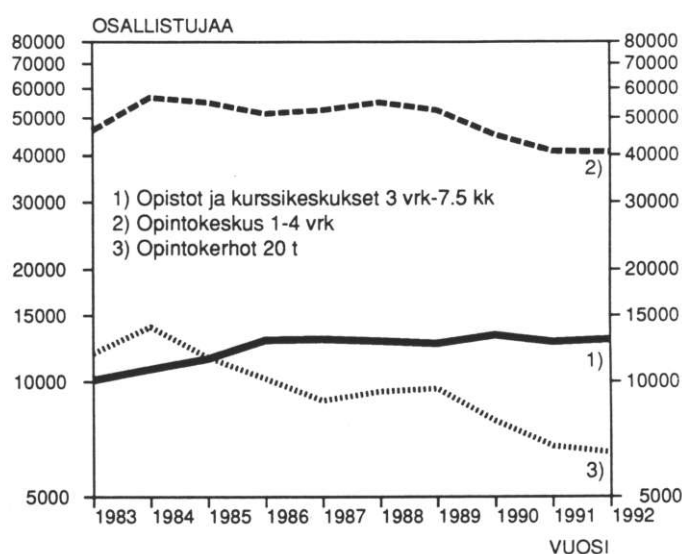
Sopeutuminen muuttuviin olosuhteisiin

Työttömyys näkyi toisaalta opiskeluha-

lukkuuden lisääntymisenä mutta toisaalta myös liittojen talouden kiristymisenä. Koulutusta ei voitu rahoittaa lisääntyntä kysyntää vastaavasti.

Vuoden lopulla varmistui, että koulutuksen edellytykset heikkenevät jatkosakin, erityisesti vuosina 1994 ja 1995. Tämän johdosta aloitettiin perusteellinen selvitys- ja strategiatyö muuttuviin olosuhteisiin sopeutumiseksi.

OSALLISTUMINEN AY-KOULUTUKSEN ERI MUOTOIHIN 1983-1992

OPISTOJEN AY-KURSSIT V. 1991 JA 1992

	KURSSEJA		OPISKELIJOITA		OPISKELIJAPÄIVIÄ	
	1991	1992	1991	1992	1991	1992
Ammattiyhdistysopisto						
2-4 pv	43	53	786	1 198	2 358	3 095
5 pv ja pidemmät	262	228	4 202	3 815	28 700	26 641
Yhteensä	305	281	4 988	5 013	31 058	29 736
Pohjolan Opisto						
2-4 pv	10	31	174	614	562	1 622
5 pv ja pidemmät	49	81	805	581	5 132	4 681
Yhteensä	59	112	979	1 195	5 694	6 303
Liittojen opistot ja kurssikeskukset						
2-4 pv	61	93	1 870	2 193	5 146	6 021
5 pv ja pidemmät	262	260	4 902	4 557	30 619	29 256
Yhteensä	323	353	6 772	6 750	35 765	35 277
Kaikki yhteensä	687	746	12 739	12 958	72 517	71 316

Luvut eivät sisällä avointa korkeakoulua ja henkilöstökoulutusta.

PAIKALLISKOULUTUS 1991 JA 1992

	TSL		KSL		YHTEENSÄ	
Osallistujia	1991	1992	1991	1992	1991	1992
Opintokerhoissa	5 691	5 726	1 091	810	6 782	6 536
Lyhytkursseilla	33 757	31 876	7 172	6 468	40 929	38 344
Ohjaajakoulutuksessa	2 097	2 137	221	135	2 318	2 272
Osallistujia yhteensä	41 545	39 739	8 484	7 413	50 029	47 152

Uusia avauksia

SAK:n kehittämiskeskus vakiinnutti toimintaansa henkilöstön kouluttajana. Uusia merkittäviä avauksia olivat yrityskonsultointi, yhteistoiminta Ammattienedistämislaitoksen kanssa tuottavuustukihenkilökoulutuksen suunnittelussa ja opetuksessa sekä uudentyypinen henkilöstökouluttajan yhteistyösopimus Liikealan ammattiliiton kanssa.

Kehittämissopimukset yritysten kanssa syntyivät liittojen, ammattiosastojen ja luottamusmiesten välityksellä. Sisällöltään yrityskonsultointi on keskittynyt tuottavuuden, työyhteisön ja yhteistoiminnan kehittämiseen.

Henkilöstökoulutukseen osallistui 845 henkilöä. Määrä oli kohtuullinen, vaikka taloudellinen tilanne ja sopimussyksy vaikeuttivatkin osallistumista. Erityisiä painopisteitä olivat toimitsijan täydennystutkinto (47 osallistujaa) sekä integraatiokoulutus, johon liittyi muun muassa tutustuminen EY:n toimintaan Brysselissä.

Erlaisia liittojen kehittämisprojekteja oli käynnissä 12 ammattiliitossa. Niissä avustettiin muun muassa liittojen yhdyntymishankkeita ja työyhteisöjen kehittämistä.

Jäsenistön koulutus

Ay-koulutukseen osallistuminen väheni edelleen noin 4 prosenttia. Opistokoulutus lisääntyi lähes 2 prosenttia, mutta paikallinen opintokerho- ja lyhytkurssi-toiminta vähenivät lähes 6 prosenttia. Suuntaus on jatkunut jo useamman vuoden, mikä merkitsee, että liitot ovat keskittäneet koulutustaan opistoille. Opistokoulutuksen "markkinaosuus" annetuista tunneista oli vuonna 1987 noin 42 prosenttia ja 1992 jo 50 prosenttia. Kehitys on ongelmallista siinä mielessä, että kustannukset annettua oppituntia kohti kasvavat ja samalla jäsenten mahdollisuudet osallistua vähenevät.

Kehittäminen kohdistui edelleen monimuoto- ja etäopetukseen. Painopiste oli Aikuinen ja työ -koulutusohjelman opiskelun käynnistämisessä. Yhdessä Jyväskylän yliopiston ja TSL:n kanssa toteutettiin tutorkoulutusohjelma, johon osallistui noin 50 toimitsijaa ja opettajaa, joiden tehtävänä on opiskeluryhmien avustaminen. Opiskeluryhmiä syntyi syksyn kuluessa noin 20. Noin 130 opiskelijaa aloitti opiskelun, mikä on erit-

täin merkittävä lisäys ay-liikkeen tarjonnassa pitkäkestoisessa koulutuksessa.

SAK:n koulutussäätiön opistot

Ammattiyhdistysopiston toiminnan tulokset olivat odotettua paremmat. Kävijämäärä lisääntyi edellisestä vuodesta, ja esimerkiksi vuosikurssin opiskelijamäärä kasvoi. Erityispiirteenä vuosikurssilla on työttömien osuus, noin puolet oppilaista. Uutena toimintana aloitettiin Viron ja Venäjän ammattiyhdistysliikkeiden toimihenkilöiden aktiivien koulutus. Työyhteisöjen kehittämis- ja tuottavuuskoulutukseen osallistui jossain määrin myös esimihiä yhdessä luottamusmiesten kanssa, mikä oli uusi ilmiö. Tilojen saneeraus- ja jatkettiin uudistamalla majoitustiloja ja kehittämällä keittiötä.

Säätiön toimintojen edelleen kehittämiseksi suunniteltiin ja päätettiin perustaa erillinen osakeyhtiö, lähinnä hoitamaan toimintoja, jotka ovat vaikeasti yhdyntösovitettavissa perinteisen kansanopistotoiminnan kanssa.

Pohjolan Opistolla saavutettiin kaikilla toimintaloilla tavoitteet ylittävä tulos. Volyymi kasvoi sekä kansanopistokursseilla että valtionavun ulkopuolisessa toiminnassa, mikä merkitsi myös taloudellisen tuloksen parantumista. Opiston valtionapuja leikattiin, ja loppuvuodesta opetushallitus esitti, että Pohjolan Opiston valtionapu olisi lakkautettava. Vuoden aikana suunniteltiin, miten opisto voisi sopeutua tilanteeseen. Kehitys johti merkittäviin saneerausratkaisuihin.

KULTTUURITOIMINTA

SAK:n kulttuurirahasto

SAK:n kulttuurirahastolle tuli hakemuksia 198. Hakua ei suunnattu millekään erityislohkolle. Apurahoista suunnattiin kaksi ryhmälle ja 33 yksityisille harrastajille. Jaettavien apurahojen yhteissumma oli 130 500 mk.

Rahaston pääoma karttui vuoden aikana, ja se on nyt 1 448 431,96 mk.

Pohjoismainen kulttuuriyhteistyö

Elokuussa järjestettiin Siikaranta-opistolla pohjoismaisen ammattiyhdistysliikkeen kulttuurikonferenssi, jonka teemat olivat

Monikulttuurinen yhteiskunta ay-liikkeen ja työpaikkojen näkökulmasta sekä EY:n kulttuuriolottuvuus.

Kulttuurialan ammattiliittojen neuvottelukunta

SAK toimi kulttuurialan ammattiliittojen neuvottelukunnan sihteerinä.

TIETOHALLINTO

Liittopalveluina tuotettiin liitoille vuoden 1991 jäsenrakennetilastot ja työpaikkatietopalveluita. Lisäksi järjestettiin teemapäiviä liittojen atk-vastaaville.

SAK:n ja liittojen atk-yhteistyönä tehtiin vuoden lopulla sopimukset TELEN kanssa SAK:laisen ay-liikkeen yhteisen tietoverkon SAKNET:n toteuttamisesta TELEN palveluilla. SAKNET-verkkosopimukset käsittävät

- tietoliikenneliittymät TELEN Datanet-palveluina
- lähiverkkojen rakentamisen TELEN lähiverkkopalveluina
- sähköpostin välityspalvelut TELEN MailNET-palveluna.

SAK - liitto-yhteistyöprojektien loppuraportin teko jäi vuoden 1993 puolelle. Kehittämissuhteet SAKNET-verkon tietopalveluista kirjataan loppuraporttiin.

SAKNET-verkon ensimmäisen vaiheen toteutukseen vuoden 1993 tammi-huhtikuussa tulevat mukaan SAK:n lisäksi kaikista toimipisteistään

- Metallityöväen Liitto ry
- Liikealan Ammattiliitto ry
- Valtion Ammattiliitto ry
- HRHL ry
- TEKERI ry
- Rautatieläisten Liitto ry.

Yksittäisiä toimipisteitä ay-keskuksista tulee verkkoon mukaan seuraavasti:

- SEL ry:n Turun ja Vaasan toimistot
- AKT:n Turun toimipiste (ammattiosasto)
- SAKNET-verkko mahdollistaa kaikille sen käyttäjille tietoliikenneyhteydet paikkakunnasta riippumatta
- jäsenrekistereihin Postipankkiin
- VTKK:n palveluihin
- TELEN Telesampo palveluihin
- SAK:n tietopalveluihin ja asianomaisen liiton omiin atk-järjestelmiin.

Muita palveluita ovat sähköpostin välitys SAKNET-verkon sisällä SAK:n ja liittojen välillä sekä ulkopuolisille TELEN MailNET-palvelulla.

Vuosi 1992 oli koko SAK:laiselle ammattiyhdistysliikkeelle vaihtoehtojen ja puolustustais-telun vuosi. Syksyllä tilanteen kärjistyessä pidettiin erityisen tärkeänä sitä, että SAK:laiset aktiivit työpaikoilla saivat nopeasti tietoa SAK:n tavoitteista ja neuvottelujen kulusta.

Joukkotiedotusvälineistä erityistä huomiota kiinnitettiin paikallisradioihin. SAK teetti työtaistelu-uhana aikana lähes päivittäin paikallisradio-ohjelmia, jotka lähetettiin 53 paikallisradiolle. Ohjelmien vastaanotto oli hyvä, ja ne johtivat myös paikallisradioiden omaan aktivoitumiseen SAK:n asioista tiedottamisessa.

Kaikille tiedotusvälineille toimitettiin laajasti tausta-aineistoa työttömyys-turvasta ja eläkeasioista. Yhteislakko-uhana tultua esitetyksi julkinen sana kuitenkin menetti mielenkiintonsa mahdollisen lakon syihin. Sen sijaan lakon laillisuutta ja sen vaikutuksia käsittelevät jutut täyttivät lehdet laajasti. Suurelle yleisölle oli kuitenkin selvää, että kysymys oli työttömien etujen puolustamisesta. Tämä kävi selvästi ilmi erilaisissa tiedotusvälineiden yleisökyselyissä ja puhelinäänestyksissä.

Työväenlehtien merkitys korostui kuten aina lakkotilanteessa. Niitten kirjoittelun sävy poikkesi selvästi muista. Ne antoivat tilaa SAK:n argumentoinnille ja erityisesti SAK:laisen kentän mielipiteille.

Toimittajayhteydet asiapohjalla

SAK:n tiedotuksen ja työmarkkinatoimittajien yhteydet etenkin neuvottelujen aikana olivat tiiviit ja lähes päivittäiset. Kirjallisen tiedottamisen lisäksi toimittajille järjestettiin lukuisia tiedotustilaisuuksia ajankoh-taisista asioista mutta myös monia taustatieto- ja teematilaisuuksia. Tiedotus pyrki työmarkkinatoimittajien lisäksi pitämään yllä yhteyksiä myös muihin toimittajaryhmiin, esim. taloustoimittajiin ja perhe- ja naistenlehtien toimittajiin.

Tukea piiritoimistoille

Tiedotusyksikön työntekijät kävivät syksyn aikana lähes kaikissa SAK:n piiritoimis-

toissa tutustumassa niiden tiedotustoi-mintaan. Samassa yhteydessä tavattiin myös paikallisten tiedotusvälineiden edustajia. Piirikierroksen tuloksena syntyneet näkemykset piirien tiedotus-toiminnasta kirjoitettiin ehdotuksiksi siitä, miten keskustoimisto voisi tukea piirejä. Alueellisen tiedotuksen kehittä-mistä varten perustettiin työryhmä.

Suurlehtihanke muhii

SAK:laisten ay-lehtien yhteistyömahdol-lisuuksien kehittäminen oli esillä lehtien tekijöiden tapaamisissa koko vuoden. Kysymystä pohdittiin tiedotusseminaareissa toukokuussa ja syyskuussa.

SAK:n viestintävaliokunta asetti 30.9.1992 työryhmän selvittämään ay-lehtien yhteistyön eri muotoja. Työryhmä jätti joulukuussa viestintävaliokunnalle raporttinsa, jossa se esittää lehtiyhteis-työlle toista kymmentä erilaista vaihto-ehtoa alkaen juttuyhteistyöstä aina yh-teen yhteiseen lehteen asti. Työryhmä jatkaa työtään vielä vuonna 1993.

Artikkelipalvelu ay-lehdille

Tiedotusyksikkö jatkoi liittolehtien palve-lua välittämällä niiden käyttöön artikkel-aita ajankohtaisista kysymyksistä. Eri-tyistä kiinnostusta herätti lomarahoista tai ns. 13. kuukauden palkasta tehty eu-rooppalainen vertailu. Se osoitti tyhjiksi työnantajien ja hallituksen puheet siitä, että suomalainen lomaraha olisi poik-keuksellinen etu. Hallituksen leikkauk-sien ja veronkiristysten vaikutuksia tar-kasteltiin aidon SAK:laisen esimerkki-perheen, Mikkelissä asuvan Tähtisen perheen taloudessa.

Paikallisradiotoiminta

SAK luopui ainoasta omistamastaan paikallisradiosta, Saimaan Aalloista. Omistajan murheista vapautuneena käynnistettiin koko maan kattava pai-kallisradiolle suunnattu ohjelmatuotanto. Ohjelmien ideana on ollut tuot-taa jokaista suomalaista kiinnostavaa työelämää koskettavaa tausta-ai-neistoa. Ohjelmat on tehty Helsingis-sä ja lähetetty paikallisradioiden käyt-töön ilmaiseksi. Parhaiten ohjelmatuotanto palveli marraskuun lakkouhan ollessa kuuma uutisaihe.

Av-tuotanto

SAK on tuottanut koulujen ylä-asteelle ja ammattikouluihin suunnatun videon Luottamusmies. Videolle on taltioitu myös vuoden tärkeimmät tapahtumat, kokoukset ja mielenosoitukset. Joitakin materiaaleja, kuten Nuorisojuna-tapahtumat ja alueelliset SAK-päivät, on editoitu ohjelmiksi paikallista käyttöä varten.

EVO-tiedote

EVO-tiedote on SAK:n toimiston yhteistyönä tuotettava, edunvalvonnan ajankohtaisista asioista kertova sekä tausta- ja perustietojen välittämi-seen keskittyvä tiedote. Tiedote jae-taan SAK:n hallinnon jäsenille sekä liit-tojen kautta ammattiyhdistysliikkeen henkilöstölle ja luottamushenkilöille. Tiedotteen ulkoasua elävöitettiin ja luettavuutta parannettiin uuden tieto-tekniikan käyttöön otolla ja kuvien lisäämisellä.

Vuoden 1992 aikana ilmestyi 20 EVO-tiedotetta. Kutakin numeroa jaet-tiin noin 700–800 kappaletta. Teema-numerot valmistettiin työläketurvasta, valtion tulo- ja menoarviosta, sekä tehtiin numero nimellä Extranumero Syyspajaan.

SIKSAK-tiedote

SAK:n sisäinen tiedotuslehti SIKSAK päätettiin lopettaa lähinnä resurssipulan vuoksi. Henkilöstölle välitetään muistiot hallituksen, työvaliokunnan ja johtoryh-män kokouksista sähköpostissa välittö-mästi kokouksen jälkeen. Jäsenliitoille ja niiden henkilöstölle tiedottaminen hoide-taan EVO-tiedotteella.

Julkaisutoiminta

SAK:n julkaisuja ja video-ohjelmia markkinoitiin ilmoituksin ammattiyhdis-tyslehdissä. Niistä kertova tiedote il-mestyi yhden kerran 5 000 kappaleen monisteena. Se lähetettiin SAK:n ja VTY:n jäsenliitoille ja niiden kautta am-mattiosastoille sekä muille SAK:n toi-mintaa tukeville sidosryhmille.

Vuoden 1992 aikana ilmestyivät SAK:n 14. sääntömääräisen edusta-jakokouksen pöytäkirjan lisäksi seu-raavat avainjulkaisut:

Vuosittaiset julkaisut

SAK:n hallituksen toimintakertomus 1991
Ammattiyhdistyskalenteri (suomen- ja ruotsinkielinen)
Tilastotietoja 1992 (suomen-, ruotsin- ja englanninkielisenä)

Kampanja-aineistot

Jos joudut työttömäksi (suomen- ja ruotsinkielisenä)
SAK:n nuorten vuosi 93 (julistet, ilmoitukset, palstanpää, rintanapit, paidat ja tiedotteet)

Messuaineistot

Työllä ja osaamisella nousuun (messujulistet, esite ja logo)

SAK:n järjestötutkimukset

Sivullisia vai muutoksentehtäjiä -raportti SAK:laisista naisista ilmestyi projektisihteerin Marja Erkkilän tekemänä.

Uudistuva ay-toiminta

Uudistuva ay-toiminta tutkimusohjelmaan, joka valmistui keväällä 1991, tuotettiin raportti Ammatiasiaa etsimässä.

SAK:n historiankirjoitus

Tutkija Marjaana Valkonen valmistelee edelleen SAK:n historian kolmatta osaa. Hän käsittelee siinä keskusjärjestön vaiheita vuodesta 1947 rinnakkaisen keskusjärjestön SAJ:n perustamiseen vuonna 1960.

Historian ensimmäinen osa ilmestyi vuonna 1982 ja toinen osa vuonna 1987.

STK - SAK -tuottavuusjulkaisut

Tuottavuusmatriisi julkaisussa on yrityksen tai sen osan tuottavuuden seuran kehittämisen menetelmä, joka soveltuu käytettäväksi eri alojen työpaikoilla.

Voiton maku julkaisussa esitellään esimerkkejä erilaisista tuottavuutta lisäannista kehittämishankkeista.

LTK - SAK -tuottavuusjulkaisut

Palveluyritysten kehittäminen yhteistoiminnassa julkaisussa kannustetaan yrityksiä ja niiden henkilöstöä luovaan ja luontevaan yhteistyöhön.

PALKKATYÖLÄINEN

Palkkatyöläisen 63. toimintavuosi vaati lehdestä orientoitumista uudelleen monella tavalla:

Heti vuodenvaihteessa toimitus otti käyttöön uuden lehdenvalmistusjärjestelmän, joka hävitti prosessista paperin miltei kokonaan. Lehden sivutaitto siirtyi perinteisestä manuaalisesta latomotyöstä UP-Uutispalvelu Oy:ssä elektronisesti tehtäväksi ja paino Vaasaan Oy Kirjapaino Ab:hen.

Siirtymävaihe oli hankala ja esiin nousi monia teknisiä ongelmia, jotka johtuivat osittain lehden aikataulun vuoksi puutteelliseksi jääneestä koulutuksesta. Alkuvuoden numerot jouduttiin tekemään normaalia pienempinä ja väreiltään riisuttuina, koska tekniikka lipsui. Harjaantuminen uuteen työskentelytapaan vei toimitukselta, sivunvalmistukselta ja painolta ensimmäisen vuosipuoliskon.

Järjestön tiukalle vedetty talous harvensi myös lehden ilmestymisen joka toiseen viikkoon eli kesälomataulun kanssa 23 numeroon vuodessa. Harvennus oli merkittävin sitten ay-liikkeen hajaannuksen ja tiesi myös sitä, että toimittajien määrä lehdessä puolitettiin. Lehti tehtiin koko vuoden ajan päätoimittajan ja toimitussihteerin sekä muutamien freelance-toimittajien voimin.

Myös itse journalistinen työ muuttui aikaisempaa teknisemmäksi, koska toimituksen vastuulle siirtyi useita lehtilatomon työvaiheita.

Toimitusta hyppyytti vuoden mittaan erityisesti ay-liikkeen ja maan hallituksen jatkuva riitely, joka huipentui marraskuussa yhteislakkoukseen. Tiukimman sopimustaistelun tueksi lehti teki ylimääräisen lakkonumeron, jota painettiin yli 100 000 kappaletta.

Toukokuun lopulla lehti käsittelee laajassa teemanumerossaan hyvinvointivaltion purkua Ruotsissa.

Alkuvuoden hankaluuksista huolimatta lehden keskimääräinen sivuluku numeroa kohti oli 18 eli entisen suuruisen. Sivuluku oli kuitenkin kovassa paineessa koko vuoden, koska lehti ilmestyi harvemmin.

Lehden levikki oli vuoden päätyessä noin 30 500 kappaletta eli runsaat 14 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kasvu johtui yksinomaan

siitä, että SAK laajensi kustannuksellaan lehden liittojakelua.

Ilmoitusmarkkinat pysyivät koko vuoden laman takia haudanhiljaisina.

LÖNTAGAREN

Löntagaren-lehden 21. toimintavuosi toi tullessaan muutoksia. Säästäväisyysyistä lehti ilmestyi vain joka toinen viikko eikä entiseen tapaan joka viikko. Vuonna 1992 lehteä ilmestyi 24 numeroa. Uusi ilmestymistiheys edellytti, että lehdelle tehtiin uusi sisältösuunnitelma. Enemmän painoa pantiin tapahtumien taustojen selvittämiseen ja analyysiin.

Samanaikaisesti lehti on kuitenkin hoitanut tehtävänsä ruotsinkielisten palkansaajien yleisenä ammatillisena julkaisuna SAK:laisessa perheessä. Suomen ruotsinkielisten alueiden työelämän ja palkansaajaväestön elin- ehtojen seuraaminen on Löntagaren-lehden keskeinen tehtävä. Samoin liittojen ruotsinkielisen toiminnan, suomenruotsalaisen yhteiskuntaelämän ja kulttuurin sekä ulkomaan tapahtumien seuraaminen kuuluu lehden toimenkuvaan.

Vuosi 1992 oli erittäin vilkas työmarkkinavuosi, mikä vaikutti pitkälti lehden sisältöön. EY-kysymys, työttömyyden ongelmat, talouskriisin käsittely ja hyvinvointiin kohdistuneet leikkaukset olivat jatkuvasti esillä lehden palstoilla. Liittotapahtumiin toimitus kohdisti erityistä huomiota: lehteen perustettiin aukeama, johon koottiin lyhyitä uutisartikkeleita ja uutisia liittojen tapahtumista ja jäsenkentältä.

Vuoden aikana ilmestyi kaksi teemanumeroa. EY-numero (16.3.) koottiin liitteeksi yhdessä TVK:n, Akavan ja STTK:n kanssa KEY-projektin yhteydessä. Tämä oli lehdelle uusi yhteistyö-avaus. Vuoden toisessa teemanumerossa (25.5.) tarkasteltiin ay-liikkeen kokemuksia Ruotsin talouskriisin selvittelyssä. Syksyllä lehden sisältöä hallitsivat pitkäksi venyneet työmarkkinaneuvottelut, joiden käännekohdassa julkaistiin ylimääräinen lakkonumero 23.11.

Vuoden julkaisumäärä oli 396 sivua, joten numeron keskimääräiseksi sivuluvuksi saadaan 16,5. Pienin julkaisu oli kahdeksan sivun ja suurin 28 sivun

kokoinen. Painosmäärä kehittyi edelleen myönteisesti.

Vuoden lopussa Löntagaren -lehteä jaettiin runsaat 23 000 kappaletta, jossa lisäystä vuoden alusta on runsaat 500. Painos koostuu SAK:n jäsenliittojen ruotsinkielisille jäsenilleen tekemistä tilauksista. Suurin tilaaja on KTV (7 000 kpl), seuraavina Metalli (3 700 kpl) ja Liikealan ammattiliitto (3 100 kpl). Lehteä jaetaan ulkomaille, lähinnä Pohjoismaihin, noin 250 kappaletta.

AMMATTIYHDISTYSLEHDISTÖ

<u>Lehden nimi</u>	<u>Ilmestyy</u>	<u>Levikki</u>
Rakentaja	35 numeroa	108 000
Löntagaren	24 numeroa	23 000
SAK Palkka-työläinen	24 numeroa	30 500
Ahjo	23 numeroa	155 000
Kunta ja Me	22 numeroa	228 246
Rautatieläinen	22 numeroa	20 200
Puntari	20 numeroa	127 515
Vasama	18 numeroa	31 400
Paperiliitto	16 numeroa	48 500
Reaktio	16 numeroa	23 000
Auto- ja Kuljetusala	15 numeroa	48 000
Elintae	15 numeroa	40 000
Kirjatyö	15 numeroa	32 340
Toimikas	12 numeroa	25 917
Tulli	12 numeroa	3 500
Muusikko	11 numeroa	4 500
Postimies	11 numeroa	25 300
Valtti	11 numeroa	40 000
Merimies	10 numeroa	9 000
Nahka- ja Kumityöläinen	10 numeroa	11 000
Ravintola-henkilökunta	10 numeroa	54 000
Tekeri	10 numeroa	13 500
Valtimo	10 numeroa	13 500
Kiinteistötyö	9 numeroa	12 000
Lasi- ja Posliini	7 numeroa	5 500
Puutyöläinen	6 numeroa	39 790
Vankilavirkailija	6 numeroa	2 200
Maaseututyöväen viesti	5 numeroa	20 000
Veturimies	4 numeroa	6 000
Levikki yhteensä	55.1993	1 201 408

Edunvalvontaosasto

Työministeriö
Työmarkkinajärjestelmien kehittämis-
komitean I osamietintö
(22.12.1992)

Järjestöyksikkö

Uudenmaan läänin työvoimapiiri
Esitys Karkkilan työvoimatoimikunnan
jäsenen nimeämiseksi (25.6.1992)

Nuorisovaliokunta
Suomen Nuorisojärjestöjen Yhteistyö-
järjestö ry Esitys säännöiksi (7.8.1992)

Oikeuspoliittinen yksikkö

Työministeriö
SAK:n lausunto ILO:n suuronnetto-
muuskonvention ja -suosituksen tois-
ta käsittelyä varten (20.10.1992)

Karkkilan kaupunki
Hallinnon uudistus ohjaus- ja seuran-
taryhmä Johtosääntöesitykset
(16.11.1992)

Ulkoasiainministeriö
Siirtotyöläisten ja heidän perheenjä-
sentensä oikeuksia koskevan YK:n
yleissopimuksen hyväksyminen ja
voimaansaattaminen Suomessa
(14.1.1992)

Työministeriö
Lausuntopyyntö ILO:n ohjeistosta kemial-
listen aineiden turvallisesta käytöstä työssä
(20.2.1992)

Työministeriö
Lausuntopyyntö ILO:n toimihenkilöitä ja
korkeakoulutason tutkinnon suorittaneita
työntekijöitä koskeneesta kyselystä
(1.4.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Vanhuksen, vammaisen ja pitkäai-
kaissairaajan kotihoidon tukea selvittä-
neen työryhmän muistio
(17.8.1992)

Työministeriö
Euroopan neuvoston sosiaalisen pe-
ruskirjan uudistaminen
(18.8.1992)

Työministeriö
ILO:n osa-aikatyöraportti V (1)
(24.8.1992)

Työministeriö
ILO:n vuosiraportit 1992 sopimusten
9, 11, 30, 53, 92, 119, 120, 128, 146 ja
162 osalta (31.8.1992)

Työministeriö
ILO:n vuosiraportit 1992 sopimusten
47, 132, 141 ja 168 osalta (7.9.1992)

Oikeusministeriö
Julkisuustoimikunnan mietintö
(14.10.1992)

Palkansaajakeskusjärjestöt

Valtiovarainministeriö
Finassiryhmäkomitean mietintö.
(31.1.1992)

Työministeriö
ILO:n monikansallisia yrityksiä koske-
van julistuksen toteutuksen seuranta
(19.2.1992)

Työministeriö
Lausuntopyyntö koskien ILO:n ratifioi-
mattomia yleissopimuksia ja suosituksia
(28.2.1992)

Oikeusministeriö
Lakiesitykset yrityssaneerauksesta ja
etuoikeusjärjestelmän uudistamiseksi
(10.4.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Työeläkerahastotoimikunnan mietintö
(30.4.1992)

Oikeusministeriö
Työtuomioistuintyöryhmän mietintö
(19.5.1992)

Oikeusministeriö
Perusoikeuskomitean mietintö
(26.6.1992)

Työministeriö
Lausuntopyyntö ILO:n yleissopimuksen
no 96 mahdollisesta irtisanomisesta
(31.3.1992)

Valtiovarainministeriö
Liikevaihtoveropohjan laajentamis-

työryhmän mietintö
(6.4.1992)

SAK-TVK

Työministeriö
Nuorten työsuojauskehittämistoimi-
kunnan mietintö (28.8.1992)

Sopimusyksikkö

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopyyntö Naiset ja miehet val-
tionhallinnossa -komiteamietinnön
luvusta 4 "Komiteat ja muut hallinnon
erilliset valmisteluelimet"
(4.6.1992)

Suomen Varustamoyhdistys
Lausunto merenkulkualan erimielii-
syysmuistiosta (7.10.1992)

Puolustusministeriö
Naiset ja sotilaallinen maanpuolustus
-toimikunta SAK:n lausunto alustavaan
luonnokseen vapaaehtoisien asepal-
veluksen ja sotilasuran avaamisesta
naisille
(12.11.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopyyntö tasa-arvolain uudis-
tamistoimikunnan mietinnöstä KM
(1992: 35)
(30.11.1992)

Opetusministeriö
Teknikko-, insinööri- ja diplomi-insi-
nööri- ja diplomi-insinööri-
näärikoulutuksen määrällisten kehit-
tämistarpeiden selvittäminen
(21.12.1992)

Sosiaalipoliittinen yksikkö

Työministeriö
Valtioneuvoston päätös sukellus-
työstä
(22.10.1992)

Kauppa- ja teollisuusministeriö
Teknillisen tarkastuksen komitea -91
mietintö (26.10.1992)

Kauppa- ja teollisuusministeriö
Luonnos laista räjähdysvaarallisista
aineista annetun lain muuttamisesta
(6.11.1992)

Työministeriö
STM:n päätös moottorisahoista ja niiden tarkastuksesta
(23.11.1992)

Kauppa- ja teollisuusministeriö
Teollisuusosasto
Vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen muuttaminen
(24.11.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Uusi kemikaaliasetus (2.12.1992)

Työsuojeluhallitus
Kuulosuojastandardeja pren 352-1 ja 352-2 koskeva lopullinen äänestys
(4.12.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausunto alkoholilain uudistamistyöryhmän I osamietinnöstä
(10.12.1992)

Työministeriö
Valtioneuvoston päätös työssä käytettävien ajoneuvojen peruutushälyttimistä
(15.12.1992)

Työsuojeluhallitus
Autonostimen tarkastusohje
(21.12.1992)

Ympäristöministeriö
Hiilidioksiditoimikunnan mietintö
(7.1.1992)

Ympäristöministeriö
Ympäristömelun mittausohjeet
(7.1.1992)

Metalliteollisuuden Standardoimiskeskus
Aarre Viljanen tienrakennuskoneet pren 536 (13.1.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopyyntö koskien melisairaaloiden hoitajien tapaturmakorvaussuojan laajentamisesta kivun ja säryn korvaamiseen sekä esinevahinkojen korvaamisen selkeyttämiseen
(13.1.1992)

Kauppa- ja teollisuusministeriö
Teknillisen tarkastuksen komitea -91
(14.1.1992)

Työministeriö
Työsuojeluhallinnon tulostavoitteet
(22.1.1992)

Työsuojeluhallitus
SFS-standardiehdotus kenttäsahoista
(22.1.1992)

Työsuojeluhallitus
pren 574 Safety of machinery. Two-hand control device
(22.1.1992)

Työsuojeluhallitus
Uudenmaan työsuojelupiirin työläis-tarkastajan virka
(5.2.1992)

Työministeriö
Työsuojelupiirien työsuojelulautakuntien ja niiden poikkeuslupajaostojen määrääminen 1.4.1992 alkavaksi kolmivuotiskaudeksi
(5.2.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Ympäristön tupakansavun ottaminen syöpävaarallisten aineiden luetteloon
(7.2.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Ehdotus laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta
(7.2.1992)

Työsuojeluhallitus
Safety of machinery – Human body dimensions – Part 1: Principles for determining the dimensions required for openings for whole body access into machinery
(12.2.1992)

Työsuojeluhallitus
Safety of machinery – Human body dimensions – Part 2: Principles for determining the dimensions required for access openings
(12.2.1992)

Oikeusministeriö
Vesilain uudistuksen vaikutukset
(19.2.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Laki kemikaalilain muuttamiseksi
(20.2.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaalihuollon ammatillisenhenkilöstön kelpoisuusehtoja sekä lasten päivähoito- ja lastensuojelun ryhmäkokoja selvittäneen työryhmän muistio (STM 1991:20)
(20.2.1992)

DI Henry Weckman
Asetus muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä
(26.2.1992)

Työministeriö
Ehdotus sukeltaja-asetukseksi
(28.2.1992)

Työsuojeluhallitus
Pren 165 Personal eye-protection - Vocabulary
(2.3.1992)

Työministeriö
Työsuojelupiirien työsuojelulautakuntien ja niiden poikkeuslupajaostojen toimikausi
(17.3.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Työsuojelun valvonnan kehittäminen tapaturmista ja ammattitaudeista saatavien työpaikkakohtaisten tietojen avulla
(31.3.1992)

Työsuojeluhallitus
Respiratory protective devices – Self-contained open circuit compressed air breathing apparatus – Requirements, testing, marking
(14.4.1992)

Työsuojeluhallitus
Respiratory protective devices for self-rescue – Filtering devices with hood for self-rescue from fire. Requirements, testing, marking
(23.4.1992)

Työsuojeluhallitus
Safety of machinery – Ergonomie design principles – Part 1: Terminology and general principles
(24.4.1992)

Työsuojeluhallitus
Safety of machinery – Temperatures of touchable surfaces – Ergonomie

Ergonomie data to establish temperature limit values for hot surfaces (24.4.1992)

Työsuojeluhallitus
Safety of machinery. Principles for machinery manufacturers on the reduction of risk to health from hazardous substances emitted by machinery (24.4.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Ylilääkäri Matti E. Lamberg Ey-töölödirektiivit 89/391/EEC (11.5.1992)

Ulkoasiainministeriö
YK:n ilmastomuutosta koskeva puitesopimus (18.5.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Terveystieteiden tutkimuskeskustoimikunnan mietintö (29.5.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Vuosia 1993–96 koskeva sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen suunnitelma (29.5.1992)

Työsuojeluhallitus
Hearing protectors. Safety requirements and testing Part 3: Ear muffs attached to an industrial safety helmet (15.6.1992)

Työsuojeluhallitus
Keski-Suomen työläistarkastajan virka (15.6.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Tapaturmavakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (24.6.1992)

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon maksupolitiikkatoimikunnan ehdotuksesta asetukseksi sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuiksi (23.7.1992)

Työsuojeluhallitus
Workplace atmospheres – Guidance

for the assessment of exposure to chemical agents for comparison with limit values and measurement strategy (18.8.1992)

Ympäristöministeriö
Ehdotus jätelaiksi (28.8.1992)

Työsuojeluhallitus
Putoamissuojainstandardit koskeva lopullinen äänestys (31.8.1992)

Hämeen työsuojelupiiri
Hämeen työsuojelupiirin työläistarkastajan viransijaisuus (30.9.1992)

Työsuojeluhallitus
Putoamissuojaimet. Lantiovaljaat liitososineen (17.12.1992)

Talous- ja henkilöstöosasto

Kauppa- ja teollisuusministeriö
Tilintarkastusjärjestelmän kehittämistoimikunnan mietintöön sisältyvät ehdotukset (10.6.1992)

Talouspoliittinen yksikkö

Opetusministeriö
Lausunto opettajien kelpoisuustoimikunnan mietinnöstä (27.1.1992)

Valtiovarainministeriö
Pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen kehittämislinjoja koskeva asiantuntijaryhmän muistio (10.2.1992)

Kuluttaja-asiamies
Kuluttaja-asiamiehen toiminnan painopisteet (24.2.1992)

Ulkoasiainministeriö
Sopimusluonnos Pohjoismaisista työmarkkinoista koskien alle kolmen vuoden koulutuksen suorittaneista (8.6.1992)

Oikeusministeriö
Ehdotus hallituksen esitykseksi luonnollisen henkilön velkaneuvontaa ja velka-

järjestelyä koskevaksi lainsäädännöksi (16.6.1992)

Opetusministeriö
Lausunto tuntijakotyöryhmän muistiosta (17.6.1992)

Opetusministeriö
Oppisopimuskoulutuslainsäädännön uudistaminen (18.6.1992)

Opetusministeriö
Lausunto ammattikorkeakoulujen opetushenkilöstötyöryhmän muistiosta (15.9.1992)

Opetusministeriö
Lausunto valtion oppimateriaalitoimintojen työryhmän muistiosta (15.9.1992)

Opetusministeriö
Lausunto ammatillisen aikuistutkintotyöryhmän mietinnöstä (26.10.1992)

Valtioneuvoston kanslia
Yhteispohjoismainen aika (2.11.1992)

Verohallitus
Matkakulujen vähentäminen asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla (6.11.1992)

Verohallitus
Ennakkopidätyksessä vuonna 1993 noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista (3.12.1992)

Länsi-Pohjan
Työsuojeluhallitus Ammatillisen koulutuksen kuntainliitto
Lausunto Länsi-Lapin ammatillisen koulutuksen kuntainliiton säännöistä (1.4.1992)

Kauppa- ja teollisuusministeriö
ETA-valtiontutkimuskeskustoimikunnan mietintö (komiteamietintö 1991:34) (13.4.1992)

Valtiovarainministeriö
Indeksiehtolainsäädännön tarkistaminen ja sen voimassaolon jatkaminen (7.10.1992)

Yhdistykset

Kansalaiskasvatuksen Keskus ry
Kansan Sivistystyön Liitto ry
Kotimaisen Työn Liitto
Lomaliitto ry
Menetelmätekniinen Yhdistys ry
Perhelomat ry
Pohjola-Norden ry
Solaris-lomat ry
Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö SAL ry
Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK ry
Suomen Kuluttajaliitto ry
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Suomen Mielenterveysseura ry
Suomen Tieteellinen Kirjastoseura ry
Suomen YK-liitto ry
Taksvärkki ry
Tuottavuuskeskus ry
Työväen Keskusmuseoyhdistys ry
Työväen Kuntoliitto ry
Työväen Sivistysliitto ry
Työväen taloudellisen tutkimuslaitoksen Kannatusyhdistys ry
Työväenperinne ry
Vuokralaisten Keskusliitto ry

Säätiöt

Ammattienedistämislaitoksen Säätiö
Asuntosäätiö
Kansan Sivistysrahasto Säätiö
Kuntolomatoiminnan Tutkimussäätiö
Pohjois-Suomen Teollisuusopiston Säätiö

Yhtiöt

ASO-Asunnot Oy
Ay-tilipalvelu Oy
Itäkeskuksen Huipputoimistot Oy
Kustannusosakeyhtiö Tammi
Suomen Viestintärahoitus Oy
Sijoitus-Kantava Oy
STS-Pankki Oy
Tilintarkastusrengas Oy
Työväen Akatemian Kannatusosakeyhtiö
Työväen Kiinteistökeskus Oy

Kiinteistöyhtiöt

Hakaniemen Merikiinteistö Oy
Ki-Oy Itäkeskuksen Maamerkki
Ki-Oy Laurinkatu 41
Ki-Oy Pajalantie 19
Ki-Oy Sarviniitynkatu
Ki-Oy Leankuja

Osuuskunnat

E-Osuuskunta EKA
Osuusliike Elanto
Osuuspankki Yhteistuki
Valtakunnallinen vuokratalosuuskunta

Kansainväliset ammatilliset järjestöt

EAY
PAY
TUAC
VAKL

År 1992 medförde ingen positiv omsvängning i ekonomin. Tvärtom, de ekonomiska svårigheterna ökade, för exporten orkade inte dra i gång ett uppsving i hela samhällsekonomin. FFC:s varningar hösten 1991 tycktes besanna sig – nedskärningslinjen har skadeverkningar för hela hushållningen.

Regeringen stapplade vidare i den ekonomiska politiken. Beslutsfattandet hankade sig fortfarande fram genom kriser. Driven av valutapaniken fattade regeringen under krisveckoslutet i april bl.a. socialpolitiska nedskärningsbeslut, som väckte kritik på bred front.

FFC protesterade genom att 22.4 arrangera en arbetsnedläggelse på en halv dag mot regeringens nedskärningspolitik. I maj behandlade FFC:s fullmäktige situationen och drog upp riktlinjerna för centralorganisationen. Enligt fullmäktiges ställningstagande försvarar FFC arbetslöshets- och pensionsskyddet, strejkrätten och kollektivavtalen, vid behov med kraftåtgärder.

Kraven på regeringsbyte stärktes på sommaren. Särskilt i samlingspartiet fördes under sommaren och förhösten en diskussion där vikten av att bredda regeringen underströks. Resultat gav denna diskussion dock inte.

Förhösten präglades starkt av partier- nas kommunalvalskampanj. Regeringspartierna, särskilt centerpartiet, tappade åtskilligt med röster, vilket allmänt troddes återspegla löntagarnas misstro mot regeringen. Med segern avgick socialdemokraterna och de gröna.

I september fortsatte spekulatjonen i den finska marken. Trycket på marken blev åter övermäktigt och marken tilläts flyta. Ca 15 procent av markens värde avdunstade under slutåret.

Arbetslöshetssiffrorna fortsatte att stiga hela året. I slutet av året fanns det redan ca 400 000 arbetslösa. Utkomstskyddet vid arbetslöshet blev det centrala politiska diskussionsämnet. Regeringen försökte i varje budgetria besluta om försvagningar av ut-

komstskyddet.

Regeringen fortsatte med att köra över löntagarna i sin allmänna politik och socialpolitik. Uäntagarfientliga beslut ackompanjerades med regelbundna mellanrum av tal om samarbete, särskilt i centerpartiets ledning.

Höstens förhandlingar om justering av inkomsttalet blev rekordsvåra. Undantagsvis var det främst regeringen och löntagarorganisationerna som låg i tvist, särskilt om utkomstskyddet vid arbetslöshet. Arbetsgivar- na gömde sig bakom ryggen på regeringen. Den främsta utgångspunkten för de fackliga målen var solidaritet med de arbetslösa. FFC framförde inga exakta lönekrav i offentligheten, utan koncentrerade sig på solidariteten med de arbetslösa. Regeringens osmidighet i förhandlingarna skärpte situationen och ledde i november till gemensamt samstrejkvarsel av löntagarorganisationerna.

Förhandlingar under strejkhott ledde 25.11 slutligen till resultat. Regeringen retirerade från sin avsikt att skära ner arbetslöshetspengarna och den planerade nedskrotningen av arbetslagstiftningen. Avtalet gav inga löneökningar, men det innehöll en indexklausul enligt FFC:s krav.

FFC:s medlemmar visade under hela verksamhetsåret stor handlingsberedskap och enighet. Också samarbetet mellan löntagarorganisationerna för- löpte utmärkt. Samarbetet mellan centralorganisationerna komplicerades av att TOC på sensommaren hamnade i ekonomiska svårigheter och lite senare i konkurs. Enligt FFC:s linje skulle TOC-förbunden lämnas betänketid för att dryfta centralorganisationsfrågan. De tidigare TOC-förbunden bildade ett slags förhandlingskartell, som skötte förbundens intressebevakning under förhandlingarna om justering av det inkomstpolitiska avtalet.

Regeringen Esko Aho lämnade i mars in Finlands ansökan om medlemskap i EG. FFC stödde åtgärden trots att det kritiserade regeringen för överbetoning av lantbruket i förhandlingarna om EG-medlemskap. Integrationsfrågorna var under hela verksamhetsåret högggradigt aktuella i den fackliga verksamheten.

FFC.S SVENSKA SEKRETARIAT

Den svenskspråkiga verksamheten inom FFC är en integrerad del av FFC:s organisationspolitiska utvecklingsarbete. Målet för den svenska verksamheten är att tillgodose språkgruppens möjligheter att verka inom organisationen och samhället. Tonvikten har legat på organisatoriska intressebevakningsfrågor, information och utbildning.

Under verksamhetsåret översattes alla organisationsbrev och cirkulär till svenska. Det arrangerades 13 olika kurser med 331 deltagare. Två av de planerade kurserna inhiberades på grund av deltagarbrist och fortsättningskursen i arbetarskydd sammankopplades till en finskspråkig kurs med delvis parallell undervisning. Kursen var ett experiment dels för att tillgodose utbildningsbehovet för anmälda deltagare och dels för att följande kurs arrangeras tidigast 1994. En övervägande orsak till deltagarbristen för kurserna i november var det allmänna arbetsmarknadsläget. De svenskspråkiga medlemmarna deltog jämbördigt i FFC:s organisationsarbete med strejkvarsel osv.

Den svenska verksamheten leds av FFC:s svenska sekretariat som består av medlemsförbundens svenskspråkiga ombudsmän och funktionärer tillsammans med FFC:s svenskspråkiga sekreterare.

LÖNTAGAREN

Löntagarens 21:a verksamhetsår var ett förändringsår. Av sparsamhetskäl övergick tidningen till utgivning varannan vecka mot tidigare varje vecka. Det innebar för 1992 års del 24 nummer. Den nya utgivningsfrekvensen krävde ett nytt koncept för tidningens innehåll. Belysning av bakgrunden till och analys av händelseförloppen fick större specifik vikt.

Samtidigt har tidningen dock hållit fast vid rollen som allmänfackligt organ för de svenska löntagarna inom FFC-familjen. Bevakningen av arbetslivet och löntagarbefolkningens levnadsförhållanden i Svenskfinland är en central uppgift för Löntagaren. Fackförbundens svenska verksamhet, finlandssvenskt samhällsliv och kultur samt utrikesbevakning ingår också i konceptet.

År 1992 var ett mycket händelserikt arbetsmarknadsår, vilket i hög grad präglade Löntagarens innehåll. EG-frågan, arbetslöshetsproblemen, hanteringen av den ekonomiska krisen och angreppen på välfärden bevakades kontinuerligt i tidningens spalter. Förbundsbevakningen ägnade redaktionen speciell uppmärksamhet åt genom att utveckla ett uppslag i tidningen med korta nyhetsartiklar och notiser kring händelser i förbunden och på förbundens medlemsfält.

Under året producerades två temanummer. EG-fakta (16.3) sammanställdes som en bilaga i samarbete med TOC, Akava och FTFC inom ramen för KEY-projektet, vilket var en ny samarbetsöppning för tidningen. I årets andra tema (25.5) granskades de fackliga erfarenheterna av krishanteringen i Sverige. Under hösten dominerades tidningens innehåll av bevakningen av de utdragna arbetsmarknadsförhandlingarna, kulminerande i ett "strejkeextra" som utkom 23.11.

Utgåvans årsvolym var 396 sidor, vilket ger ett medeltal per nummer på 16,5 sidor. Minsta utgåva var 8 sidor och största 28 sidor. Upplageutvecklingen var fortsatt positiv. Vid årsslutet distribuerades Löntagaren i drygt 23 000 exemplar, vilket är en ökning med över 500 ex från årets början. Upplagan

bygger på de prenumerationer FFC:s medlemsförbund gör till sina svenska medlemmar. Största beställare är Kommunal med 7 000 ex, följt av Metall (3 700 ex) och Handels (3 100 ex). Löntagaren distribueras till utlandet, närmast Norden, i ca 250 exemplar.